

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

CRUX

6 ■ 2001

A portrait of Ishmael Noko, a man with glasses and a goatee, wearing a black clerical suit with a white collar. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a plain, light-colored wall.

»Ole lähellä ja kuuntele»

LML:n pääsihteeri Ishmael Noko

TOIMITUS

Vastaava toimittaja

Hannu Ronimus
(09) 150 2466
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

Toimitussihteeri

Tuula Anttonen
(09) 150 2453
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Ulkoasu

Timo Saarinen
timo.saarinen@pelagus.fi

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, past. (pj.)
Leena Huovinen,
korkeakoulupastori
Seppo Laakso, diakoni
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Sannamari Rusi, diakonissa
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

OSOITTEENMUUTOKSET

Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@pappisliitto.fi
Diakonia työntekijöiden Liitto:
Minna Lignell
(09) 150 2487
minna.lignell@dtl.inet.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Hietikko (09) 150 2446
hely.hietikko@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Luottamusmies on työyhteisön kehittäjä

Kirkon sektorin akavalaisten luottamusmiesten nykyisestä toimikaudesta ensimmäinen kolmannes on täyttymässä. Kuluva vuoden keskeisimpänä uutena asiana on luottamusmiehillä ollut aikaisempaa laajempaan paikalliseen neuvottelutoimintaan perehtyminen. Kokemukset asiasta näyttävät vaihtelevan. Joissain seurakunnissa, jotka kuuluvat Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti paikallisen neuvottelutoiminnan piiriin, on työnantaja tarttunut toimeliaasti aktiivisen palkkapolitiikan laajentuneisiin mahdollisuuksiin. On arvioitu muutoksia työn sisällössä, tehtävien vaativuudessa ja muita erityisen painavia syitä, joiden perusteella on päätetty yksittäisen työntekijän palkkaluokan tarkistamisesta. Tähän liittyen luottamusmiehet ovat käyneet sopimuksen mukaisia neuvotteluja työnantajan edustajien kanssa.

Valitettavasti löytyy myös päinvastaisia esimerkkejä. Tällöin työnantajaa edustava palkka-asiamies ja/tai päätöksiä tekevä hallintoelin ei ole juurikaan tarttunut tilaisuuteen. Harkinnanvarainen palkkaluokan tarkistaminen on asiana jäänyt pelkäsi painomusteeksi sopimuskirjan sivuille. Kirkkoyönantajan hyvä pyrkimys aktivoida paikallista palkkapolitiikkaa ei ole saanut vastakaikua työnantajan paikallisen edustajan taholta. Tällaista passiivisuutta ei voi kuin ihmetellä. Toivottavaa onkin, että nykyisen sopimuksen tarjoamiin näköaloihin perehdyttäisiin riittävän painokkaasti ja turhia aikailematta. Tässä asiassa toki myös paikallinen luottamusmies voi toimia keskustelualoitteen tekijänä ja yhteisen pohdinnan virittäjänä.

Kun koko kirkossa pyritään kehittämään työyhteisöjen toimivuutta, on selvää, että sen tulee tapahtua työnantaja- ja työntekijäpuolen yhteistyönä. Luottamusmiehillä on tässä rakentava ja tärkeä rooli. Henkilöstöpolitiikan kysymyksenasetteluihin perehtyneet luottamusmiehet ovat sekä työntekijöiden että työnanta-

jan yhteinen voimavara ja etu. Siten on perusteltua, että luottamusmiesten toiminnasta saamansa henkilöstöpoliittisen hyödyn työnantaja voi huomioida maksamalla luottamusmiehille joko porrastettua vastuulisää, esim. 3, 5 ja 7 prosenttia, tai tarkistaa heidän palkkaluokkaansa. Kannatettavaa on myös se, että laajojen ja monitahoisten

henkilöstökysymysten käsittelyssä eri järjestöjen luottamusmiehet voivat tehdä aktiivista keskinäistä yhteistyötä. Tiivistyvän yhteistyön eräänä osoituksena on Helsingissä ensi helmikuussa järjestettävä Kirkon Työelämäfoorum 2002.

Hannu Ronimus

Ammattietiikka auttaa keskustelemaan työn sisällöstä

Pappien ja diakoniatyöntekijöiden ammattieettiset ohjeet ovat valmistuneet kuluvan syksyn aikana. Niiden tarkoituksena on auttaa työntekijöitä käsittelemään ja pohtimaan työhön liittyviä kysymyksiä ja ongelmatilanteita. Siten ne voivat olla merkittävä resurssi työn kehittämisessä ja työssä jaksamisessa. Ohjeiden laatiminen oli kummassakin järjestössä pitkä prosessi, jonka kestäessä oli mahdollista jo käydä perusteisiin menevää keskustelua ammattikunnan kannalta keskeisistä kysymyksistä. Järjestöt myös suosittelevat, että jäsenet jatkaisivat ammattieettistä keskustelua omissa koontumisissaan ja niin halutessaan myös yhteisesti.

Vaikka kummatkin ohjeet on valmisteltu täysin itsenäisesti, niiden taustaan ja valmisteluprosessiin liittyy tiettyjä lähtökohtia, jotka ovat hyvinkin samanlaisia kuin vaikkapa lääkärin, opettajan tai sosiaalityöntekijöiden ohjeistoissa. Ammattietiikka paljastaa ne arvot ja arvostukset, joita liitot haluavat nostaa esille ammattikunnan työstä. Ohjeisiin on tiivistetty ne tavoitteet, pyrkimykset ja ihanteet, joiden mukaan ammattikunnan edustajien tulisi työssään ja myös yksityiselämässään suunnistaa.

Papin ja diakoniatyöntekijän ohjeissa korostetaan asiantuntijuuden merkitystä. Tämä korostus nousee työn sisällöstä ja siinä vaadittavasta koulutuksesta. Molemmat ammattikunnat myös sitoutuvat ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen. Papin asiantuntemus liittyy erityisesti teologiseen tietotaitoon ja seurakunnan hengellisen perustehtävän toteuttamiseen. Pappisliitto on halunnut tietoisesti painottaa myös jokaisen papin johtamistehtävää ja erityistä vastuuta suunnan näyttämisestä. Diakoniatyöntekijät korostavat asiantuntemustaan esimerkiksi ihmisten elinolosuhteiden ja elämänlaadun parantamisessa sekä heikoimmassa asemassa olevien puolustamisessa.

Molemmat ammattikunnat haluavat voimakkaasti sitoutua kirkkoon sekä sen sanomaan ja tunnustukseen. Tämä on tietysti itsestään selvyyksinkin siinä mielessä, että ilman kirkkoa ei mitään erityistä papin tai diakonian virkaa olisi olemassa eikä tarvittaisi. Mutta korostus on myös tietoinen valinta. Ammattikuntina halutaan olla kirkon takana ja osa sitä, ilmeisesti silloinkin kun se ei olisi aivan trendikästä tai helppoa. Yksilöllisyys ja persoonallisuus ovat ammatin harjoittamisessa usein hyviä avuja, mutta opillisissa kysymyksissä tai julistuksessa toisinaan myös vaaroja. Ammattieettiset ohjeet ovat luonteeltaan yhteisöllisiä, ammattikuntaa, kollegiaalisuutta ja yhteisiä pyrkimyksiä korostavaa. Sooloilu ei kuulu toimintaa ohjaavien arvojen joukkoon.

Ohjeensa julkistaneet kirkolliset ammattikunnat eivät halua linnoittautua vain kirkon muurien suojaan ja tyytyä sisällä olevan piirin palvelemiseen. Molemmissa ohjeissa korostetaan ammatin yhteiskunnallista vastuuta ja ulottuvuutta. Molemmat haluavat, että ammattikunnan edustajat osallistuisivat yhteiskunnalliseen keskusteluun. Papille annetaan myös lupa osallistua päätöksentekoon ja vaikuttaa asioihin. Rooli ja tehtävä yhteiskunnassa nousee kuitenkin ammatin lähtökohdasta ja sen keskeisistä arvoista. Siksi jokainen pappi ja diakoniatyöntekijä joutuu myös pohtimaan, millainen yhteiskunnallinen tai poliittinen tehtävä on ammatin arvon mukainen ja sopusoinnussa varsinaisten työtehtävien kanssa.

Yhtenä korostuksena papin ja diakoniatyöntekijän eettisissä ohjeissa on palvelun ja asiakkaan tai seurakuntalaisen näkökulma. Samaan aihepiiriin liittyy myös toiminta työyhteisössä ja muiden ammattikuntien arvostaminen. Toteutuessaan nämäkin ihanteet vaikuttavat oleellisesti ammattilaisen omaan tilanteeseen, mutta myös koko seurakunnan työyhteisöön ja seurakuntalaisten hyväksi tehtävän työn luonteeseen.

Käsikirjavalioikunta aloittanut työskentelynsä

Käsikirjavalioikunta on aloittanut työskentelyn uuden Kirkollisten toimitusten kirjan valmistamiseksi. Työn lähtökohtana on Käsikirjakomitean keväällä 2001 valmistama ehdotus Kirkollisten toimitusten kirjaksi. Vastaava ruotsinkielinen ehdotus ilmestyy syksyllä 2001.

Käsikirjakomitean työskentelyä on ohjannut toimitusten trinitaarinen lähtökohta ja niiden kontekstuaalinen toteutus. Trinitaarista lähtökohdasta avautuu kasuaalioihin pelastusopillinen näköala ja samalla näköala luomisen teologiaan. Kontekstuaalisuus merkitsee kasuaalioiden tarkastelua ei vain kirkon vaan myös sen jäsenten kannalta. Komitean työskentely pohjautuu Jumalanpalvelusten kirjan uudistamisen yhteydessä esitettyihin teologisiin perusteluihin. Kasuaalitoimitusten niin kuin jumalanpalveluksenkin perimmäisenä tarkoituksena on välittää ihmiselle yhteys Jumalaan ja osallisuus hänen pelastustekoihinsa. (*Kirkollisten toimitusten perustelut 2001*, 8).

LAUSUNNON ANTAJAT

Käsikirjavalioikunta kerää palautetta Kirkollisten toimitusten kirjan ehdotuksesta kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti.

Kirkolliskokous päätti keväällä 2001 Piispainkokouksen lausunnon lisäksi pyytää lausunnot Kirkollisten toimitusten kirjan ehdotuksesta seurakunnilta, kirkkohallitukselta, tuomiokapituleilta ja synodaalikokouksilta; Helsingin ja Joensuun yliopistojen sekä Åbo Akademin teologisilta tiedekunnilta, Sibelius-Akatemian kirkkomusiikkiosastolta, Tampereen, Oulun ja Turun konservatorioilta sekä ruotsinkieliseltä koulutuslaitokselta Konservato-

riet i Jakobstad; Suomen kirkon pappisliitolta, Naisteologit r.y. — Kvinnliga teologer rf.:ltä, Suomen kanttori-urkuriliitolta, Teologit ja kirkkomuusikot ry:ltä, Diakoniatyöntekijöiden Liitolta, Kirkon nuorisotyöntekijät r.y:ltä, Kirkon Lastenohjaajat ry:ltä, Kirkonpalvelijat ry:ltä sekä seuraavilta ruotsinkielisiltä liitoilta: Finlands Svenska Prästförbund ja Kyrkomusikerföreningen; Suomen kirkkomusiikkiliitolta ja vastaavalta ruotsinkieliseltä liitolta Finlands svenska kyrkosångsförbund; sekä Kotimaisten kielten tutkimuskeskukselta.

Seurakunnilta kerätään palautetta kyselylomakkeella kun sen sijaan muut tahot antavat vapaaehtoisesti palautteen kiinnittämällä huomiota oman yksikön kannalta oleellisiin asioihin.

SEURAKUNTIEN ANTAMAT LAUSUNNOT

Seurakunnille lähetetään lausuntolomake käsikirjakomitean ehdotuksesta kirkollisten toimitusten kirjaksi marraskuussa 2001 kirkolliskokousviikon jälkeen. Lausuntolomake palautetaan käsikirjavalioikunnalle maaliskuun loppuun 2002 mennessä. Käsikirjavalioikunta toivoo, että seurakunnissa nähdään asian merkitys ja lausunnon antamiseen paneudutaan huolella. Lausuntoa valmistelemaan voidaan asettaa erilaisia työryhmiä. Työryhmissä on hyvä olla sekä työntekijöitä että seurakuntalaisia.

Palautteen merkittävytyttä lisää, jos se perustuu käytännön kokeiluun. Kaavoja toivotaankin käytettävän seurakunnissa mahdollisimman laajasti. Myös kaikki paikallistason keskustelu toimitusten kirjan uudistamisesta hyödyttää lausunnon antamista.

Lausuntolomakkeessa tullaan paneutumaan kasuaalitoimituksiin (osa I) mutta palautteen antaminen kaikesta komitean materiaalista on mahdollista ja myös toivottavaa. Valioikunta toivoo, että palautetta annettaessa perhdyttäisiin myös mietinnön perusteluihin. Perusteluissa on ilmaistu se pohja, mistä käytännön ratkaisut nousevat. Lausuntolomakkeessa on sekä monivalintaisia että avoimia kysymyksiä. Myös yksittäisten muutosehdotusten antaminen kaavoihin on tärkeää. Annettu palaute tullaan käsittelemään huolellisesti ja yksityiskohtaisesti. Palaute tulee auttamaan valioikuntaa toimitusten kaavojen muokkaamisessa.

KOMITEAMIENTINTÖ KIRJASARJANA

Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskus julkaisee kirkollisten toimitusten kirjan komiteamietinnön kolmen kirjan sarjana.

1. Kirja: Kasuaalitoimitukset
2. Kirja: Vihkimiset, virkaan asettamiset ja tehtävään siunaamiset
3. Kirja: Siunaustoimituksia ja Rukoushetkiä

Kirjat ovat kovakantaisia, B5-kokoa ja varustettu lukunauhoilla. Kirjat soveltuvat hyvin komiteamietinnön koekäyttöön seurakunnissa.

1. ja 2. kirjat ovat jo ilmestyneet, 3. kirja ilmestyy lokakuun puoliväliin mennessä

Hinnat:

1. kirja (Kasuaaliat) 80 markkaa
2. kirja (Vihkimiset, virkaan asettamiset ja tehtävään siunaamiset) 100 markkaa
3. kirja (Siunaustoimituksia ja Rukoushetkiä) 100 markkaa

Tilaus: julkaisumyynti@evl.fi telefax: (09) 1802 454

Johanna Räsänen
käsikirjavalioikunnan sihteeri.
johanna.rasanen@evl.fi

Tikkuuskit ovat valmiina neppauskisaan!

Ping pong -terapiaa papistolle Luvialla

Papistolle tekee hyvää keskinäinen kohtaaminen ja virkistyminen ilman ammattiin liittyviä paineita. Yhdennentoista kerran pidetty pappien pingisturnaus, Luvia Open, keräsi parikymmentä pappia kamppailemaan lajin herruudesta. Miesten sarjan Elsa-kannuun kuittasi nimensä tussilla kolmannen kerran Keski-Porin kirkkoherra Kari Erkkola. Toiseksi tuli lääninrovasti Tapio Seppälä Luvialta ja kolmanneksi kirkkoherra Hannu Järventaus Suodenniemeltä.

Naisten sarjan voiton peri Länsi-Porin seurakuntapastori Reija Nordström ainakin kuudennen kerran. Viime vuoden voit-

taja, keskusrekisterin johtaja Kaisa Huhtala Porista, tuli toiseksi ja Säskylän kappalainen Marianne Känä kolmanneksi.

Tikkuuskin neppauskisassa voittajaksi selviytyi kehitysvamma-pastori Heikki Mäkelä Ulvilasta, toiseksi tuli koululainen Salla Seppälä Luvialta ja kolmanneksi pastori Hannes Tiira Porista.

Vankan peruskannatuksen saanutta Luvia Open -turnausta tullaan jatkamaan tulevina vuosi mahdollisuuksien mukaan. Ensi vuoden turnaus pidetään perjantaina 16.8.2002 Luvialla Herrankukkarossa, jos Herra suo. Entä löytyisikö papistolle muita tapoja virkistyä yhdessä?

Maurauspäivät 30.–31.1.2002 Lempäälässä

Valtakunnallinen päihde- ja kriminaaliryöstön koulutus
Antaako myös kirkko vähiten niille, joilla on vähiten?

- Päihdetyön kehitysnäkymät kirkossa — onko päihdetyö kirkon työtä?
- Päihde- ja kriminaaliryöstökäytännön jaksaminen.
- Elämää ristikon ulkopuolella.
- Perheen lusiminen arjessa

Täysihoitohinta on 450 mk.

Sisältää majoituksen, ruuan ja ohjelman.

Tiedustelut ja ilmoittautuminen Tampereen diakoniakeskus:

Hannu Lundberg
hannu.lundberg@tampere-evlsrc.fi
puh. 03-219 0260

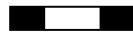
Outi Niemi
outi.niemi@tampere-evlsrc.fi
puh. 03-219 0322

Muista äänestä!

Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskunnan vaaliposti on lähetetty viime viikolla kaikille vaali- ja äänestyskelpoisille jäsenille. Lukekaa tarkkaan ohjeet ja äänestäkää sankoin joukoin. Postiäänestys päättyy 22.10. ja vaalin tulos julkistetaan 31.10. Äänestämällä voit vaikuttaa!

Pappisliiton valtuuston jäsenten vaali

Pappisliiton sääntöjen mukaan liiton ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, jonka jäsenet valitaan joka neljäs vuosi. Seuraavan kerran valtuutetut valitaan helmikuussa 2002. Heidän tuleva toimikautensa on 2002–2005.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjan tulee olla vaalilautakunnalla viimeistään 31.10.2001. Vaalilautakunnan osoite on:

Suomen kirkon pappisliitto r.y.
Vaalilautakunta
Rautatiealäisenkatu 6
00520 HELSINKI

Tarkemmat ohjeet ehdokaiden asettamiseksi sekä valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja ehdokaslistoineen on julkaistu suomeksi ja ruotsiksi Cruxin 5/2001 s. 8–12.

Uusi opas hiippakuntaan työllistyvälle

Teologisen tiedekunnan rekrytointipalveluista on noudettavissa opas hiippakuntaan työllistyvälle. Julkaisu pitää sisällään tärkeää tietoa aina hiippakuntien esittelyistä kontaktihenkilöiden yhteystietoihin. Kaiken kaikkiaan aineisto, mikä on varmasti hyödyksi harkitessa kirkkoon työllistymistä.

Työttömyyskassatietoutta

Liittojen alle 65-vuotiaat palkansaajajäsenet on vakuutettu työttömyyskassassa. Kassa maksaa jäsenilleen 1) työttömyyden tai lomautuksen sattuessa työttömyysturvain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, 2) työvoimapolitiisissa aikuiskoulutuksessa olevalle koulutustukea, 3) työtömälle omaehtoisen opiskelun koulutuspäivärahaa ja 4) vuorotteluvapaalla olevalle vuorottelukorvausta.

Päivärahan saamisen edellytykset

— Ilmoittauduttava asuinpaikkakunnan työvoimatoimistossa kokoaikatyötä hakevaksi työnhakijaksi,

— oltava ennen työttömäksi jäämistä jäsenenä liitossa/kassassa vähintään 43 viikkoa (10 kuukautta) ja jäsenenä ollessa työssäoloehdon on täyttyvä.

— Työssäoloehto: 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana palkkatyöntekijänä vähintään 43 sellaista työssäoloviikkoa, jossa työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja ellei työalalla ole työehtosopimusta, palkka vähintään 5.080 markkaa kuukaudessa (v. 2001) tai vaihtoehtoisesti työehtosopimuksen mukainen. Mm. opiskelu, sairaus tai äitysloma pidentää 24 kuukauden tarkastelujaksoa.

Päivärahan hakeminen

— Ilmoittauduttava työvoimatoimiston ensimmäisenä työttömyyspäivänä,

— ensimmäistä päivärahaa haetaan työvoimatoimistosta saatavalla ansio- turvan päiväraha hakemuksella, lomakeeseen ei saa lisätä sarakkeita, yhtäläisyysmerkkejä saa nykyään käyttää,

— hakemus toimitetaan työttömyyskassalle (ks. osoitetiedot tämän lehden takasivulta),

— päivärahaa haetaan jälkikäteen kuukauden tai neljän kalenteriviikon jaksoissa,

— ensimmäisen hakemuksen liitteenä on oltava palkkatodistus vähintään 43:lta työttömyyttä välittömästi edeltävältä viikolta,

— kassa lähettää jatkohakemukset, — palkkatodistuksessa on eriteltävä rahapalkka ja etuudet sekä lomarahat ja lomakorvaukset.

— Lomautetun on lisäksi liitettävä kopia lomautusilmoituksesta sekä työnantajan antama todistus, josta ilmenee, että palkkaa on vähennetty lomautusta vastaavasti. Todistuksesta on erikseen ilmettävä lomautusaikaan kohdistuvat palkka- ja luontoisedut.

— Päivärahaa on haettava kolmen kuukauden kuluessa päiväraha oikeuden syntymisestä.

Päivärahan määräytyminen

— Päivärahan määrä muodostuu perusosasta (127 markkaa vuoden 2001 alusta lukien), ansio-osasta ja mahdollisesta lapsikorotuksesta.

— Hakemuksen perusteella laske- tusta keskimääräisestä kuukausipalk- sasta vähennetään 5 prosenttia (ns. TEL- vähennys).

— Kun kuukausipalkka jaetaan 21,5 päivällä, saadaan laskennallinen päivä- palkka.

— Ansio-osa on 42 prosenttia las- kennallisen päiväpalkan ja perusosan väli- sestä erotuksesta 11.430 markkaan saak- ka, tämän ylittävältä osalta 20 prosenttia.

— Päiväraha lapsikorotuksineen voi olla enintään 90 prosenttia laskennalli- sesta päiväpalkasta, aina kuitenkin vä- hintään perusosa (plus lapsikorotukset).

— Lapsikorotuksen saa alle 18- vuotiaista huollettavista lapsista seu- raavasti: yhdestä lapsesta 25 markkaa, kahdesta yhteensä 37 markkaa ja kol- mesta tai useammasta yhteensä 47 markkaa.

— Päivärahaa maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa.

— Päivärahaan on yleensä oikeus seitsemän arkipäivän pituisen omavas- tuajan jälkeen.

— Omavastuu lasketaan työvoima- toimistoon ilmoittautumisesta.

— Omavastuu asetetaan kerran 500 päivän maksuaikaa kohden tai uu- destaan silloin, kun päiväraha määritel- lään uuden työssäoloehdon (43 viik- koa) johdosta.

— Pitämättömät ja loppupalkan yh- teydessä maksetut lomakorvaukset jak- sotetaan työttömyyden alkuun, eli las- kennallisen loman osalta ei makseta päivärahaa.

— Päiväraha on veronalaista tuloa, josta kassa toimittaa ennakonpidätyksen.

Päiväraha oikeuden kesto

— Päivärahaa maksetaan 500 arki- päivältä enintään siihen saakka, kun jäsen jää täysimääräiselle vanhuuselä- keelle.

— Hakijalle, joka on täyttänyt 57 vuotta ennen enimmäismäärän täytty- mistä, voidaan maksaa päivärahaa sen kuukauden loppuun, jolloin hän täyttää 60 vuotta (ns. lisäpäiväoikeus).

Koulutustuki

— Työvoimapolitiisissa aikuiskou- lutuksessa olevalle maksetaan ansioon suhteutetun päivärahan suuruista kou- lutustukea.

— Koulutustukea saavalle suoriteta- aan ylläpitokorvausta ja työssäkäynti- alueensa tai kotikuntansa ulkopuolella opiskelevalle tarvittaessa majoituskor- vausta.

— Koulutustuki maksetaan neljän viikon välein jälkikäteen.

Koulutuspäiväraha

Työttömän omaehtoisen opiskelun tukemiseksi maksetaan ansiopäivärahan suuruista koulutuspäivärahaa. Päivära- han saamisen edellytyksenä on, että hakija on koulutuksen aloittaessaan:

— työttömänä työnhakijana työvoi- matoimistossa,

— saanut välittömästi edeltävän 12 kuukauden aikana työttömyyspäivära- haa vähintään 86 työpäivältä, ja

— toiminut työmarkkinoilla palk- katyössä tai itsenäisenä yrittäjänä vä- hintään 10 vuotta 15 vuoden aikana.

Koulutuksen on oltava:

— julkisen valvonnan alaisessa op- pilaitoksessa,

— omaehtoista,

— yhdenjaksoista,

— kestoltaan vähintään 20 opinto- viikkoa,

— päätoimista.

Koulutuspäivärahaa haetaan koko koulutusajalle ja sitä maksetaan neljän viikon tai yhden kuukauden välein jäl- kikäteen.

Vuorottelukorvaus

— Vuorotteluvapaan ajalta makset- tavan vuorottelukorvauksen suuruus on 70 prosenttia siitä työttömyyskor- vauksesta, johon hakijalla olisi oikeus työttömäksi jäädessään, lapsikorotuk- sia ei huomioida.

— Korvauksen perusteena oleva työttömyyspäiväraha lasketaan vuoro- teluvapaata välittömästi edeltävän vu- oden ansiotulojen perusteella.

— Vuorottelukorvaus maksetaan neljän viikon tai yhden kuukauden vä- lein jälkikäteen.

Hyödyllisiä nettisivuja

— www.tyj.fi

— www.kela.fi

— www.etk.fi

Työttömyyskassasi yhteystiedot löy- tvät lehden viimeiseltä aukeamalta.

»Kirkkoneuvosto päättää Patalan pehtoorin rankaisemisesta»*

Kotiin tuli maakuntalehti, jota meillä ei normaalisti lueta. Mikä lie mainoskampanja oli saanut lehtitalon kaivamaan esiin nimeni ja osoitteeni ilmeisen kaukaisten yhteyksien perusteella. Sen verran vanhaa rakkautta tuolle suunnalle oli, että lehti piti selailulla läpi. Sisäsivuilta oli lähes koko sivu annettu erälle alueen seurakunnalle, josta tässä käytän Patalan peitenimeä. Aikanaan teologisessa tiedekunnassa opiskellessa kaikki tuntui tapahtuvan Patalassa. Eikä koko sivun yli yltäneessä otsikossakaan puhuttu pehtoorista vaan tietystä kirkon viranhaltijasta. Jotta lehden lukijoille ei varmasti jäisi epäselvyyttä, kenestä on kyse, oli jutun ohessa kaksi vastakkain asetettua seurakunnan viranhaltijaa kuvattuna kumpikin oman työnsä äärellä. Itse teksti toisti moneen kertaan heidän nimiään.

Rankaisemisessa oli kyse väitetyistä virkavelvollisuuksien laiminlyömisistä. Kurinpitoasiamies oli laitettu asialle. Syytteitä oli lehtijutun perusteella kolme; kiista puhelimen käytön korvaamisesta, matkakulujen korvaamisen epäselvyydestä ja seurakunnassa tehdyn tutkimuksen lomakkeelle merkityistä tiedoista. Itse seurakunnan toiminnan sanottiin em. rikkeistä huolimatta olevan hyvässä hoidossa. Maakuntalehti siinä sitten aprikoi onko edessä kirjallinen varoitus, virantoimituksesta erot-

taminen määrääjäksi vai peräti viraltapano. Lukijana jäin aprikoimaan, että ei voi olla totta...

En tunne tapausta paremmin enkä siksi voi ottaa kantaa sen ratkaisemiseen. Ei se ole minun asianikaan. Kahteen asiaan on kuitenkin sisäinen pakko ottaa kantaa. Ensiksikin on niin, että kirkon julkista kuvaa luodaan tiedotusvälineiden kautta. Seurakunnissa pitää huolehtia työn asiallisesta hoitamisesta ja laskujen oikeellisuudesta samalla tavoin kuin kaikissa muissakin työpaikoissa. Se on itsestään selvyyttä. Mutta... Vaikka miten mietin, en keksi toista työpaikkaa, jonka puhelintai matkakorvauksia koskevia erimielisyyksiä voitaisiin lehtien palstoilla selvittää. Ei kukaan muu työnantaja suostu sellaiseen. Kiitokset annetaan julkisesti, mutta mokat selvitetään sisäisesti.

Julkiskuvaa luo paitsi kykenemättömyys hoitaa ongelmia talon sisällä, myös ongelmien laatu ja suuruus. Uskomattomalta tuntuu, että kysymys puhelinkorvauksista tai matkakuluista, tutkimuskyselyyn annetuista vastauksista nyt puhumattakaan (tämän toteaa kirkkososiologian dosentti!), olisi sen suuruinen, että se pitäisi vetää kurinpitorangeistuksen piiriin. Näin toimittaessa kirkon toimintakenttä saa merkilliset mittasuhteet maailmassa, jossa terrorismi, sodanuhka ja nälänhätä ahdistavat.

On paljon mahdollista, että Patalassa on kyse aivan muusta kuin kulukorvauksista tai tutkimuskyselyistä. Sellainen tuntuma vastaavista tilanteista eri puolilla Suomea on syntynyt. Työyhteisö voi huonosti, johtajuus on heikko tai sitä ei tunnusteta, puhevälit ovat menneet ja viestintäyhteyksiksi ovat tulleet virastolle tai kirkkoon jätetyt laput sekä matkapuhelimen tekstiviestit. Kurinpito on huono lääke, kun työyhteisö sairastaa.

Viime aikoina eteeni on tullut entistä enemmän pyrkimyksiä hoitaa työhön liittyviä ongelmia rangaistusten avulla. Usein silloin kun rangaistuksiin asti ei ole riittänyt rahkeita, pieniäkin yksityisiä työntekijöitä koskevia ongelmia on pyritty hoitamaan hallinnollisin päätöksin. Vaikuttaa siltä, että meiltä kirkon työntekijöiltä ja päättäjiltä on entisestään kadonnut keskustelun, neuvottelun ja kompromissien teon taito. Elämä on liki mahdotonta, kun liian monta ihmistä on jääräpäisesti omalla tavallaan oikeassa.

Maaailma on syyskuun puolivälissä saanut raskaalla tavalla opetuksen siitä, mitä ihmisen sisään patoutunut katkeruus saa aikaan. Patalan uutisten äärelläkin olen paljon miettinyt, mitä me voisimme katkeruuksillemme tehdä. Kuinka niitä hoitaa pois elämästä tuhoamasta? Miten toimia niin, että katkeruus ei vaivaisi sen kummemmin itseä kuin työtovereitakaan? Eräs polunpää voisi olla itsensä pakottamisessa kasvokkain kohtaamisiin silloinkin, kun se on äärimmäisen vaikeaa.

* Paikkakunnan ja viranhaltijan nimi on muutettu

Pappisliiton opintomatkat vuonna 2001 ja 2002

Opintomatka Englantiin 17.–24.5.2002

Tutustuminen Lontoossa, Manchesterissä ja Liverpoolissa anglikaanisen kirkon toimintaan erityisesti yhteiskunnallisen työn näkökulmasta

Matka tehdään Pappisliiton ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton yhteismatkana.

Matkanjohtajina toimivat KDYK:n yhteiskuntatyön sihteeri, pastori Ilkka Sipiläinen (asiantuntijajohtaja), järjestösihteeri Raija Pyykkö (DTL) ja apulaistoitinnanjohtaja Hannu Ronimus (SKPL).

Alustava lentoaikataulu

Helsinki – Manchester 17.5. klo 7.45–9.40 AY933

Lontoo/Gatwick – Helsinki 24.5. klo 18.15–23.05 AY926

Matkan hinta on 5.450 mk, hintaan sisältyy

- lennot Helsingistä Manchesteriin ja Lontoon Gatwickistä Helsinkiin Finnairin reittilennoilla turistiluokassa
- verot ja matkustajamaksut
- lentokenttäkuljetus Manchesterin lentokentältä hotelliin ja Lontoossa hotellista Gatwickiin
- kolmen tähden hotellimajoituksen kahden hengen huoneissa; Manchesterissä 17.–20.5. *Britannia Hotel****, Lontoossa 20.–24.5. *Paddington Court****
- hotelliaamiainen
- bussikuljetus Manchesteristä Lontoon
- mielenkiintoinen ohjelmakokous

Tiedustelut ja ilmoittautumiset toimistos sihteeri Heli Meinolalle, puh. (09) 150 2653

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPSLIITTO
WWW.EVL.FI/JST/PAPPSLIITTO

Papin ammattietiikka

Komentoi ja keskustele papin eettisistä ohjeista debattinurkassa.

Vaikuta valtuuston jäsenten vaalissa

Vaaliasiakirjat (ohjeet ja valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja) imuroitavissa kotisivuilta.

Alaosastojen viestintäseminaari toteutetaan laivaristeilyinä 12.–13.11.2001

Tutustu ohjelmaan.

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
WWW.DTL.FI

Diakoniatyöntekijöille eettiset ohjeet

Diakoniatyöntekijöiden eettiset ohjeet löytyvät liiton kotisivuilta.

Diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivät

Päivien materiaalia julkaistaan mahdollisimman pian päivien jälkeen.

KANTTORI-URKURILIITTO
WWW.KOLUMBUS.FI/SKUL

Hallitustiedote

Liiton hallituksen jokaisen kokouksen jälkeen keskeiset ajankohtaiset asiat ja päätökset esitellään Hallitustiedote-sivulla.

Kanttoreiden valtakunnalliset neuvottelupäivät

Liiton sivuilta on linkki KJMK:n sivuille, joilta löytyy Järvenpäässä 5.–7.2.2002 pidettävien Kanttoreiden valtakunnallisten neuvottelupäivien ohjelma ja yhteystiedot.

kuvat Catherine Alt

Luterilaisen maailmanliiton pääsihteeri Ishmael Noko kehottaa pappeja hakemaan työn mielekkyyttä perusasioista: lähellä olemisesta, kuuntelemisesta, palvelemisesta.

RITVA RASILA

**Muutosten maailmassakin papin tehtävä
on se vanha tuttu:**

KUUNTELE, OLE LÄHELLÄ JA KÄYTETTÄVISSÄ

Luterilaisen Maailmanliiton pääsihteeri Ishmael Noko tietää, ettei pappina olo monien arvojen ja ristikkäispaineiden maailmassa ole helppoa. Ehyt ammattidentiteetti löytyy hänen mielestään parhaiten palaamalla perusasioihin, siis olemalla mahdollisimman lähellä niitä ihmisiä, joiden pappina palvelee, tuntemalla heidät ja heidän huolensa, kuuntelemalla heitä.

Kirkkojen tulisi pitää Nokon mielestä nykyistä parempaa huolta myös omista työntekijöistään.

Pääsihteeri, teologian tohtori **Ishmael Noko**,

57, on työskennellyt parikymmentä vuotta Luterilaisessa Maailmaliitossa. Ensin kehityksen ja lähe-tyksen yksikön johtajana ja vuodesta 1994 lähti-en131 luterilaisen kirkon ja 60 miljoonan jäsenen kirkkojen yhteisön korkeimpana virkamiehenä.

Hänen yksi tehtävänsä on seurata kirkkojen elämän kehitystä, joten hän on hyvin paneutunut eri kirkkojen arkipäivän ongelmiin. Aika usein häntä pyydetään myös kirkkojen välisten ja jopa niiden sisäisten hankaluuksien sovittelijaksi.

Pääsihteerin työn vähemmän tunnettua puolta on myös hänen roolinsa poliittisten konfliktien

»Tämän päivän johtaja tarvitsee paljon sosiaalisia taitoja. Hänellä tulee olla myönteinen asenne työpaikan ihmisiin, sillä hänen tehtävänsä on antaa energiaa muille.»

sovittelijana: kirkot ja niiden edustajat tarjoavat kuitenkin monissa kansainvälisissä vaikeissa tilanteissa puolueettoman maaperän ja luotettavaksi koettuja henkilöitä turvaamaan neuvottelujen jatkumista. Tohtori Noko on ollut mukana mm. Lähi-idän samoin kuin monien Afrikan ja Latinalaisen Amerikan maiden kriisien sovittelussa ja jälleenrakennuksen suunnittelussa.

Pääsihteerin käsitys ruohonjuuren arkityöstä sen koko monimuotoisuudessaan perustuu myös omaan kokemukseen. Noko aloitti uransa pappina ja opettajana rotusortoajan Etelä-Rhodesiassa, nykyisessä Zimbabwessa. Jouduttuaan pakenemaan maasta hän suoritti jatko-opinnot Kanadassa. Sittemmin hän palasi teologian opettajaksi Botswanaan ennen siirtymistään LML:n tehtäviin.

PAIMENEN HAJUN TÄYTTY TUNTUA

Noko puhuu lämmöllä papin työstä ja hakee ikituoreita kuvia Raamatun kertomuksista.

»Maapalloistunut maailma monine arvoineen ja korvasyhyineen tekee papin työn vaikeaksi. Koska informaatiota on paljon, samoin vaikutusvaltaisia tahoja, tilanne hämmäntää. Jotta voisi uskottavasti olla profeetallinen ääni tai ansaitakseen tällaisen roolin, asiaan on erikseen paneuduttava.»

Tohtori Nokon mielestä tämä tapahtuu niin, ettei yritäkään haikailla jonkin muun perään, vaan keskittyy omaan papin rooliinsa: kuuntelemiseen, palvelemiseen ja lähellä olemiseen.

»Se, että papit ovat menettäneet yhteiskunnallista painoarvoaan, johtuu paitsi yhteiskunnan muutoksista myös siitä, että olemme yrittäneet olla muuta kuin mitä pappeus merkitsee. Viestini on: meidän merkityksemme on siinä, että olemme yhteisöjemme ja seurakuntiemme kuuntelijoita. Meidän tulee olla hyvin lähellä seurakuntaa.»

Hän muistuttaa paimentehtävän metaforasta: lampaat ovat turvassa susilta niin kauan kun ne ovat niin lähellä, että haistavat paimenensa. Pappi — hengellinen johtaja — voi toimia täydesti seurakuntansa paimenena tässäkin ajassa, kun hän on seurakuntalaistensa ulottuvilla. »Kun he iloitsevat tai surevat, olemme mukana — emmekä pakene sitäkään, kun he joskus moittivat meitä.»

MOTIVAATIO KASVAA LUOTTAMUKSESTA

Tohtori Noko huomauttaa, että kirkot ovat useissa maissa syrjästäkatsojan asemassa, kun kirkko ja valtio on selkeästi erotettu toisistaan. Sellaisissa maissa myös kirkon elämä on syrjäytyneiden kanssa toimimista. Työntekijän on noissa oloissa erityisen

vaikea huolehtia omasta työstään tai oikeuksistaan ja työyhteisöissä onkin paljon ongelmia.

Työelämän suuriin kysymyksiin kuuluvat motivaatio ja johtaminen. Miten arvioitte tätä aihepiiriä?

»Mielestäni olisi hyvä, jos voisimme työyhteisönä rukoilla yhdessä. Rukouksessa nimittäin puemme sanoiksi huolemme ja todellisuutemme. Yhteisessä rukouksessa jaamme huolemme myös keskenämme ja meillä on mahdollisuus myös ymmärtää toisiamme paremmin.»

»Toinen tärkeä motivaatiota vahvistava asia on se, että johdon tulisi jakaa tehtäviä ja ilmaista näin tehdessään ymmärtävänsä työntekijöiden vahvuuksia. Kaikkein oleellisinta on kuitenkin se, että työntekijällä on tunne siitä, että häneen luotetaan. Sanoisin esimiesasemassa olevalle, että kun delegoit jonkin tehtävän, tee se epäroimättä. Meissä jokaisessa on sisällä herkkä tunnistin, jolla tunnemme luotetaan-ko meihin vai ei — luottamuksen kokemus kannustaa ja auttaa onnistumaan vaikeidenkin asioiden läpiviemisessä.»

JOHTAJUUS ON KOKO YHTEISÖN ASIA

Johtajuudesta yli 5 500 hengen kansainvälisen organisaation korkein esimies sanoo, että johtajuus on jotain sellaista, jonka rakentamiseen koko työyhteisö osallistuu.

»Tämän päivän johtaja tarvitsee paljon sosiaalisia taitoja. Hänellä tulee olla myönteinen asenne työpaikan ihmisiin, sillä hänen tehtävänsä on antaa energiaa muille. Johtajan on myös pidettävä huolta itsestään ja oivallettava, mitkä asiat työyhteisössä antavat energiaa hänelle itselleen.»

»Johtajuus on siis sellainen ilmiö työyhteisössä, jonka luomiseen kaikki osallistuvat. Esimerkiksi sopii vaikkapa Nelson Mandela. Näitä johtajia ei synny itsestään, vaan tarvitaan sopivat olosuhteet ja ominaisuudet. Jokaisessa yhteisössä on mandelot: korkeat mitat täyttäviä henkilöitä, johtajia tai sellaisiksi nousevia, jotka heijastavat oman yhteisönsä ominaisluonnetta ja arvoja. Ajattelen, että johtajuuteen kuuluva myönteinen asenne tarkoittaa kykyä luoda sellainen ympäristö, jossa ihmiset voivat kasvaa täyteen mittaansa ja täyttää paikkansa.»

KIRKKOJEN TYÖOLOISSA SUURIA EROJA

Ishmael Noko sanoo kirkkojen työolosuhteiden erovan voimakkaasti eri puolilla maailmaa. Pohjoismaiden kirkkojen tilanne on suuri poikkeus kaikkiin muihin verrattuna. Muualla ei koko kirkkoa

»On erittäin arvokasta, että nämä Suomessa työelämää säätelevät mekanismit ulottuvat myös kirkkoon ja voivat olla esimerkkinä muille kirkkoille.»

koskevia pelisääntöjä ole lainkaan, lukuun ottamatta mahdollisesti joitakin suosituksia. Meikäläisen kaltainen neuvottelujärjestelmä, joka on osa kansallisen tason työmarkkinamekanismia on muualla täysin tuntematon.

»Kirkon työssä olevien asema olisi pitänyt nostaa keskusteluun jo aikoja sitten. On hyvä, että suomalaiset kirkolliset ammattiliitot ovat nyt tehneet asiasta aloitteen myös Luterilaisen maailmanliiton foorumille. Omista työntekijöistään huolehtiminen on kirkkojen heikko kohta, emme oikein elä tässä asiassa niin kuin opetamme», Noko sanoo.

Hän arvelee, että oman väen asioiden laiminlyönnin taustalla on kirkkoissa vallitseva ajattelutapa: vasta sitten kun kirkot toimivat »hyväntekijöinä», asiaa pidetään merkittävänä.

»On paljon työelämäkysymyksiä, joita ei ole käsitelty lainkaan. Näitä ovat erityisesti mielenterveysasiat ja yleensä henkinen työsuojelu, levon ja loman merkitys; työssä jaksaminen kaiken kaikkiaan. Emme puhu edes viikoittaisesta lepopäivästä — sapatista — tarpeesta saada säännöllisesti aikaa itsellemme.»

»Haluaisin rohkaista kirkon työssä olevia ajattelemaan elämäänsä kokonaisuutena, viettämään esimerkiksi vanhempainlomia kun lapsi syntyy perheeseen ja omistautumaan muullekin kuin työlle. On arvokasta, että teillä Suomessa on haluttu antaa arvoa myös isälle ja hänen mahdollisuudelleen olla lapsen lähellä tämän ensimmäisinä viikkoina.»

REILUT PELISÄÄNNÖT JA VAKAA YHTEISKUNTA

Pääsihteeri Noko luettelee joukon kiittäviä laatusanoja arvioidessaan suomalaista työmarkkinajärjestelmää. Hänen mielestään meikäläiset yhteiskunnalliset mallit kelpaisivat vientitavaraksi siinä kuin Nokian kännykät.

»Ammattiliitot sekä työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmä samoin kuin työpaikkojen paikallisiin neuvotteluihin ja työsuojelukysymyksiin liittyvät mekanismit edustavat reilun pelin sääntöjen ja laajasti ottaen oikeudenmukaisuuden esillä pitämistä työelämässä. On erittäin arvokasta, että nämä kansalliset järjestelmäme ulottuvat myös kirkkoon ja voivat olla esimerkkinä muille kirkkoille.»

Henkilökohtaisesti Noko on kiinnostunut myös tulopoliittisten kokonaisratkaisujen kolmikantaperiaatteesta (työntekijät — työnantajat — valtiovalta), jolla voidaan hänen mukaansa »merkittävästi edistää taloudellista ja poliittista vakautta, varsinkin kun se tehdään suomalaisittain, konsensuksen hengessä».

Noko arvelee, että valtiovallan sosiaalipoliittisten toimien ja palkkaratkaisujen yhdistäminen voisi sisältää käyttökelpoisia malleja myös monissa kehitysmaissa sovellettaviksi. Näissä haurassa yhteiskunnissa tasapainoisen kehityksen edistäminen on elinehto.

Haastattelun tekijä on SVTL:n toiminnanjohtaja.

Papiston päivät 2002
KESKELLÄ KYLÄÄ?
Pappi palvelijana ja vaikuttajana. Finlandia-talo, Helsinki 15.–16.10.2002

Osallistumismaksu on 450 mk. Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

Mitä luottamusmies tekee?

Espoon seurakuntayhtymässä on kolmen ammattijärjestön luottamusmiehiä:

E Akava-JS:n luottamusmiehet edustavat pappeja, kanttoreita ja diakoniatyöntekijöitä. Pääluottamusmies edustaa myös muiden akavalaisten jäsenjärjestöjen jäseniä. SVTL:n (Seurakuntien Viran- ja toimenhaltijain Liitto) luottamusmiehet edustavat nuorisotyöntekijöitä, lastenohjaajia, kiinteistöhenkilökuntaa ja muita liittoon kuuluvia. Kunta-alan unioni r.y:n luottamusmies edustaa liittonsa jäseniä, esimerkiksi kiinteistöhenkilökuntaan kuuluvia. Luottamusmiehet valitaan luottamusmiessivaleilla, joissa äänioikeutettuja ovat kaikki ko. liittojen jäsenet. Luottamusmiesten toimikausi kestää kolme tai neljä vuotta.

MONIPUOLINEN TEHTÄVÄ

Luottamusmiehen tehtävänä on omalta osaltaan valvoa virka- ja työehtosopimusten noudattamista

sekä työrauhaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että luottamusmies on tarvittaessa läsnä neuvoteltaessa työntekijän palkkausta tai muita virka- ja työsuhteen ehtoja koskevista erimielisyyksistä tai valmisteltaessa näihin joitakin muutoksia. Luottamusmiehen tehtävänä on myös välittää luottamusmiestoimintaan liittyviä tietoja ja ilmoituksia työnantajan, järjestöjen, viranhaltijain ja työntekijäin välillä.

Luottamusmiehillä on edustajansa työympäristötoimikunnassa, jossa päätetään erilaisista henkilöstön hyvinvointiin ja työsuojeluun liittyvistä asioista mm. työ- ja toiminnasta, työsuojelusta ja yhteisestä virkistyksestä. Luottamusmiesten lisäksi työympäristötoimikuntaan kuuluvat työsuojeluvalluutettujen edustajat sekä työnantajan edustajat. Toimimalla aktiivisesti työympäristötoimikunnassa luottamusmies voi tehdä aloitteita ja olla toimeenpanmassa uudistuksia, joilla lisätään henkilöstön kainpuolista hyvinvointia Espoon seurakuntayhty-

AKAVA-JS:n

toimikausi 1.1.2001 - 31.12.2003

Käytetyt lyhenteet:

- pääl. = pääluottamusmies
- varapääl. = varapääluottamusmies
- lm. = luottamusmies
- varalm. = varaluottamusmies
- Suomen kirkon pappisliitto = SKPL
- Diakoniatyöntekijöiden Liitto = DTL
- Suomen Kanttori-urkuriliitto = SKUL
- Akavan Erityisalojen Keskusliitto = AEK
- Opettajien Ammattijärjestö = OAJ
- Suomen Psykologiliitto = SPL
- Sosiaalivyöntekijöiden Liitto = SoSL

TURUN ARKKIHIIPPAKUNTA

Euran seurakuntayhtymä

lm.: kappalainen Timo Aro-Heinilä (SKPL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Marianna Pitkäranta (DTL)

Liedon seurakunta

lm.: kappalainen Marja-Leena Flander (SKPL)
varalm.: diakoni Seija Aaltonen (DTL)

Paimion seurakunta

lm.: erityisdiakoni Kirsi Rantala (DTL)
varalm.: kehitysvammaistyön pastori Pertti Arola (SKPL)

Porin seurakuntayhtymä

pääl.: kappalainen Pasi Viitanen (SKPL)
varapääl.: diakoniatyöntekijä Jouni Kivimaa (DTL)
lm.: kappalainen Pasi Viitanen (SKPL)
varalm.: kappalainen Pirjo Tiira (SKPL)
lm.: diakoniatyöntekijä Jouni Kivimaa (DTL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Ulla Kallio (DTL)
lm.: urkuri Juhani Romppanen (SKUL)
varalm.: kanttori Juhani Kempainen (SKUL)

Raision seurakunta

lm.: kappalainen Tiina Rautiainen (SKPL)
varalm.: kanttori Katarina Engström (SKUL)

Rauman seurakunta

lm.: kappalainen Seppo Sattilainen (SKPL)
varalm.: kappalainen Mirja Vuoristo (SKPL)

Salon seurakunta

lm.: tiedotussihteeri Ulla-Maija Kytölä (AEK)
varalm.: seurakuntapastori Anna-Kaisa Eskolin (SKPL)

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

pääl.: diakonissa Kaisa Rauma (DTL)
varapääl.: kanttori Jukka Pietilä (SKUL)
lm.: kappalainen Seppo Riihimäki (SKPL)
varalm.: kappalainen Esko Tuomola (SKPL)
lm.: diakonissa Kaisa Rauma (DTL)
varalm.: diakonissa Helvi Lähteenmäki (DTL)
lm.: kanttori Jukka Pietilä (SKUL)
varalm.: kanttori Marko Hakanpää (SKUL)

mässä. Nyt päätymässä olevana nelivuotiskaute-
naan Espoon seurakuntien työympäristötoimikunta
on ollut varsin aktiivinen henkilöstön hyvinvoin-
nin kehittämisessä. Työympäristötoimikunnan aloit-
teesta on seurakuntayhtymässämme toteutettu hen-
kilöstön hyvinvointikartoitus. Kartoituksessa esiin
tulleet ongelmiin on myös ryhdytty hakemaan
ratkaisuja käytännön tasolla. Tämän lisäksi työym-
päristötoimikunta on laatinut ohjeet perehdyttämi-
sen toteuttamisesta, psykologisten testien käyttämi-
sistä rekrytoinnissa sekä lääkärintodistusten käsit-
telystä. Kaikki seurakunnat ja seurakuntayhtymä
ovat sitoutuneet näiden ohjeiden noudattamiseen.

LIITE 10 AKTIIVISEEN KÄYTTÖÖN

Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 2001–
2002 liitteen 10 harkinnanvaraisen palkkaluokan
tarkistamista koskevan 2 §:n mukaan voidaan erik-
seen määritellyissä suuremmissa seurakunnissa ja
seurakuntayhtymissä päättää paikallisesti viranhalti-
jan tai kuukausipalkkaisen työntekijän palkkaluo-
kan tarkistamisesta. Tällainen palkan tarkistami-
nen on mahdollista ensinnäkin silloin, jos asian-
omainen viranomaisena pitää palkkauksen tarkis-
tusta **työn sisällössä ja tehtävien vaativuudessa**
toteutettavien oleellisten ja pysyvien muutosten

vuoksi perusteltuna. Toinen, uusi mahdollisuus on
tarkistaa palkkaa silloin, kun asianomainen viran-
omainen pitää palkkauksen tarkistusta **muun eri-
tyisen painavan syyn vuoksi** perusteltuna. On
huomattava, että sopimuksen soveltamisohjeen mu-
kaan kappalaisen, vakinaisen lehtorin, seurakunta-
pastorin tai kanttorin **virkojen** palkkaluokkia ei
voida paikallisesti tarkistaa. Sen sijaan näiden hen-
kilöstöryhmien **viranhaltijoiden** palkkaa voidaan
tarkistaa liitteen 10 mukaisesti. Tällöin on seurauk-
sena, että viran ja viranhaltijan palkkaluokat eivät
välttämättä ole yhdenmukaiset. Kun tällainen virka
julistetaan haettavaksi, se julistetaan aina auki vi-
ran palkkaluokalla.

Aloitteentekijä palkkaluokan tarkistamisessa on
työnantaja. Luottamusmies voi kuitenkin olla aktii-
vinen ja tuoda työnantajan tietoon palkkauksellisia
epäkohtia. Ennen kuin viranomaisena päättää pal-
kan tarkistamisesta, sen tulee neuvotella asianomai-
sen pääsopijajärjestön luottamusmiehen kanssa.
Neuvottelussa pyritään yksimielisyyteen ja siitä laa-
dittava pöytäkirja on palkkaluokan tarkistamisesta
päättävän viranomaisen käytössä päätöstä tehtäessä.

Espoossa Yhteinen kirkkoneuvosto teki touko-
kuussa 2001 päätöksen siitä, että KirVESTES 10
§:n tarjoamat mahdollisuudet palkkojen tarkistami-

Luottamusmiehet

Uvilan seurakunta

Im: seurakuntapastori Hannu Tomperi (SKPL)
varalm.: diakonissa Seija Suihkonen-Lepistö (DTL)

Vammalan seurakuntayhtymä

Im: pastori Heikki Kaukinen (SKPL)
varalm.: diakoni Irmeli Lehikoinen (DTL)

TAMPEREEN HIIPPAKUNTA

Forssan seurakuntayhtymä

Im: seurakuntapastori Miika Hämäläinen (SKPL)
varalm.: diakonissa Leila Lahti (DTL)

Hollolan seurakunta

Im: seurakuntapastori Antti Lahtinen (SKPL)
varalm.: diakonissa Liisa Karkela (DTL)

Hämeenlinnan ja Vanajan seurakuntayhtymä

Im: diakoniatyöntekijä Kaisa Alarotu (DTL)
varalm.: seurakuntapastori Sampo Kujala (SKPL)

Kangasalan seurakunta

Im: kanttori Matti Huomo (SKUL)
varalm.: kappalainen Auni Kaipia (SKPL)

Lahden seurakuntayhtymä

päälm.: kappalainen Markku Tynkkynen (SKPL)
varapäälm.: päihdetyöntekijä Eija Karlsson (DTL)
Im.: kappalainen Markku Tynkkynen (SKPL)
varalm.: kappalainen Jouko Vesala (SKPL)

Im.: päihdetyöntekijä Eija Karlsson (DTL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Olavi Kopo (DTL)
Im.: kanttori Matti-Jussi Tolonen (SKUL)
varalm.: kanttori Markku Helle (SKUL)

Lempäälän seurakunta

Im: diakoniatyöntekijä Kalevi Palokangas (DTL)
varalm.: kappalainen Mikko Oikarinen (SKPL)

Nastolan seurakunta

Im: seurakuntapastori Pirkko-Liisa Evans (SKPL)
varalm.: tiedottaja Pirkko Hyytiä (AEK)

Nokian seurakunta

Im: sairaalapastori Antti Sipola (SKPL)
varalm.: kanttori Esko Välimäki (SKUL)

Riihimäen seurakunta

Im: kappalainen Timo Korpinen (SKPL)
varalm.: diakonissa Eira Latvala (DTL)

Tampereen seurakuntayhtymä

päälm.: erityisdiakoniaviranhaltija Helena Kuisma (DTL)
varapäälm.: yhteiskunnallisen työn pastori Veli-Pekka Järvi-
nen (SKPL)
Im: yhteiskunnallisen työn pastori Veli-Pekka Järvinen (SKPL)
varalm.: kappalainen Juha Heikkilä (SKPL)
Im: erityisdiakoniaviranhaltija Helena Kuisma (DTL)
varalm.: diakoniaviranhaltija Pauliina Rydman (DTL)
Im.: kanttori Ville Karhula (SKUL)
varalm.: kanttori Maija-Leena Anttila (SKUL)

sesta otetaan käyttöön Espoossa. Samassa yhteydessä YKN asetti työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella harkinnanvaraisen palkkaluokan tarkistamismenettelyn kokonaisvaltaista käyttöönottamista sekä määrittellä arviointiperusteet ja ne muut syyt, joiden perustella palkkoja voidaan tarkistaa. Työryhmään kuuluu kaksi henkilöstöasiain johtokunnan jäsentä, kirkkoherrojen edustaja, hallintopäällikkö, henkilöstösihteeri sekä kolme työntekijäjärjestöjen edustajaa. Työryhmä on kokoontunut kesän ja alkusyksyn aikana useita kertoja ja työn on määrä valmistua lokakuun loppuun mennessä. Tavoitteena on, että palkantarkistuksiin päästään vielä tämän vuoden loppuun mennessä.

PERUSTEIDEN POHDINTAA

Arviointiperustetyöryhmä aloitti työskentelynsä kirjoittamalla Espoon seurakuntayhtymän palkkaustilanteen. Näin saatiin hahmotettua se, mitkä henkilöstöryhmät ovat palkka-asteikon alarajalla. Tämän jälkeen on keskitytty miettimään, minkälaisia voisivat olla ne 'muut erityisen painavat syyt', joiden perusteella palkkaa voidaan tarkistaa. Tähän mennessä on esille otettu mm. koulutus, joka lisää pätevyyttä, kielitaito, alaisten lukumäärä, väliportaan esimiehenä toimiminen, tiimin vetäjänä toimiminen, luottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuuttuna toimiminen. Huomattavasti vaikeammaksi on osoittautunut henkilökohtaista osaamista tai työ-

suoritusta koskevien arviointiperusteiden määrittäminen. Arviointiperustetyöryhmä on hahmotellut näitä kriteerejä seuraavasti: **ammattin hallinta** (hyvä ammattitaito, erottuu muista, monitaitoisuus, sitoutuu työhönsä ja laittaa itsensä, kykynsä ja luovuutensa peliin), **tuloksellisuus** (henkilökohtaiset tulokset ylittävät annetut tavoitteet, vastuullisuus, omatoimisuus, taito priorisoida tehtäviä, kyky kehittää työtä), **yhteistyökyky** (vuorovaikutustaidot, joustavuus, kokonaisuuden hahmottaminen), **kehityskykyisyys** (tavoitteiden mukainen ja työyhteisön tarpeita vastaava itsensä kehittäminen, tavoitteiden mukainen koulutusmyönteisyys).

Arviointiperustetyöryhmän laatimien kriteerien tultua hyväksytyksi on tarkoitus, että jokainen paikallisseurakunnan kirkkoherra sekä yhtymän johtavat virkamiehet käyvät läpi henkilöstönsä näiden kriteerien avulla. Eri yksiköistä tulleet palkantarkistusesitykset osoitetaan sen jälkeen henkilöstöasiain johtokunnalle, joka ennen päätöksentekoa käy luottamusmiesten kanssa sopimuksen edellyttämän neuvottelun asiasta. Työntekijäkunta toivoo tietysti, että työnantaja näkee palkantarkistamisen edellytysten täyttyvän mahdollisimman monen työntekijän kohdalla.

*Kirjoittaja on AKAVA-JS:n päälluottamusmies
Espoon seurakuntayhtymässä.*

AKAVA-JS:n

Valkeakosken seurakunta

Im: kappalainen Juha Valkama (SKPL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Tom Haavisto (DTL)

Ylöjärven seurakunta

Im: diakoniaviranhaltija Katariina Mylläri (DTL)
varalm.: kappalainen Risto Takkinen (SKPL)

OULUN HIIPPAKUNTA

Kemin seurakunta

Im: oppilaitospastori Vesa Häkkinen (SKPL)
varalm.: diakoni Teija Jestilä (DTL)

Kokkolan seurakuntayhtymä

Im: seurakuntapastori Martti Leppisaari (SKPL)
varalm.: diakoniaviranhaltija Marja-Helmi Hautala (DTL)

Nivalan seurakunta

Im: kappalainen Valtteri Olli (SKPL)
varalm.: seurakuntapastori Arto Nevala (SKPL)

Oulun seurakuntayhtymä

päälm.: kappalainen Harri Fagerholm (SKPL)
varapäälm.: diakoniatyöntekijä Mirva Kuikka (DTL)

Im: kappalainen Harri Fagerholm (SKPL)

varalm.: seurakuntapastori Jouni Vasikainen (SKPL)

Im: diakoniatyöntekijä Mirva Kuikka (DTL)

varalm.: diakoniatyöntekijä Kerttu Wallin (DTL)

Im: kanttori Ari Rautakoski (SKUL)

varalm.: kanttori Markku Liukkonen (SKUL)

Rovaniemen seurakunta

Im: kanttori Mauri Miettunen (SKUL)

varalm.: kappalainen Kari Yliräsänen (SKPL)

Tornion seurakuntayhtymä

Im: kappalainen Ari Juntunen (SKPL)

varalm.: diakoni Toini Pieskä (DTL)

Ylivieskan seurakunta

Im: kappalainen Tuomo Kälviä (SKPL)

varalm.: diakoniaviranhaltija Satu Similä (DTL)

MIKKELIN HIIPPAKUNTA

Anjalankosken seurakuntayhtymä

Im: seurakuntapastori Tarja Frilander (SKPL)

varalm.: diakoni Hilikka Sormunen (DTL)

Paikallisneuvottelut Keravan seurakunnassa

Olen toiminut akavalaisena luottamusmiehenä Keravan seurakunnassa vuodesta 1985. Tänä aikana olen ollut seurakuntamme palkkatyöryhmän jäsen. Palkkaneuvottelut ovat sujuneet melko rakentavassa hengessä kaikki nämä vuodet. Talousjohtajan vaihtuminen ja kahden viransijaisen toimiminen ko. tehtävässä merkitsi kuitenkin sitä, että vuosittaiset neuvottelut olivat jäädyksissä kaksi viimeistä vuotta.

Paikallistasolla uusin virkaehtosopimus KirVES- TES 2001–2002 antaa melkoisen lisäpotkun ja haasteen niille seurakunnille, jotka ovat mainitut liitteessä 10 ja joihin Keravakin kuuluu. Uudessa sopimuksessa palkkaa voidaan paikallisesti tarkistaa myös pappien ja kanttorien osalta. Tätä ennen ainoa mahdollisuus oli tehdä esitys Kirkon sopimusvaltuuskunnalle, joka priorisoi yksittäisen seurakunnan esityksen parhaaksi katsomallaan tavalla.

Käytännössä seurakunnassamme on noin neljä viranhaltijaa (työntekijöitä yht. 65–70) saanut palkkorotuksen vuosittain palkkatyöryhmän esityksen pohjalta. Sopimusvaltuuskunta on hyväksynyt noin puolet seurakunnan esittämistä korotustoiveista. Valtakunnalliset kuoppakorotukset ovat asia erikseen. Vastuullisää ei seurakunnassamme ole osattu käyttää kuin jossain yksittäistapauksessa ja jopa erillään palkkaneuvotteluista (luottamusmiehen tietämättä).

Kevättalvella 2001 esitin uudelle talousjohtajalle (palkka-asiamiehelle) palkkaneuvottelujen aloittamista. Kevään aikana saatiinkin esitykset aikaan kirkkoneuvoston taloudelliselle jaostolle, joka käsittelee paikalliset korotusesitykset kahdessa kokouksessaan touko–kesäkuussa. Kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja (taloudellisen jaoston puheenjohtaja) oli myös palkkatyöryhmän puheenjohtaja, joten hänellä oli varsin seikkaperäiset tiedot palkkaneuvottelujen etenemisestä ja se teki mahdolliseksi kaksiosaisen asian käsittelyn.

Paikallinen neuvottelu on haaste, johon on rohkeasti tartuttava, kun se on mahdollista. Muuten ei mitään tapahdu. Helpompaa olisi luonnollisesti se, että kuoppakorotukset ja linjanvedot päätetään Helsingissä. Kokemukseni Keravan seurakunnassa on toistaiseksi varovaisen rohkaiseva. Yllätyksellisiä elementtejä on neuvotteluihin sisällytynyt, joista kirjoitan vain ylimalkaisesti. Kun neuvottelun alussa itse pidin realistisena muutamana akavalaisen palkan tarkistamista (mikä toteutui), toinen ammattijärjestö esitti korotusta lähes kaikille omilleen (mikä ei to-

Luottamusmiehet

litin seurakunta

lm.: kappalainen Reijo Lehtonen (SKPL)
varalm.: diakonissa Vuokko Järvinen (DTL)

Imatran seurakunta

lm.: aluekappalainen Matti Tuomisto (SKPL)
varalm.: diakonissa Päivi Järvinen (DTL)

Kotkan seurakuntayhtymä

päälm.: diakonissa Anna-Maija Kallasjoki (DTL))
lm.: rovasti Lasse Luotonen (SKPL)
varalm.: kappalainen Jari Malinen (SKPL)
lm.: diakonissa Anna-Maija Kallasjoki (DTL)
varalm.: diakonissa Maarit Koskensalo-Tiainen (DTL)

Kouvolan seurakunta

lm.: diakonissa Eija Grönvall (DTL)
varalm.: kanttori Pekka Ainali (SKUL)

Kuhmon seurakunta

lm.: kanttori Tauno Harinen (SKUL)

Kuusankosken seurakunta

lm.: kappalainen Juha Pesonen (SKPL)
varalm.: diakonissa Raija Nuija (DTL)

Lappeenrannan seurakuntayhtymä

päälm.: kappalainen Reijo Moilanen (SKPL)
varapääl.: diakonissa Sirkka Iljin (DTL)
lm.: diakonissa Sirkka Iljin (DTL)
varalm.: kanttori Jarkko Lavaste (SKUL)

Mikkelin seurakuntayhtymä

päälm.: seurakuntapastori Merja Vuorikari (SKPL)
varapääl.: diakonissa Eija Haukijärvi (DTL)
lm.: seurakuntapastori Merja Vuorikari (SKPL)
varalm.: kanttori Mirja Husso (SKUL)
lm.: diakonissa Eija Haukijärvi (DTL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Anita Teittinen (DTL)

Savonlinna-Säämingin seurakunta

lm.: kanttori Esa Pyöriä, (SKUL)
varalm.: perheneuvoja Eija Luukko (SKPL)

KUOPION HIIPPAKUNTA

Iisalmen seurakunta

lm.: kappalainen Janne Bovellan (SKPL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Anne Pulkka (DTL)

Mahdollisuuksien aikaa seurakuntien työilmapiirissä

teutunut). Seuraavalla kierroksella olisi ehkä luottamusmiesten syytä pitää palaveria etukäteen. Pidän myös vaikeana ja ongelmallisena omaa rooliani silloin, kun työnantajan ja toisen ammattijärjestön luottamusmiehen käsitykset jonkun työntekijän työpanoksesta ovat hyvin kaukana toisistaan. Antipatiat ja sympatiat ovat usein käsin kosketeltavia. Kateuden siemenet kylvetään neuvottelupöydässä, jossa toisia palkitaan ja toisia »rangaistaan» sillä, ettei heitä palkita. Kirkkoherran rooli esimiehenä olisi tällaisissa tilanteissa ensiarvoisen tärkeä.

Ensimmäistä kertaa mietin myös sitä, että kirkkoneuvoston taloudellinen jaosto on juuri se elin seurakunnassamme, joka arvioi esimerkiksi papiston työpanosta ja työn vaativuutta palkan tarkistuksen näkökulmasta. Mitä merkitsee se, että joku on ollut kymmeniä vuosia virassa ja tehnyt työnsä hyvin, ilman henkilökohtaista palkantarkistusta? Pitäisikö palkantarkistukseen aina liittyä jokin konkreettinen työn sisältöön ja vaativuuteen tullut muutos, jos oma tuntemus on se, että viimeiset 10–20 vuotta on kuormittanut entistä enemmän? Usein jokin vaativa erityistehtävä merkitsee myös sitä, että muita tehtäviä vähennetään ja uudelle annetaan tilaa. Työtä pitää myös itse osata rajata, vaikka tunnemme toki niitäkin, jotka tekevät sitä aina ja ilman syytä.

Keravan seurakunnan talous on sallinut tämän vuoden suhteellisen monet palkantarkistukset. Työnantajan edustajilta ei ole puuttunut hyvää tahtoa. Palkkatyöryhmä on mielestäni toiminut niin kuin pitääkin. Joitakin vaikeita ja kiusallisia kysymyksiä on jouduttu kohtaamaan, mutta tässä vaiheessa ei ole syytä suurempaan kriittisyyteen. Tuloksena oli kuitenkin tasapainoinen ja perusteltu esitys.

*Kirjoittaja on AKAVA-JS:n luottamusmies
Keravan seurakunnassa.*

Kirkko ja seurakunnat tahtovat luonnollisesti hoitaa tehtävänsä hyvin, joten ne myös tarvitsevat hyvää, innostunutta ja jaksavaa väkeä vaeltamaan palvelun poiluilla. Vastuu työoloista ja myös kohtuullisesta palkasta on yhteinen ja edellyttää silloin yhteistä tekemistä kaikkien kirkossamme työskentelevien kesken. Tässä tilanteessa työntekijäryhmien välisten rajojen olisi syytä madaltua todella olemattomiin.

Nykyisen virkaehtosopimuksen sisältämät paikallisten tarkistamisten suorittamiseen palkkaluokkien osalta (liite 10) on hyvä, tarpeellinen ja mielenkiintoinen mahdollisuus seurakuntayhtymissä toimiville seurakunnille ottaa sitä vastuuta työstään ja työntekijöistään, mikä niille kuuluukin. Enää eivät varsinkaan palkkausta koskevien päätösten jäljet johda jonnekin hämärän rajamaille, kun vastaukseksi ei riitäkään: Helsingissä on päätetty. Noina vanhoina ja vähemmän hyvinä aikoina kukaan

AKAVA-JS:n

Joensuun seurakuntayhtymä

päälm.: kappalainen Leena Hurskainen (SKPL)
lm.: diakonissa Maritta Rautiainen (DTL)
varalm.: kanttori Sakari Vilpponen (SKUL)

Kajaanin seurakunta

lm.: kappalainen Ilkka Raittila (SKPL)
varalm.: kappalainen Aila Kempainen (SKPL)

Kuopion seurakuntayhtymä

päälm.: diakonissa Pirkko Kuuukkanen (DTL)
varapäälm.: pastori Hannu Koskelainen (SKPL)
lm.: pastori Hannu Koskelainen (SKPL)
varalm.: kanttori Seppo Kirkinen (SKUL)

Leppävirran seurakunta

lm.: kappalainen Teppo Ritari (SKPL)
varalm.: seurakuntapastori Jarkko Piippo (SKPL)

Liperin seurakunta

lm.: kappalainen Petri Rask (SKPL)
varalm.: kappalainen Ulla Pitkänen (SKPL)

Nilsin seurakunta

lm.: seurakuntapastori Eino Keihänen (SKPL)
varalm.: kappalainen Markku Pajunen (SKPL)

Pieksämäen kaupunkiseurakunta

lm.: kappalainen Antti Niemi (SKPL)
varalm.: diakoni Veli Mikael (Mikko) Ryyänen (DTL)

Siilinjärven seurakunta

lm.: vt. kappalainen Tapio Lepola (SKPL)
varalm.: diakonissa Eija Laitanen (DTL)

Suomussalmen seurakunta

lm.: kappalainen Markku O. Päiviö (SKPL)
varalm.: diakoniaviranhaltija Seija Juntunen (DTL)

ei oikein tuntunut tietävän, miten ne päätökset olivat syntyneet. Esimerkiksi Oulun osalta tuo aika tarkoitti lähes vuosikymmenen jaksoa, jolloin ainoat meitä koskevat päätökset olivat yleisten sopimusten yleiset seuraukset. Edes ilmiselviä virheitä ei onnistuttu korjaamaan kuin vuosien väännöllä. Muuten tarkistukset työoloissa tai vaikkapa matkakustannusten korvauksissa olivat laman jälkitunneissa muutoksia työntekijöiden kannalta ankeampaan suuntaan.

Nyt tuo liite 10 siis antaisi pohjaa toisenlaiseen ajatteluun ja toimintaan. Sopimustemme totuttuun tapaan aloitteiden ja päätösten teko on kuitenkin jätetty yksioikoisesti työnantajalle ja työntekijäpuolen asema on määritelty oikeudeksi tulla kuuluksi ennen päätöstä. Kun vielä liitteessä päättäjäksi määritelty asianomainen toimivaltainen viranomaisena käsitteenä tuntuu olevan varsin altis tulkinnoille ja erilaisille sovelluksille, niin välttämättä mahdollisuus ei taaskaan muutu elämäksi.

Liittojemme omat jäsenet, kirkkoherrat ja työalojen johtajat ovat nyt ratkaisevassa asemassa. He budjettivastuullisina yhdessä neuvoston tai johtokunnan kanssa voinevat ottaa itselleen tuon asianomaisen toimivaltaisen viranomaisen roolin. Tuskinpa kukaan muu voi toteuttaa liitteen toisen pykälän soveltamisohjeita. Seurauksena on sitten se, että näiden esimiesasemassa olevien liittojemme jäsenten tahtomatta mitään parannuksia ei saada liikkeelle.

Yhtymissämme niin yleinen toiminnallisen ja taloudellisen päätöksenteon eriyttäminen luo väistämättä ristiriitatilanteita ja tarjoaa oivan reitin siirtää aloitteellisuus ja vastuu aina toisaalle. Jos henkilökohtainen palkkaluokan tarkistaminen edellyttää esimiehen suorittamaa henkilökohtaista osaamista ja työsuoritusta koskevaa arviota, kuinka aloit-

teen tekevä ja päätösvaltainen viranomaisena voisi olla taloushallinnon puolella, siis vaikkapa palkkiasiamies?

Vertailtaessa kokemuksia muissa yhtymissä toimivien kanssa vastaan on tullut yhtymien hallinnossa esiintyvä piirre, joka osaltaan voi hidastaa myönteistä kehitystä. Kirkkoherrojen kokoukset ja johtoryhmät keskustelevat ja antavat lausuntoja, mutta niiltä puuttuu kuitenkin todellinen asema seurakuntien ja yhtymän hallinnossa. Ne voivat sopia asioista vain yksimielisinä ja sikäli, kuin kirkkoherrat niihin sitoutuvat. Toisaalta ne tarjoavat erinomaisen reitin haluttaessa myös väistää esimiehelle kuuluvaa oikeutta tehdä päätöksiä ja ottaa vastuuta. Tuo eri yhteyksissä tutuksi tullut lause kuuluu: Johtoryhmässä on sovittu, että... Ainakin teoriassa lienee mahdollista, että jossakin kokouksessa päätettäisiin, että liitteen 10 mahdollistamia muita erityisen painavia syitä ei ko. yhtymässä käytetä palkkojen tarkistamisen perusteina. Siis mahdollisuus, joka edellyttää tarkkaa ja perusteltavissa olevaa harkintaa jokaisessa tapauksessa erikseen, voidaan ilmeisesti torjua enempiä perustelematta yhdellä kaiken kattavalla paikallisella keskustelulla tuossa sinällään siis organisaation kannalta epävirallisissa kokouksissa.

Meidän oululainen kokemuksemme on tässä vaiheessa, että yhdessä tahtominen ja tekeminen on paras reitti eteenpäin. Järjestöjen luottamusmiehillä on mahdollisuuksia toimia ja saada jopa jotakin aikaankin, mutta se edellyttää aloitteellisuutta. Tuossa toiminnassa ei sitten eri keskusjärjestöihin kuuluminenkaan ole enää mikään este yhteydelle ja sen kautta myös tuloksille.

Kirjoittaja on AKAVA-JS:n pääluottamusmies Oulun seurakuntayhtymässä.

Varkauden seurakunta

lm.: kappalainen Raili Komulainen (SKPL)
varalm.: kanttori Tapio Rekola (SKUL)

LAPUAN HIIPPAKUNTA

Jyväskylän kaupunkiseurakunta

pääl.: diakoniviranhaltija Kaija Luoma (DTL)
lm.: seurakuntapastori Heidi Watia (SKPL)
lm.: diakoniviranhaltija Aila Eresmaa (DTL)
varalm.: diakoniviranhaltija Jukka Rantanen (DTL)

Kauhajoen seurakunta

lm.: kappalainen Olavi Kauppinen (SKPL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Tuuli Tamminen (DTL)

Kurikan seurakunta

lm.: diakonissa Pirjo Sariola (DTL)
varalm.: seurakuntapastori Olavi Hepomäki (SKPL)

Lapuan tuomiokirkkoseurakunta

lm.: diakoniatyöntekijä Elina Kosola (DTL)

Laukaan seurakunta

lm.: kappalainen Seppo Marjamäki (SKPL)
varalm.: kanttori Raimo Hintikka (DTL)

Seinäjoen seurakunta

lm.: kappalainen Mauri Pitkäranta (SKPL)
varalm.: diakonissa Salme Rinta-Komsi (DTL)

Vaasan seurakuntayhtymä

pääl.: seurakuntapastori Juha Haapaniemi (SKPL)
varapääl.: diakoniviranhaltija Anna-Liisa Kangas (DTL)
lm.: seurakuntapastori Juha Haapaniemi (SKPL)

Luottamusmiehet

AKAVA-JS:n luottamusmiehet

varalm.: seurakuntapastori Jukka Niemi (SKPL)
Im.: diakoniaviranhaltija Anna-Liisa Kangas (DTL)
varalm.: johtava diakoniaviranhaltija Dan-Anders Ventus (DTL)

Äänekosken ja Konginkankaan seurakuntayhtymä

Im.: kappalainen Seppo Mertanen (SKPL)
varalm.: diakoni Erkki Tourunen (DTL)

HELSINGIN HIIPPAKUNTA

Espoon seurakuntayhtymä

päälm.: kappalainen Salla-Maria Viitapohja (SKPL)
varapäälm.: vt. diakoniasihtööri Helena Tuominen (DTL)
Im.: kappalainen Salla-Maria Viitapohja (SKPL)
varalm.: pastori Juha Lassila (SKPL)
Im.: vt. diakoniasihtööri Helena Tuominen (DTL)
varalm.: diakoni Anne Aalto (DTL)
Im.: kanttori Sari Rantanen (SKUL)
varalm.: kanttori Pia Bengts (SKUL)

Helsingin seurakuntayhtymä

päälm.: sairaalapastori Anneli Vuento (SKPL)
varapäälm.: diakonissa Kirsi Valkeapää (DTL)
Im.: sairaalapastori Anneli Vuento (SKPL)
varalm.: seurakuntapastori Terhi Paananen (SKPL)
Im.: diakonissa Kirsi Valkeapää (DTL)
varalm.: diakonissa Eija Miettinen (DTL)
Im.: kanttori Mari Lamminen (SKUL)
varalm.: kanttori Heikki Poutanen (SKUL)
Im.: diakonissa Kristina Jansson-Laurén (DTL)

Hyvinkään seurakunta

Im.: kappalainen Pertti Niiranen (SKPL)
varalm.: diakonissa Pirkko Saarinen (DTL)

Järvenpään seurakunta

Im.: kappalainen Juhani Aarto (SKPL)
varalm.: diakoniatyöntekijä Aulikki Härkönen (DTL)

Kauniaisten seurakuntayhtymä

Im.: diakoniatyöntekijä Seija Halonen (DTL)
varalm.: kappalainen Anna-Kaisa Tuomi (SKPL)

Keravan seurakunta

Im.: kappalainen Jukka Pohjolan-Pirhonen (SKPL)
varalm.: kanttori Eero Annala (SKUL)

Kirkkonummen seurakuntayhtymä

Im.: vs. seurakuntapastori Aila Hirvonen (SKPL)
varalm.: diakoni Helvi Vuolasmaa (DTL)

Lohjan seurakunta

Im.: seurakuntapastori Mika Nurmi (SKPL)
varalm.: diakonianviranhaltija Seija Ahonpää (DTL)

Loviisan seurakuntayhtymä

Im.: kanttori Ossi Ojala (SKUL)
varalm.: seurakuntapastori Tord Carlström (SKPL)

Mäntsälän seurakunta

Im.: diakoniaviranhaltija Tapio Naapuri (DTL)
varalm.: seurakuntapastori Jarno Hellström (SKPL)

Nurmijärven seurakunta

Im.: kappalainen Mauri Tolvanen (SKPL)
varalm.: seurakuntapastori Ari Autio (SKPL)

Porvoon seurakuntayhtymä

Im.: seurakuntapastori Timo Ågren (SKPL)
varalm.: kappalainen Mats Lindgård (SKPL)

Tuusulan seurakunta

Im.: seurakuntapastori Ann-Maarit Joenperä (SKPL)
varalm.: diakoni Outi Kuusisto (DTL)

Vantaan seurakuntayhtymä

päälm.: aikuiskasvatuspastori Lauri Maarala (SKPL)
varapäälm.: diakonissa Leena Lehto (DTL)
Im.: aikuiskasvatuspastori Lauri Maarala (SKPL)
varalm.: seurakuntapastori Helena Samulin (SKPL)
Im.: diakonissa Leena Lehto (DTL)
varalm.: diakonissa Satu Enrold (DTL)
Im.: kanttori Simo Santaranta (SKUL)

BORGÅ

Korsholms kyrkliga samfällighet

ftm.: diakonissa Mikaela Ingo (DTL)
supp.ftm.: kaplan Ralf Sandin (SKPL)

KIRKON KESKUSHALLINTO JA TUOMIOKAPITULIT

Kirkkohallitus

päälm.: diakoniasihtööri Kaarina Lappalainen (DTL), *toimikausi 1.1.2001 - 30.6.2002*
päälm.: yhteiskuntatyönsihtööri Ilkka Sipiläinen (SKPL), *toimikausi 1.7.2002 - 31.12.2003*
Im.: yhteiskuntatyönsihtööri Ilkka Sipiläinen (SKPL), *toimikausi 1.1.2001 - 30.6.2002*
Im.: diakoniasihtööri Kaarina Lappalainen (DTL), *toimikausi 1.7.2002 - 31.12.2003*

Tuomiokapitulit

Im.: hiippakuntasihtööri Esa-Matti Peura (SKPL)
varalm.: hiippakuntasihtööri Kirsti Poutiainen (DTL)

VALTION LUOTTAMUSMIEHET

Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto

päälm.: lehtori Harri Jokela (OAJ), Riihimäen vankila
1. varapäälm.: psykologi Kari Moilanen (SPL), Oulun vankila, Kari Moilasan tilalla 12.4.2001 saakka sosiaalityöntekijä Heikki Mikkola (SoSL), Oulun vankila
2. varapäälm.: pastori Jarmo Rauhala (SKPL), Turun tutkintavankila
Im.: lehtori Martti Mäntynen (OAJ), Keravan vankila
varalm.: lehtori Martti Poutiainen (OAJ), Sulkavan vankila

Tiedot luottamusmiehistä löytyvät myös liittojen kotisivuilta.

AJATON TYÖ

Kirkon hengellisen työn tekijöiden uhkana uupuminen — ratkaisut voivat löytyä seurakuntien työyhteisöistä

JUHANA UNKURI

Viime keväänä Kuopion Yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa hyväksyttiin Kuopion seurakuntayhtymän henkilöstöpäällikkö **Marketta Rantaman** liseniaattityö, jonka otsikkona oli »Ajaton työ. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hengellisen työn viranhaltijoiden käsitykset työajastaan ja työn kuormittavuudesta». Tutkimuksessa kartoitettiin pappien, nuorisohjaajien, diakonia-työntekijöiden, kanttoreiden ja lapsityönohjaajien työaikoja.

Rantama teki tutkimuksensa työkyvyn säilymisen näkökulmasta. Hän pohti erityisesti sitä, millaisilla työaikatarkoituksilla voitaisiin edistää hengellisen työn tekijän työkyvyn säilymistä. Viime aikoina työn kuormittavuuden lisääntymisestä on käyty

laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Ongelma tuli esiin myös Rantaman tutkimuksessa. Työ on laajalaistunut kaikilla hengellisen työn sektoreilla ja 76 prosenttia tutkimuksen vastaajista kokee työn kuormittavuuden lisääntyneen viime vuosina. »Tuntimäärällisesti yhden ihmisen kohtaamiseen menee huomattavasti enemmän aikaa kuin esimerkiksi 1960-luvulla. Yhteiskunta on muuttunut. Kirkon työntekijöillä ei ole valmiita ratkaisumalleja. Tapaukset ovat vaikeutuneet, ihmisten ongelmat ovat tulleet monisyisemmiksi ja -ulotteisimmiksi. Monet työntekijät joutuvat venyttämään työpäiväänsä oman jaksamisen kustannuksella», Rantama sanoo.

Esimerkiksi pappien toimituskeskustelut ovat vaikiinnuttaneet paikkansa. Toimitukset koetaan hyvin keskeisinä työmuotoina ja keskusteluista on

»Esimies ei voi eikä saa yrittää siirtää kutsumustaan alaisilleen. Kutsumuksen pitää lähteä työntekijästä itsestään. Esimiehen ja työyhteisön tehtävä on asettaa rajoja.»

saatu hyvää palautetta. Toisaalta tämä on kuitenkin lisännyt työhön käytettyä aikaa.

Tällä hetkellä monet työntekijät yrittävät ratkaista yhteiskunnan muutoksesta syntyneitä ongelmia yksin. Diakoniatyöntekijät työskentelevät määrärahojen puitteissa eikä kaikkia voida auttaa. Kirkkomusiikin painoarvo on noussut, siltä odotetaan yhä suurempaa laatua. Tämä aiheuttaa lisää paineita kanttoreiden työhön ja lisää heidän työmääränsä. Monet seurakuntalaisten pitämät tunnolliset ja hyvät papit kuormittuvat, koska heitä pyydetään ahkerasti moniin tilaisuuksiin. »Se saattaa johtaa siihen, että suosittu pappi ajaa itsensä hyvinkin pian loppuun halutessaan palvella seurakuntalaisia kutsumuksensa mukaan. Toisaalta osa seurakunnan työntekijöistä taas osaa rajata työaikansa. Työpaikan sisällä saattaakin olla työilmapiiro ongelmia, kun työ ei menekään tasan eri pappien välillä.»

Rantama jakoi aineiston kolmeen ryhmään: 1) selviytyjiin (29 %), joita työaikasääntelyn puuttuminen ei juuri kuormita, 2) kuormittujiin (40 %), jotka kokevat kuormittuvansa jossain määrin ja 3) riskiryhmään (31 %), jotka kuormittuvat paljon tai erittäin paljon. Riskiryhmään kuuluvat odottavat muutosta nykyisiin työaikajärjestelyihin. Kuormittajat eivät ole juurikaan kiinnittäneet huomiota työaika-asiaan, mutta kokevat kuitenkin kuormittuvansa ylipitkien työpäivien vuoksi. Tutkimuksen mukaan seurakunnan työntekijöistä kolmasosa on selviytyjiä, jotka tulevat hyvin toimeen nykyisen työaikajärjestelmän kanssa.

ESIMIEHEN TÄRKEÄ ROOLI

Tutkimuksessa korostui erityisesti esimiehen rooli. Rantaman mukaan kirkon hengelliset työntekijät eivät saa riittävästi tukea esimieheltään. »Monet kirkkoherroistamme sanovat, että heidänkin kalenterinsa on täynnä. He haluavat tehdä seurakuntapapin työtä täydestä sydämestään, mutta ovat samalla huonoja esimerkkejä omille alaisilleen. Alaiset kokevat syällisyyttä yrittäessään rajata työaikansa.»

»Jotkut esimiehet haluavat olla aina työssä. Tämä nousee papin henkilökohtaisesta kutsumuksesta. Se on kirkolle mahtava voimavara. Esimies ei kuitenkaan voi eikä saa yrittää siirtää kutsumustaan alaisilleen. Kutsumuksen pitää lähteä työntekijästä itsestään. Esimiehen ja työyhteisön tehtävä on asettaa rajoja.»

Rantama muistuttaa, että jo vuonna 1907 säädetyssä valtakunnallisessa työaikalaisissa oli tavoitteena suojella työntekijöitä ylipitkien työpäivien aiheuttamalta rasitukselta. Vaikka työaikalait eivät koske hengellisen työn viranhaltijoita, valtakunnallinen

työsuojelunormisto koskee. »Tässä, kuten monissa muissakin tutkimuksissa on todettu, että ylipitkillä työpäivillä on hyvinvointiin kielteisiä vaikutuksia. Ja eihän siinä edes tutkimusta tarvita, kyllähän maalaisjärjensä sen sanoo.»

Ylipitkien työpäivien ohella seurakuntatyön ongelmakohtana on työ- ja vapaa-ajan pirstaleisuus ja ylipäättänsä työn ja vapaa-ajan erottaminen toisistaan. »Työntekijällä ei ole selviä vapaajaksoja tai vapaa-aikana pitää olla varuillaan odottaessaan seuraavaa työtehtävää. Vapaa-aikana tulisi olla mahdollisuus elpyä työn aiheuttamalta rasitukselta, Työ- ja vapaa-ajan erottamisen vaikeus korostuu etenkin kanttoreilla. Joku kanttori kertoikin vastauksessaan, ettei hän tiedä, koska hän on työssä ja koska vapaa-ajalla. Kotona harjoitellaan seuraavan viikon ohjelmistoa ja ollaan puhelinyhteydessä kuorolaisiin. Kanttorit eivät osaa pitää tätä edes ongelmana, se tuntuu niin luontaiselta mallilta. Toisaalta tutkimustulokset kuitenkin kertovat, että kanttoritkin kuormittuvat», Rantama toteaa.

RATKAISUNA YHTEINEN SUUNNITTELU

Mistä siis apu? Rantaman mukaan säädetty työaika ei ole ratkaisu. Hengellisessä työssä seurakuntalaisen kohtaaminen on kaikista tärkein asia. Siihen ei sovi säädetty tuntiperusteinen työaika. Hengellisen työn tekijät eivät itsekään koe tuntiperusteista työaikaa mielekkäänä.

Rantaman mukaan olennaista on, että työaika ymmärretään tärkeänä voimavararesurssina. Sillä pyritään niihin seurakuntatyön tavoitteisiin, joita toiminta- ja taloussuunnitelmassa joudutaan uuden järjestelmän puitteissa laatimaan. Rantaman mukaan ratkaisuna tilanteessa olisi osallistuva suunnittelu. »Suunnittelussa voitaisiin ottaa huomioon työajan rajaaminen ja kohdentaminen. Näin voitaisiin välttää päällekkäisiä töitä ja niitä töitä, jotka ei aja seurakunnan yhteisiä asioita.»

Rantaman muistuttaa, että individualistinen työkulttuuri on ollut vallalla hengellisessä työssä. »Asia on ollut esillä hyvin monissa tutkimuksissa ja kirjoituksissa viime aikoina. Individualismi on ollut seurakuntatyön traditiossa pitkään ja siitä halutaan pitää kiinni. Työntekijät kokevat olevansa asian tuntijoita omalla työalueellaan ja niin tietysti onkin. He kokevat työaikaan liittyvät ohjeet helposti määräilynä. Yhteisen avoimen suunnittelun avulla voitaisiin kuitenkin pohtia sitä, miten esimerkiksi nuorisotyöntekijän tai seurakuntapapin työ edistäisi parhaiten yhteisesti sovittuja päämääriä.»

Rantama uskoo, että yhteisellä suunnittelulla voitaisiin päästä rannattoman työn käsitteestä. Hänen mukaansa asiassa tulisi hyödyntää »hiljaista

tietoa». »Työntekijöillä on tieto ja tuntuma omasta seurakunnastaan ja omasta seurakuntatyöstään. Ei voida ajatella, että joku ulkopuolinen henkilö, esimerkiksi konsultti, tulisi määrittämään, miten kyseisessä seurakunnassa pitäisi työaika järjestää», Rantama sanoo.

HENGELISELLÄ TYÖLLÄKIN TULEE OLLA TYÖAIKARAJAT

Käytännön ratkaisuksi Rantama esittää psykologista kahdeksan tunnin työaikamallia. Tätä mallia voidaan toteuttaa esimerkiksi työpäivän jaksottamisella aamupäivään, päivään ja iltapäivään. Kukin jakso kestää neljä tuntia. Työntekijä tekisi näistä jaksoista kaksi. Jos työntekijän työ painottuu esimerkiksi iltaan, hän voisi aloittaa työt vasta kello 12. (Tämä malli on ollut aikaisemminkin esillä tämän lehden sivuilla.)

»Työpäivien jaksottamisessa tiedostetaan, että hengellisellä työlläkin voi olla työaika-rajat. Silloin voidaan ottaa valtakunnallisesta työaikalainsäädännöstä ohjenuoraksi tämä 8-tunnin työaikamalli.»

»Tehty työaika voitaisiin hyväksyä niin, että työntekijä voisi pitää vapaata vaikkapa aamupäivällä, Jos esimerkiksi pappi on yöllä joutunut käymään sielunhoitokeskusteluja tai jos työt ovat edellisenä iltana kestäneet kymmeneen tai kahteentoista, niin pitää vaikkapa seuraava aamupäivä vapaana hyvällä omallatunnona. Tässäkin tutkimuksessa tuli ilmi, että tällaisia malleja kaivattaisiin. Ne edesauttaisivat työstä elpymistä.»

Toinen Rantaman esittämä malli on tiivistetty työviikko. Kun työntekijä tekee kirkollisten juhlayhdistysten alla pitempää päivää, hän voisi ottaa sen jälkeen pidemmän vapaajakson. »Näin hän saisi tekemänsä tunnit takaisin selkeänä vapaa-aikana. Asiasta voitaisiin sopia yhdessä esimiehen ja työyhteisön kanssa.»

NUORET TYÖNTEKIJÄT UUPUMISVAARASSA

Kaiken kaikkiaan Rantama on huolissaan työntekijöiden jaksamisesta. Tämä voi heijastua myös kirkon perustehtävän toteutumisessa. »Hengellinen

*Marketta
Rantama*

työntekijä voi olla uupunut, kynnistynyt, loppuun väsynyt. Hän on voinut menettää ammatillisen itsetuntonsa. Miten hän voi tällöin välittää kristillistä sanomaa, johon liittyy toivon näkökulma ihmisen elämässä? Järjestelmään ja työaikoihin on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota. Olemme sellaisessa tilanteessa, että tämän pitää tapahtua hyvin pian seurakuntien työyhteisöissä.»

Rantama on erityisesti huolissaan nuorten, vasta virkaan valmistuneiden tilanteesta. »He ovat innotuneita työstään ja tehtävästään. Vaara työuupumiseen ja itsensä loppuun polttamiseen on heillä hyvin suuri, jos he oppivat väärät työaikakäytännöt eivätkä työyhteisö ja esimies aseta mitään työaikojen rajoja.»

Tutkimuksessa tuli ilmi, etteivät yli 46-vuotiaat koe kuormittuvansa niin paljon työstään kuin nuoremmat työntekijät. »Saattaa olla niin, että vanhemmat työntekijät ovat hyväksyneet ja sopeutuneet nykyiseen malliin. Nuorilla on työelämään tullessaan perheet ja muut vaatteet. Tälle ajalle on ominaista, että halutaan kiinnittää huomiota myös omaan elämään ja sen laatuun. Tästä seuraa nopeasti ristiriitoja työn ja muun elämän välillä», Rantama pohtii.

JOUSTAVUUTTA TARVITAAN

Rantama kaipaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamisessa joustavuutta. Hän muistuttaa, että perhe-elämän erilaiset tilanteet heijastuvat työpaikallekin. Työntekijällä voi olla pieniä lapsia, hän itse tai hänen vanhempansa voivat sairastua ja myös oma opiskelutilanne voi viedä aikaa. »Tällaisissa tilanteissa työyhteisö voisi tilapäisesti joustaa. Tässäkin tutkimuksessa tuli esiin se, että hyvä työyhteisö pystyykin joustamaan. Jouston mahdollisuus edesauttaa hyvin pitkälle työkyvyn säilymistä.»

Rantaman mukaan tahtoa joustoon löytyy kuitenkin hyvin vähän. »On selvä, ettei kukaan työntekijä voi jatkuvasti vaatia. Yhteisen keskustelun ja tasapuolisen johtamisen keinoin voitaisiin kuitenkin ottaa huomioon yksilölliset työaikat tarpeet. Näin työntekijä jaksaisi paremmin ja hän jaksaisi välittää samalla toivon sanomaa. Kotiasioiden painama työntekijä taas hoitaa työtehtävänsä puolittaisella teholla.»

Rantama painottaa, että työyhteisö voi hyödyntää selviytyjien ryhmän oppeja. »He ovat oppineet rajaamaan työaikansa nykyisen mallin sisällä. Jossakin mielessä tätä nykyistä työaikamallia voidaan pitää valtakunnallisen keskustelun valossa edistyksekköisenä, koska yleisenä suuntana on ollut pyrkimys muuttaa työaikoja joustavammiksi.»

»Vähemmän kuormittavia työaikamalleja voidaan oppia, viisaus on pitkälti jo olemassa työyhteisöissä seurakuntien sisällä.»

Kirjoittaja on teologian maisteri.

Moni seurakunnan työntekijä harkitsee siirtymistä muun työnantajan palvelukseen

Seurakunnan hengellistä työtä tekeväistä 28 % on vakavasti harkinnut siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta. Erittäin vakavasti sitä on harkinnut 10 %, melko vakavasti 18 % vastaajista. Erityisesti huono palkka, työmäärä, työajattomuus ja työyhteisöongelmat ajavat seurakunnan työntekijöitä hakeutumaan muihin tehtäviin.

Vain 37 % hengellisen työn tekijöistä ei ole lainkaan harkinnut siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta ennen eläkkeelle jäämistään. Heikoimmin seurakuntatyöhön ovat sitoutuneet nuoret työntekijät.

Tiedot pohjautuvat keväällä 2001 seurakuntien työntekijöille lähetettyyn kyselyyn. Kysely lähetettiin kaikkiaan lähes sataan seurakuntaan seuraaville työntekijäryhmille: papit, lehtorit, kanttorit, diakoniatyöntekijät, nuorisotyöntekijät, lapsityönohjaajat, lähetyssihteerit ja taluspäälliköt ja -johtajat. Seuraavassa tarkastellaan papiston, kanttorien, diakoniatyöntekijöiden ja nuorisotyöntekijöiden työhön sitoutumista. Näihin työntekijäryhmiin kuului kaikkiaan yli 400 vastaajaa.

TYÖNTEKIJÄT AVOIMIA VAIHTOEHDOLLE

Suurin osa työntekijöistä on enemmän tai vähemmän avoin myös muille kuin seurakunnan tarjotuille vaihtoehdoille. Vain joka neljäs (26 %) hengellistä työtä tekevä pitää varmana, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä tai eläkkeelle jäädessään, mikäli se tapahtuu kymmenen vuoden sisällä, seurakunnan palveluksessa. Puolet pitää seurakunnassa pysymistään todennäköisenä, 15 % epätodennäköisenä ja 5 % lähes mahdottomana.

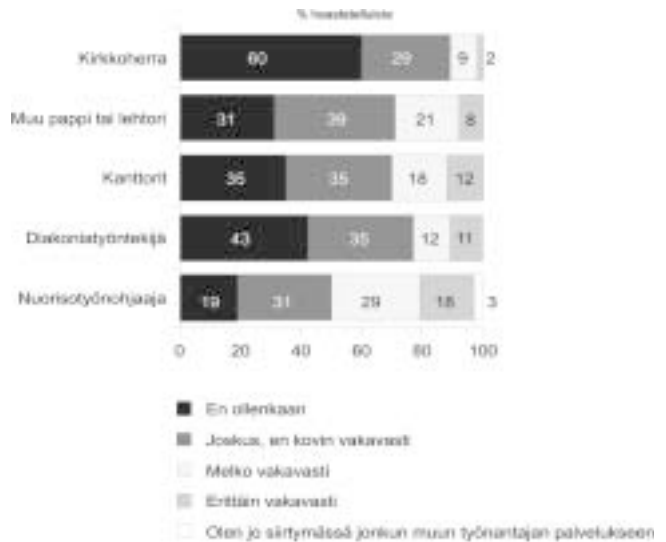
KIRKKOHERRAT SITOUTUNEIMPIA SEURAKUNTATYÖHÖN

Varmimpia seurakunnan palveluksessa pysymistään tarkastelussa olevista työntekijäryhmistä ovat kirkkoherrat. Heistä vain joka kymmenes on harkinnut vakavasti siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta. 60 % kirkkoherroista ei ole lainkaan harkinnut asiaa. Reilu neljännes kirkkoherroista on miettinyt kyllä joskus asiaa, muttei vakavasti.

Monet pitävät kirkkoherran virkaa eläkevirkana. Puolet (46 %) kirkkoherroista pitää varmana, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä tai elä-

Miten todennäköisenä pidät sitä, että olet vielä 10 vuoden päästä (tai eläkkeelle siirtyessäsi, mikäli se tapahtuu kymmenen vuoden sisällä) seurakunnan palveluksessa?	Kirkkoherra N=56	Muu pappi tai lehtori N=110	Kanttorit N=52	Diakonian viranhaltija N=111	Nuorisotyön ohjaaja N=78	Hengellisen työn tekijät yhteensä N=407
Varmana	46	27	27	21	14	26
Todennäköisenä	38	59	55	61	49	54
Epätodennäköisenä	9	10	14	11	32	15
Lähes mahdottomana	7	4	4	6	5	5
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Taulu 1. Seurakuntapapiston, kanttorien, diakoniatyöntekijöiden ja nuorisotyön ohjaajien näkemykset siitä, miten todennäköisenä pitävät sitä, että vielä kymmenen vuoden päästä olisivat seurakunnan palveluksessa.

Kuvio 2. Seurakuntapapiston, kanttorien, diakoniatyöntekijöiden ja nuorisotyön ohjaajien näkemykset siitä, miten vakavasti ovat harkinneet siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta ennen eläkkeelle jäämistään.

keelle jäädessään, mikäli se tapahtuu ennen sitä, seurakunnan palveluksessa. Muista papeista vain 27 % pitää varmana sitä, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä seurakunnan palveluksessa.

Lähes joka kolmas (29 %) muista papeista on harkinnut vakavasti siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta. Lähes joka kymmenes heistä on harkinnut asiaa erittäin vakavasti. Joskus, tosin ei kovin vakavasti, asiaa on harkinnut 39 % muista papeista.

Vain vajaa kolmannes muista papeista ei ole lainkaan harkinnut siirtymistä pois seurakunnan

palveluksesta, pappismiehistä 25 % ja pappisnaisista 38 %. Näin ollen pappisnaisien joukossa on enemmän niitä, jotka eivät lainkaan ole harkinneet siirtymistä muualle. Kuitenkin niitä, jotka vakavasti harkitsevat siirtymistä muualle, on yhtä paljon mies- kuin naispappien joukossa.

Kanttoreiden sitoutuminen seurakuntaan työnantajana on samansuuntainen kuin pappien (pois lukien kirkkoherrat). Joka kolmas kanttori ei ole lainkaan harkinnut siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta. Vakavasti sitä on harkinnut vajaa kolmannes (30 %).

Diakoniatyöntekijät ovat suhteellisen sitoutuneita seurakuntatyöhön. Lähes puolet ei ole lainkaan harkinnut siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta. Vain vajaa neljännes (23 %) on harkinnut sitä vakavasti.

Tutkituista työntekijäryhmistä heikoimmin seurakuntaan ovat sitoutuneet nuorisotyönohjaajat, joista vain joka viides ei ole lainkaan harkinnut muualle siirtymistä. Puolet on harkinnut sitä vakavasti. Harva nuorisotyönohjaaja myöskään jaksaa työssään eläkeikänsä asti. Vuonna 1999 vain 18 % kirkon vakinaisessa palveluksessa työskentelevistä nuorisnohjaajista oli yli 50-vuotiaita. Vain 14 % tällä hetkellä seurakuntatyössä olevista nuorisotyönohjaajista pitää varmana, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä seurakuntatyössä.

HUONO PALKKA, TYÖMÄÄRÄ, TYÖAJATTOMUUS JA TYÖYHTEISÖONGELMAT AJAVAT MUIHIN TEHTÄVIIN

Muuhun työhön hakeutumisajatusten takana on lähes aina kokemus huonosta palkasta, väsyminen työajattomuuteen tai liikaan työmäärään tai työyhteisössä olevat ongelmat. Lähes jokainen muuhun työhön siirtymistä harkitseva mainitsi työpaikan vaihtamishalun takana olevan ainakin yhden näistä tekijöistä. Useimmin vastaajat olivat tyytymättömiä palkkaukseen ja katsoivat, ettei se vastaa koulutusta.

Työntekijät, jotka kokevat työmääränsä liian suureksi, ovat alttiita työpaikan vaihdokseen. 60 % niistä, jotka kokevat uupuvansa työtehtäviensä alla, harkitsee vakavasti siirtymistä pois seurakunnasta. Vain 18 % työssään uupuneista olisi vielä kymmenen vuoden päästä mieluiten nykyisessä työssään.

MIELENKIINTOISET TYÖTEHTÄVÄT JA KUTSUMUS SITOVAT TYÖHÖN

Vastaajilta kysyttiin myös syitä siihen, miksi he haluavat pysyä seurakuntatyössä eivätkä suunnitte-

»Vain 37 % hengellisen työn tekijöistä ei ole lainkaan harkinnut siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta ennen eläkeelle jäämistään.»

le hakeutumista muihin tehtäviin. Tällöin useimmin mainintoja saivat työn sisältöön liittyvät tekijät sekä kutsumus työhön. Työ koettiin parhaimmillaan mielenkiintoiseksi, monipuoliseksi, antoisaksi ja haastavaksi. Monelle työhönsä vahvasti sitoutuneelle seurakuntatyö on ennen kaikkea kutsumustyö.

Vaikka monet kokevat huonon työyhteisön keskeiseksi syyksi halulle vaihtaa työpaikkaa, hyvä työyhteisö on monelle myös keskeinen syy siihen, että he haluavat pysyä seurakuntatyössä.

Myös Pontus Salmen (2000) tutkimuksen mukaan työmotivaatiota selittävinä tekijöinä nousivat samanlaiset tekijät esiin. Työmotivaatiota selittivät parhaiten tyytyväisyys työhön, mahdollisuus itsensä kehittämiseen ja itsensä toteuttamiseen sekä kutsumus.

EI-KIRKOLLISET TEHTÄVÄT HOUKUTTELEVAT

Mielenkiintoisimpina vaihtoehtoina seurakuntatyölle hengellisen työn tekijät näkevät kirkollisen kentän ulkopuoliset työmahdollisuudet.

Kun hengellisen työn tekijöiltä kysytään, missä tehtävässä he mieluiten työskentelisivät kymmenen vuoden kuluttua, 15 % kertoo olevansa mieluiten jossain aivan muussa kuin kirkollisessa tehtävässä, hieman harvempi nykyistä tehtäväänsä vastaavassa tehtävässä jossain toisessa seurakunnassa, samoin kuin jossain muussa tehtävässä seurakunnan palveluksessa, 9 % kirkollisessa erityistehtävässä ja 1 % kirkollisen järjestön palveluksessa. Vajaa puolet työntekijöistä työskentelisi mieluiten nykyisessä tehtävässään. Kuitenkin vain joka neljäs pitää varmana sitä, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä seurakunnan palveluksessa.

Valtaosa niistä, jotka ovat vakavasti harkinneet siirtymistä pois seurakunnan palveluksessa, ovat kiinnostuneita ei-kirkollisista tehtävistä. Heistä lähes kaksi kolmesta (60 %) tavoittelee ensisijassa näitä tehtäviä. Erityisesti seurakuntaan tyytymättömät kanttorit, nuorisotyönohjaajat ja diakoniatyöntekijät toivovat sijoittuvansa kirkollisen kentän ulkopuolisiin tehtäviin. Muualle haikailevat papit sen sijaan tavoittelevat yleisimmin muita kirkollisia tehtäviä. Kuitenkin yli kolmannes heistäkin sijoittuisi mieluiten ei-kirkollisiin tehtäviin.

NUORET HEIKOIMMIN SITOUTUNEITA SEURAKUNTATYÖHÖN

Erityisesti nuoret seurakunnan työntekijät haikailevat muualle. Vain joka viides (18 %) nuorista työntekijöistä ei ole lainkaan harkinnut siirtymistä pois seurakunnan palveluksesta. Vain 7 % alle viisi

YKSPAPPISTEN KIRKKOHERRAT ITÄMERELLÄ

— EETTISESTI KESTÄVÄ
RISTEILYRAPORTTI

vuotta seurakunnassa työskennelleistä on varma, että on vielä kymmenen vuoden päästä seurakunnan palveluksessa. Useampi kuin joka kolmas (36 %) alle viisi vuotta seurakunnassa työskennellyt pitää epätodennäköisenä tai lähes mahdottomana, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä seurakuntatyössä.

Nuoret ovat heikoimmin sitoutuneita seurakuntatyöhön kaikissa tutkituissa työntekijäryhmissä. Seurakunnassa pappina työskentelevistä alle 40-vuotiaista 41 % harkitsee vakavasti siirtymistä jonkun muun työnantajan palvelukseen. 40–49-vuotiaista papeista asiaa harkitsee vajaa kolmannes (31 %) ja 50-vuotiaista ja sitä vanhemmista vain 14 %.

MIKÄ SITOISI NUORET TYÖNTEKIJÄT SEURAKUNTAAN?

Seurakunnissa tulisi aivan erityisesti kiinnittää huomiota nuoriin työntekijöihin. Useilla nuorilla työntekijöillä ei ole seurakuntatyöhön sellaista kutsusta, jota joitakin aikoja sitten pidettiin itsestään selvänä. Nuoret työntekijät osaavat vaatia, että seurakuntatyö tarjoaisi samanlaisia etuja kuin vastaavat tehtävät muilla sektoreilla. Ja jos ei tarjoa, nuoret ovat valmiita hakeutumaan muualle.

Jotta nuoret työntekijät saadaan sitoutumaan seurakuntaan, on vakavasti kiinnitettävä huomiota työn sisäiseen ja ulkoiseen mielekkyyteen. Työn tulisi tarjota mahdollisuuksien rajoissa työntekijän omien intressien mukaisia tehtäviä. Työmäärän tulisi olla sellainen, että sen voi tehdä polttamatta itseään loppuun. Työyhteisöjen tilaan tulisi kiinnittää aivan erityistä huomiota. Nuori työntekijä — kuten vanhempikin — kaipaa ympärilleen kannustavan ja jäseniään tukevan yhteisön. Myös seurakuntatyön ulkoisiin etuihin tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Palkan ja muiden etujen tulisi olla kilpailukykyisiä.

Suurten ikäluokkien eläkkeelle jääminen jättää seurakuntiin suuren vajeen muutenkin kuin määrällisesti. Näiden ikäluokkien työntekijöistä suuri osa on ollut vahvasti seurakuntatyöhön sitoutuneita ja heillä on ollut työhön voimakas kutsumus. Nuorten työntekijöiden joukossa on yhä enemmän niitä, joille seurakuntatyö on vain yksi vaihtoehto muiden joukossa.

Suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle on todennäköistä, että kirkollisen koulutuksen saaneelle tarjoutuu aiempaa selvästi enemmän työmahdollisuuksia myös kirkollisen kentän ulkopuolelta. Kun mahdollisuuksia on, kynnys lähteä pois seurakunnasta ei ole kovin korkea, varsinkaan jos muualla tarjotaan paljon parempia etuja. Pelkkä kutsumus ei sido enää seurakuntatyöhön.

*Kirjoittaja on Kirkon tutkimuskeskuksen tutkija,
TT, KM.*

Jo Airstolla selvisi, että yksi huomisen kirkon murheista lienee se, mistä joka seurakuntaan saadaan riittävästi pappeja. Risteilyllä alustajana toiminut apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus kertoi, että suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle v. 2004–2011 aikana, runsas 40 % nykyisestä kirkon papistosta jää eläkkeelle. Pappispuola kirpaisee toteutuessaan sekä kaupunkia että maaseutua, mutta maalla seuraukset saattavat olla arvaamattomammat. Pienissä seurakunnassa huomisen murhe kietoutuu tämänpäiväisiin.

Pienen seurakunnan kirkkoherran tämän päivän murheista päällimmäisin tuntuu olevan, mistä löytää sijaiset vapaapäivien, lomien ja koulutusten ajaksi. Tämä kävi ilmi, kun Ykspappisten kirkkoherrat -yhdistys kyseli jäseniltään ja muiltakin vähävikisiltä, missä mennään? Kyselyn tulokset esiteltiin syyskuussa ruotsinlaivalla, kun yksipappisten seurakuntien kirkkoherrat tuulettivat ajatuksiaan ja ottivat etäisyyttä arkeensa. Lisäksi laivalla pohdittiin omaa työtilannetta ja papin ammattietiikkaa.

Tämän päivän ja huomisen huolista huolimatta laivassa oli mukava tunnelma. Sekä laivamatkailu että siellä julkaistu kysely todistivat, että pienissä seurakunnissa on paljon työhönsä tyytyväisiä pappeja, mutta — kun saisi tuon vapaa-aikakysymyksen järjestykseen, tuntui moni pohtivan. Pienten yksipappisten seurakuntien näkökulmasta katsottuna näin ei vielä ole. Kuitenkin Ykspappisten kirkkoherrat -yhdistyksen puheenjohtajan Heikki O. Tukiaisen mukaan noin neljännes kaikista kirkkoherroista toimii juuri yksipappisissa seurakunnissa.

Seuraavassa tarjoillaan Ykspappisten kirkkoherat -yhdistyksen laivareissun ja saman yhdistyksen jäsenkyselyn antia laajemmalle lukijajoukolle. Tarjoiluastiana käytetään Papin ammattietiikan tekstiä ja sen otsikointia. Tekstissä esiintyvät repliikit ovat peräisin Ykspappisten kirkkoherrat -yhdistyksen kyselystä ja laivaristeilyn »käytäväkeskusteluista».

ALTTIUS JA PAPPISLUPAUS

*»Tahdon palvelella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoi-
ta.»*

»... pappeuden rin-
nalla saattaa olla
esimerkiksi puolison,
vanhemman, suku-
laisen ja ystävän
kutsumus.»

»Anoppi täytti 75. Ei
puhettakaan juhliin
pääsystä, siitä piti
huolen täysinäinen
ruumiskylmiö.»

Timo Saarinen

Kyselyn mukaan yksipappisten kirkkoherrat ovat alttiisti liikkeellä. Monet aamusta iltaan. Kun kysyttiin, kuinka monta työtuntia viikossa kertyy, niin periaatteessa kunniallisella 40 tunnin työviikolla ei mittari juuri kenenkään kohdalla värähtänyt. Yksipappisen seurakunnan kirkkoherrasta pitänee siis todeta, että kirkkojärjestyksen mainitsemää alttiutta ei ole hukattu. Mutta onko se lihan heikkoutta, kun laivaristeilyllä monet kyselivät, minkälaiset vapaa-ajanviettomahdollisuudet kirkko antaa pienen seurakunnan kirkkoherralle? Skate or die?

PAPIN VASTUU

»Hän on itse myös vastuussa ammattitaitonsa jatku-
va kehittämisestä.»

Kenen kanssa yksipappisen seurakunnan kirkko-
herra kävisi vaikkapa kehittämiskeskustelut? Se,
että laivalla ei kenelläkään oikopäätä ollut antaa
vastausta tähän kysymykseen, ei näyttänyt hätkäyt-
tävän, mutta ilmassa leijui epäily siitä, onko ku-
kaan »kirjon katolla» kiinnostunut pikkuherran
jaksamisesta tai pikkuseurakunnan kehittämisestä.
— Onko meille jossakin jo olemassa saattohoito-
suunnitelma?

Esimies tietysti mittaa, onko Herran pikku kirk-
koherra ollut vastuunsa mittainen. Mutta entä toin-
sinpäin? Kuka kantaa vastuuta pienen seurakunnan
kirkkoherran työssä jaksamisesta? Yhteinen koke-
mus tuntui olevan, että virkaehtosopimus saarnaa
vapaa-ajasta periaatteessa selkeästi ja eettiset ohjeet
säestävät oikearytmisesti, mutta... silti »kirjon kat-
to» tuntuu paikoitellen vuotavan suoraan pienen
seurakunnan sananpalvelijan niskaan.

— Ei tule työaikana lähdeyksi koulutuksiin, virkis-
tysmatkoille tai kokouksiin, kun sijaiset joutuu hankki-
maan ja seurakunta niistä maksamaan. Lisäksi kaiken-
lainen poissaolo työpaikalta vain kasaa töitä.

PAPPI JA SEURAKUNTALAISET

»Papilla on sanomisen valta... toisaalta hän kantaa
vastuun sanoistaan ja niiden seurauksista.»

Pienten seurakuntien julkinen maine ei aina ole
ollut paras mahdollinen. Mutta kun laivalla sivutiin
pappin ja seurakunnan suhdetta, jäi päällimmäi-
seksi tunne siitä, että useimmiten pienen seurakun-
nan ainoa pappi tulee hyvin toimeen seurakuntansa
kanssa. Useimmat ovat panneet ykköstavoitteek-
seen tulla toimeen. Sanomisen vallasta tingitään.

Pienen seurakunnan kirkkoherra on hyvin konk-
reettisesti vastuussa tekemisistään seurakunnalleen.
Jotkut toivat ilmoille huolensa siitä, että mitään
työalaa ei pysty hoitamaan oikein kunnolla.

Onko kukaan koskaan kysynyt, miltä tuntuu
ihmisestä, joka ei koskaan voi tehdä työtään koko-
naisuudessaan hyvin? Pitäisi ilmeisesti tuntea joku
kymmenottelija, että voisi kysyä?

— Ainoana pappina joutuu olemaan joustavampi ja
enemmän kaikkien mieliksi kuin jos olisi useampi pappi.
Joutuu edustamaan koko kirkkoa eikä vain olemaan
yksi pappi.

— Kun pitää vastata kaikista työaloista, ei voi
keskittyä mihinkään yhteen työalaan kunnolla.

»Papille on säädetty ehdoton vaihtolovelvollisuus.»

Tämän riman yksipappinen näyttää ylittävän
noin metrin tavoitetasoa korkeammalta. Se on luon-
nollista; hänellä ei juurikaan ole paikkoja, missä
työstään puhuisi.

PAPPI TYÖYHTEISÖN JÄSENEÄ

»Erilaisuuden pappi näkee rikkautena.»

»Pappi näköön työyhteisön erilaisuuden rik-
kautena, mutta entä jos kourallisesta työntekijöitä
ei riitä rikkauteen saakka. Perälauta voi tulla vas-
taan pienessä seurakunnassa», sanoi arkkihiippa-

Ykspappisten kirkkoherrat – Soloherdarna moninkertaistaa äänesi

Jäsenmaksu vuodelle
2001: 50 markkaa
tilinumero:
471010-261090

kunnan työnojaaja ja työyhteisö-konsultti Päivi Mäntylä risteilyllä. Toimivassa ryhmässä on oltava tietty roolit, jotta homma etenisi. Entä jos toimiva ryhmä tarvitsee toimiakseen enemmän rooleja kuin mitä pienessä seurakunnassa on näyttelijöitä. Ei hätää mitään, Mäntylän mukaan sama henkilö voi pelata useampaa roolia. Mutta mitä sitten jos kirkkoherran kouraan sittenkin jää liikaa kortteja? Kirkkoherralla itselläänkin voi olla kiusaus »haalia» enemmän kuin jaksaa, kuittaahan hän suurimman palkankin pienen seurakunnan pienestä budjetista.

— Eihän tätä rahan vuoksi. Sitä paitsi: Papin palkka on kuitenkin suurin seurakunnassa ja pienessä budjetissa se näkyy.

PAPPI JA KOLLEGAT

»Kollegiaalisuus on papin työssä voimavara.»

Eettisissä ohjeissa yksipappisten seurakuntien kirkkoherroja puhutti eniten kysymys kollegiaalisuudesta. Moni oli kokenut, että sitä ei ole. Ja kun sitä joko ei ole tai sitä on vähän, kyselyn mukaan moni uhraa huomattavat määrät aikaansa virkaehtosopimuksen tai koulutussuunnitelman mukaisen poissaolon sijaistamiseen.

— Yksinäisyys leimaa tätä työtä. Kirkkoherrojen kokouksissa huomaa monipappisten itsekkyyden.

— Joskus on tuntunut helpommalta tehdä viikonvaihte itse kuin tuskailta sijaisen hankkimisen kanssa.

PAPPI JOHTAJANA

»Johtajan taidoissa kasvaminen ja kehittyminen kuuluu papin ammattitaitoon.»

Pienenkin pitäisi kilvoitella johtajan taidoissa ja sitä hän tekeekin. Pakosta. Laivan käytävillä moni ilmaisi ääneen, ettei pienessä seurakunnassa hankittua johtamistaitoa ei ole laajemmalti kirkossa arvostettu. Ihmettelimme, miksi? Pieni seurakunta, pienet murheet, pieni johtaja, pienet aivot...? Pienen seurakunnan johtaminen tuntuu olevan helppoa ja yksinkertaista vain sille, joka sitä ei ole tehnyt.

PAPPI SUHTEESSA VIRKAANSA JA ITSEENSÄ

»Papin ammattitaitoon kuuluu itsensä, omien lahjojen ja rajoitustensa tunteminen... Pappi noudattaa työyhteisössä sovittuja vapaa-aikoja hänellä ja on mahdollisuus rajata työtehtäviään. Työkunnan säilyttäminen edellyttää opiskelun ja työnohjauksen ohella...»

Omat lahjat ja rajoitukset pitäisi tuntea, mutta se ei ole helppoa, kun juuri koskaan ei saa palautet-

ta. Koulutus voisi olla ratkaisu, mutta...

Pienen seurakunnan papilla on periaatteessa kaikki se mikä muillakin: koulutussuunnitelma ja vapaa-aikasuunnitelma jne., mutta ei kuitenkaan ole. Minkä arvoinen on mahdollisuus, jota käytännössä — sijaisen tai seurakunnan rahanpuutteen vuoksi — ei kuitenkaan voi käyttää?

— Työskentely on jatkuvaa yön kireällä pitämistä ja kerjäämistä.

— Vapaapäivästä ainakin osa tärväytyy lähes aina jos on paikalla eli kotona. Puhelin soi eikä kehtaa olla menemättä puhelimeen.

— Mielestäni piispat, esimiehemme, saisivat tehdä jotakin hyväksemme. Onko siinä mitään tolkkua, että joutuu lomittajaa etsimään ympäri Suomen Siionia.

Mielenkiintoinen paikka tuo pappila. Jos haluat levätä, lähde sieltä pois — siis pois kotoa.

PAPPI JA LÄHISUHTEET

»... pappeuden rimmalla saattaa olla esimerkiksi puolison, vanhemman, sukulaisen ja ystävän kutsumus.

Pappi ei voi edellyttää puolisonsa ja muiden läheistensä osallistuvan virkakutsumuksensa toteutumiseen. Mutta laivan kannella heräsi vastakysymys, voiko puoliso edellyttää pappinsa osallistuvan sukulaisen kutsumuksen toteuttamiseen. Voihan sitä yrittää, mutta...

— Anoppi täytti 75. — Ei puhettakaan juhliin pääsystä, siitä piti huolen täysinäinen ruumiskylmiö.

On ilmeisesti niin, että yksipappisen seurakunnan kirkkoherra ilmoittaa vaimolleen osallistuvansa anopin synttäreille, mutta »sateen tai muun vastoinkäymisen sattuessa» hänet korvaa anopin kotiseurakunnan kappalainen.

PAPPI JA YHTEISKUNTA

»Omalla paikkakunnallaan papilla on oikeus osallistua julkiseen keskusteluun.»

Miten suurella innolla seurakunnan ainoan papin kannattaa oikeuteensa tarttua, on harkitseminen arvoinen asia.

— Kirjoitin yleisönohastoon. Huoella. Karsin pois henkilökohtaisuudet kovalla kädellä. Sain paljon myönteistä palautetta. Puutuin kuulemma tärkeään asiaan ja rohkealla otteella. Yksi seurakuntalaisista kuitenkin lakkasi sanomasta minulle päivää. Onko yksi paljon? On se, jos ottaa huomioon, kuinka paljon kirkonkylällä ihmisiä vastaan tulee.

Että oikeus on.

Kirjoittaja on Sauvo-Karunan kirkkoherra.

Asiakkaan itse määräämisoikeus

Hyvät jäsenet, eettinen ohjeistuksemme on valmistunut yhteistyössä DIAK:n kanssa. Myös diakonia-alan opetuksessa on kaivattu diakoniatyön omia eettisiä ohjeita, kun tähän asti koulutuksessa on jouduttu tarkastelemaan lähinnä sosiaalityöntekijöiden ja sairaanhoitajien vastaavaa ohjeistusta. Eettisten ohjeitten tekeminen on ollut iso ja työläs prosessi. Ohjeitten tarve pohjautuu kysymykseen, miten toimia entistä vaikeammassa työtilanteissa. Ohjeet ovat tarkoitettu pohdittaviksi, keskusteltaviksi ja käytettäviksi. Lukekaa ne huolella ja ammentakaa niistä apua ja tukea työhönne. Esimerkiksi alaosaston kokouksessa voidaan yhdessä pysähtyä miettimään eettisiä kysymyksiä. Minua viehättää ohjeissa monikin kohta, mutta ihan erityisesti lause »Diakoniatyöntekijä ottaa hoitaakseen vain sellaisia työtehtäviä, joihin hän on ammatillisesti pätevä». Kaikkeahan meiltä kysytään ja auttamishalumme on suuri. Kuitenkin on syytä säilyttää ammatillisuus ja miettiä, mihin kaikkeen työssään ryhtyy. Palautteet eettisistä ohjeistamme ovat tervetulleita, samoin keskustelu tämän ja muittenkin lehtien palstoilla.

»Diakonian päämääränä on apua tarvitsevan ihmisen auttaminen eikä sitä tule käyttää keinona muiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Diakonia tehdään, koska ihmiset tarvitsevat sitä.» Näin on kirjoitettu diakoniatyöntekijöiden eettisten ohjeitten selitysosassa. Teksti jatkuu: »ihmisellä on itsemääräämisoikeus omaan elämäänsä».

Edellä olevaa lausetta olen joutunut pohtimaan liittomme eettisissä ohjeissa. Miten pitkälle asiakkaan itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa? Mieleeni tulvi tapauksia, joissa olen asettanut tiukasti ehtoja, edellytyksiä, muutosvaatimuksia ja muita rajoitteita asiakkaalle. Jos teet näin, niin katsotaan

vainko auttaa sinua. Jos rauhoituit, jos tulet silloin, kun on sovittu. Jos ja jos. Näin kai sentään tuleekin tehdä esimerkiksi uhmakkaan, rajojaan kokeilevan nuoren päihdeongelmaisen kanssa tai sairauttaan täysin rajattomana oireilevan mielenterveysongelmaisen kanssa.

Mutta on tapauksia, joissa eettiset kysymykset ovat vaikeita ratkaista. Työntekijänä ei oikeasti tiedä, mitä pitäisi tehdä. Ja ratkaisun tehtyäänkin ei ole varma, tekikö oikein vai väärin. Esimerkiksi tämä:

Saan tietooni, että vanha, omakotitalossa asuva mies on jäänyt leskeksi. Käyn katsomassa, miten hän jakslee. Tapaan sairaan, muistamattoman asukkaan järkyttävän sotkun keskellä. Kotitalo on hänelle hyvin rakas, itse tehty kauan sitten. Rakentamisajasta hän kertoo mielellään. Tarkastelen vähän lähemmin paikkoja. Saapunut posti on avaimatta, laskuja ja karhukirjeitä löytyy eri paikoista. Taloon tulee vain kylmä vesi eikä ole pesukonetta. Vahva lämmitysöljyn haju peittää muuta lemua. Rotta livahtaa lattialla.

Kotikäynnin jälkeen otan yhteyttä kotipalveluun, mies tarvitsee pikaisesti kodinhoitoapua. Kuulen, että kotipalvelun työntekijät ovat hankkineet työterveyslääkäriltään todistuksen, että kyseiseen taloon ei öljyn syttymisvaaran ja rottien takia kenenkään kaupungin työntekijän tarvitse mennä. Mitä tehdä?

Käyn kodissa useita kertoja. Saan selvitettyä, että perillisiä tai lähisukulaisia ei ole. Seuraan miehen syömistä (hän on itse järjestänyt tutun taksin tuomaan ruokaa ovelle), fyysistä vointia, mielialaa. Kaikki näyttää huonolta. Tilanne vain pahenee. Eniten teen töitä puhuakseni häntä ympäri, jotta hän kokeilisi vanhainkotia tai edes päiväsaaraalaa. Vainko vastoin hänen tahtoaan järjestellä laitoshoidtoa? Vainko vastoin hänen tahtoaan kutsua lääkäriin, jonka mies hyväntuloinena joutuu maksamaan? Kun muisti vain huononee ja tavaroita ei enää löydy mistään, hän on hyvin onneton. Syynä ei hänen mielestään ole muistamattomuus, vaan se, että talossa käy jatkuvasti varkaita. Mies on hälyttänyt poliisiin jo monta kertaa; enää ei poliisi pidä kiirettä tähän osoitteeseen. Mies ei muista aina edes syödä. Ruoka jää astiaan ja rotat pitävät juhlaa.

»Itsemääräämisoikeus omaan elämäänsä. Diakoniatyöntekijä ei auttamisellaan tavoittele muita päämääriä.» Mies haluaa minulta vain sitä, että kuuntelen tarinoita hänen nuoruutensa vuosilta. Pitääkö minun antaa hänen palettua talvella hataraan taloonsa liasta tönkkiintyneet vaatteet päällään, sairaana ja nälkäisenä? — Lopulta teen hänestä sosiaalityöntekijälle heitteillejättöilmoituksen. Ei mene kauan, kun mies makaa kylvetettyinä puhtaassa petissä vanhainkodissa. Vaikeata sanaa, onko hän enemmän onneton omaa kotia ikävöidessään vai enemmän onnellinen huolenpidosta ja ihmisistä ympärillään.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄT SAIVAT EETTISET OHJEET

»Koska emme elä taivaassa, joudumme työssämme erilaisiin eettistä pohdintaa vaativiin tilanteisiin.» Näillä sanoilla kevään 2000 Cruxissa pyydettiin diakoniatyöntekijöitä lähettämään kuvauksia työtilanteista, joissa on joutunut pohtimaan oikeaa ja vääriä, hyvää ja pahaa. Se oli alkusysäys diakoniatyöntekijöiden eettisten ohjeiden valmistamiseksi. Ohjeiden työrukkaseksi Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitus oli nimennyt hieman aiemmin työryhmän, johon kuului edustajat sekä liitosta että Diakonia-ammattikorkeakoulusta. DIAK jo useamassa vaiheessa heittänyt haasteen ohjeiden valmistamiseksi, joten se oli luonnollinen yhteistyökumppani.

Miksi me ammattikuntana tarvitsemme eettisiä ohjeita? Eettiset ohjeet ovat osa ammatillista toimintaa. Ne kertovat siitä, millä pohjalta me teemme työtämme. Miten ammatillisina suhtaudumme ihmiseen, työhömmme, työtovereihimme ja mihin ammattikuntana sitoudumme. Diakoniatyöntekijöinä me emme ole yksityisyrittäjiä, vaan toimimme osana ammattiryhmäämme.

Työskentelyn pohjaksi työryhmä tutustui muiden ammattiryhmien eettisiin ohjeisiin. Löysimme tuossa vaiheessa sairaanhoitajan, insinöörin, opettajan, lakimiehen, sosiaalityöntekijän, toimintaterapeutin, psykologin ja lähihoitajan eettiset ohjeet. Myöhemmin olemme saaneet käsiimme metsänhoitajan, nuorisotyöntekijän, sairaalasielunhoitajan ja uunituoreen papiston eettiset ohjeet. Näiden pohjalta jaimme miettimään, mitä omaleimaista diakoniatyöntekijöillä on. Miten eettinen koodistomme poikkeaa

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ TOIMII INHIMILLISEN KÄRSIMYKSEN VÄHENTÄMISEKSI SEKÄ IHMISTEN ELINOLosuhteiden ja elämänlaadun parantamiseksi.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ KUNNIOITTAJAA JOKAISTA IHMIstä JUMALAN LUOMANA.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ TOIMII LUOTTAMUKSELLISESTI, TOTUUDELLISESTI JA REHELLISESTI.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ EI AUTTAMISELLAAN TAVOITTELE MUITA PÄÄMÄÄRIÄ.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ KUNNIOITTAJAA JA PUOLUSTAA JOKAISEN IHMISEN OIKEUTTA OMAAN USKONTOON, MIELIPITEESEEN JA KULTTUURIIN.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ OSALLISTUU YHTEISKUNNALLISEEN Keskusteluun puolustaen erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeuksia.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ KEHITTÄÄ JATKUVASTI AMMATTITAITOAA.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ EDISTÄÄ YHTEISÖLLISYYTTÄ JA KUNNIOITTAJAA TYÖTOVEREIDENSA AMMATTITAITOAA.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄ SITOUTUU KRISTILLISIIN ARVOIHIN, SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON TUNNUSTUKSEEN, DIAKONIATYÖN PERUSTEHTÄVÄÄN JA YHTEISIIN SOPIMUKSIIN.

kaikista muista ammattiryhmistä?

Eettisiin kysymyksiin liittyy riskitriitoja ja vahvoja tunteita. Niiltä emme työryhmänäkään välttyneet. Keskustelimme kiivaasti mm. siitä, miten tulisi suhtautua muihin kulttuureihin ja uskontoihin, mihin auttamisellamme pyrimme, miten kohtaamme seurakuntalaisia, millä tavoin toimimme osana työyhteisöämme. Pohjatyön jälkeen keväällä 2001 ohjeet lähtivät laajalle lausuntokierrokselle. Palautetta pyydettiin liiton alaosastoilta, hiippakuntasihiteereiltä, Diakonia-ammattikorkeakoululta, liittomme hallitukselta sekä Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön keskukselta. Kommentteja pyydettiin myös lakimieheltä ja eettisten kysymysten asiantuntijalta. Paluupostia tuli lähes 20 eri taholta, joiden pohjalta työryhmä jatkoi työskentelyään. Palautteet olivat yllättävän samansuuntaisia, vaikkakaan eivät yhtenäisiä. Eniten pohdintaa oli aiheuttanut diakonian olemus, onko se väline jokin muun asian saavuttamiseksi. Lisäksi suhtautuminen muihin kulttuureihin ja uskontoihin oli herättänyt runsaasti keskustelua. Ohjeisiin kaivattiin myös selkeämpää sitoutumista kristilliseen arvopohjaan.

Liiton hallitus hyväksyi ohjeet 27.8.2001. Tämä on kuitenkin vasta alkua. Ohjeet on tarkoitettu keskusteltavaksi, pohdittavaksi ja arkiseen työhön sovellettavaksi. Toivottavasti ohjeet kuluvat diakoniatyöntekijöiden käsissä. Yhteinen pohdinta juuri ohjeensa saaneen papiston kanssa on myös mahdollista.

Ettiset ohjeet lähetetään tämän lehden liitteenä kaikille Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäsenille.

Pappina vankilassa

Olin toiminut pappina yli 20 vuotta siirtyessäni vankilapapin virkaan vuonna 1989. En tiennyt paljoakaan papin arkisesta työstä vankilassa. Olin toki vierailut muutamia kertoja vankilassa ja näin saanut jonkinlaisen kuvan siitä, minkälainen vankila on sisältä päin nähtynä. Tietenkin mielikuvani vankilasta ja vangista oli muotoutunut vuosien varrella paikaksi, jossa on kaltereita, ovia, lukkoja, sellejä ja pahoja ihmisiä. Muistan ensimmäisen työpäiväni aamulla tapaamani ensimmäisen vangin vieläkin hyvin. Useiden vuosien ajan keskustelin hänen kanssaan säännöllisesti. Henkirikoksesta saadun pitkän tuomion aikana tämä ensimmäinen seurakuntalaiseni etsi vastausta kysymykseen: »onko Jumala minullekin armollinen?»

Joitakin vuosia sitten siunasin hänet haudan lepoon. Hän oli jo vapautunut vankilasta mutta hän ei kuitenkaan jaksanut elää vapaudessa. Ensimmäistä seurakuntalaistani hautaan saattaessani tulin vakuuttuneeksi siitä, että Jumalan armo oli ympäröinyt ystäväni koko hänen elämänsä ajan. Tajusin silloin myös, että rukous, »ole minulle syntiselle armollinen», on pysyvästi myös minun, vankilapapin elämänpitäinen rukoukseni.

Tämä ensimmäinen seurakuntalaiseni opasti minua kädestä pitäen vankilapapin viranhoitoon. Sitteen tuli toisia, kunnes vähitellen aloin tajuta jotakin hyvin keskeistä vankilapapin työstä.

IHMISARVO

Melkein kahden vuoden ajan jouduin kamppailemaan oman ihmisarvoni ja arvokkuuteni säilymisen puolesta. Vaikka olin pappina vankilassa, niin vankila sekä fyysisenä ja henkisenä »olentona» yritti monin eri tavoin riistää minulta ihmisarvoni. Kaikkein eniten tukea tässä kamppailussa sain seurakuntalaisiltani, siis vangeilta. Kohta 13. vankilapappina työskentelyvuoden jälkeenkin koen, miten vankila pyrkii riistämään minulta ihmisarvoni ja alistamaan minua ihmisenä. Miten on ollenkaan mahdollista selviytyä tässä puristuksessa, kun olet vankila vankilassa?!

VANKILASIELUNHOITAJANA TÄNÄÄN

Suomessa on 17 pappia ja 3 diakonia päätoimisesti vankilasielunhoitajana vankilassa. Yksi papeista on ortodoksi-isä ja me muut luterilaisia. Päätoimisten sielunhoitajien lisäksi on muutamia sivutoimisia pappeja. Pappien palkanmaksajana on valtio, kun taas diakonien palkan maksaa kirkko.

Valtio, joka vangitsee, huolehtii siitä, että uskonnonharjoittamisen oikeus ja mahdollisuus toteutuvat myös vankilassa. Tästä uskonnonharjoittamisen sisällöstä kantavat toki vastuun kirkot, joille Jeesus antoi tehtäväksi käydä katsomassa häntä, kun Jeesus lähimmäisen muodossa on itse vankilassa vangittuna. →

Jarmo Rauhala

kuva
Minna Vesanto

Vankilasielunhoitajat saavat tehtävänsä kirkon pitkään sielunhoitokoulutuksen. Sielunhoito onkin eräs keskeisimmistä papin ja diakonin tehtävistä vankilassa. Noin puolet työajasta kuluu henkilökohtaisiin sielunhoitokeskusteluihin. Jokaisella vangitulla on oikeus saada keskustella luottamuksellisesti oman uskontokuntansa edustajan kanssa.

Toinen tärkeä tehtävä on huolehtia jumalanpalvelusten ja muiden hengellisten tilaisuuksien järjestämisestä vankilassa. Lähes jokaisessa vankilassa on joko kirkko tai kappeli, missä voidaan toimittaa jumalanpalvelus.

OLETKO LUOTETTAVA

Toimittuani muutaman vuoden pappina vankilassa seurakuntalaiseni kertoivat minulle testanneensa minut. Olenko luotettava vai kerronko niitä asioita eteenpäin, joita olin sielunhoitokeskusteluissa kuulut. En tiennyt tästä testistä mitään. Kun minut oli havaittu pappina luotettavaksi, siitä kerrottiin eteenpäin vankilassa ja näin minut oli pappina hyväksytty.

Rippi ja sielunhoito ovatkin vankilasielunhoitajan arkipäivää. Olemme viime vuosina usein neuvottelupäivillämme, joita on kerran kaksi vuodessa, keskustelleet vaihtolovelvollisuudesta ja rippisalaisuudesta. Vasta vankilapapin virassa olen tajunnut ripin tärkeyden. Vankilasielunhoitajan vaihtiolon on oltava sataprosenttinen. Papin vaihtolovelvollisuutta ei voida missään olosuhteissa murtaa. Siksi se onkin sielunhoitotyön tärkein kulmakivi — myös vankilan ulkopuolella. Vain luotettava sielunhoitaja voi toimia ripin vastaanottajana.

KUNTOUTTAVA TOIMINTA

Vankila mielletään yleensä paikaksi, jossa kärsitään se rangaistus, minkä oikeus on määrännyt. Vankila on myös paikka, mihin väärintekijä siirretään pois näkyvistä, pois meidän hyvien ja kunnollisten ihmisten joukosta. Vankila on kuitenkin vain väliaikaista oleskelua varten. Jokainen rikoksesta vangittu myös vapautuu aikanaan ja jatkaa vapaan kansalaisen elämää. Siksi vankila tulee olla myös paikka, jossa on mahdollisuus kuntoutua. Viime vuosina onkin vankiloista kehittynyt monipuolisia päihdekuntoutuskeskuksia.

Onpa Vaasan vankilassa kristillinen päihdekuntoutusosastokin. Useimmilla vangeilla on vakava päihderiippuvuus. Siksi jokaisessa vankilassa heitä pyritään kuntoutuksen keinoin auttamaan. Hengellinen arvokuntoutus on myös yksi kuntoutuksen muoto.

Vankila eristää ja syrjäyttää jokaisen vangin tehokkaasti muusta yhteiskunnasta. Tämä eristäminen vammauttaa ja särkee ihmissuhteita. Voidakseen palata vankeusajan jälkeen takaisin omaan pienyhteisönsä ja yhteiskuntaan tarvitsee jokainen vankilaan joutunut tukea ja rohkaisua. Hän

tarvitsee ihmisarvon mukaista kohtelua, oli pa hän tehnyt miten raskaan rikoksen tahansa.

Vankilapappi joutuu työssään olemaan myös ihmisoikeustaistelija. Hänen tehtävänsä on puolustaa jokaisen ihmisarvoa sekä kaikkia ihmisoikeuksia.

Muistan miten eräs elinkautisen tuomion saanut mies kysyi minulta istuessamme pienen vankiryhmän kanssa kirjastossa: »Sano nyt. Olemmeko me niin vaarallisia kuin mitä meistä kerrotaan?» Vastasin, »ette ainakaan minusta ole». Olen huomannut, että myös me vapaat kansalaiset tarvitsemme kuntouttavaa toimintaa, jotta meidän asenteemme rikoksen tehnyttä ja hänen omaisiaan kohtaan voisi muuttua ihmisarvoa kunnioittavammaksi. Jokainen ihminen on enemmän kuin hänen tekojensa summa.

KANSAINVÄLISYYS

Vankilasielunhoitajilla on oma kansainvälinen yhteisönsä, IPCA = International Prison Chaplains' Association. Yhteisiä vankilasielunhoitajien tapauksia ja konferensseja tapahtuu pohjoismaisella, eurooppalaisella ja maailmanlaajuisella tasolla. Vankilasielunhoitajan työ on useimmiten hyvin yksinäistä työtä omassa vankilassa. Siksi yhteiset tapaukset antavat sekä rohkaisua että osaamista omaan arkiseen työhön. Viime toukokuussa Hollannissa pidetyssä konferenssissa valittiin Suomen vankilasielunhoitajan edustaja Euroopan vankilapappien hallituksen jäseneksi.

MINUSTAKO VANKILASIELUNHOITAJA?

Vankilasielunhoitajan työ on mielenkiintoisaa ja antoisaa. Se on papin ja diakonin työtä parhaimmillaan. Vankilasta käsin avautuu koko yhteiskunnan kirjo eteesi. Voit toimia sielunhoitajana koko kutsumuksesi laajuudella. Saat jatkuvasti suoraa ja rehellistä palautetta. Työsi on tulvillaan spirituaaliteettia. Koet tehtäväsi mielekkääksi ja tarpeelliseksi. Jumalanpalvelus ja rippi saavat syvällisen sisällön. Eettisyys ja ihmisarvo saavat ihmisen kasvot. Joudut lujille etkä pääse yhtenäksään päivänä helppola. Mutta jokaisen työpäivän jälkeen koet olleesi tarpeellinen.

Mikäli vankilasielunhoitajan tehtävä alkaa kiinnostaa, niin pidä silmäsi auki. Aina silloin tällöin joku vankilasielunhoitajan viroista on avoinna ja sinä voit olla sen seuraava haltija.

Meitä vankilapappeja ja -diakoneja saa kilvan lähestyä ja meihin ottaa yhteyttä, jos on kysyttävää tai jos toivot saavasi johonkin seurakuntasi tilaisuuteen kiinnostavan puhujan tai luennoitsijan. Toivotamme sinut myös tervetulleeksi vankilaan tapaamaan seurakuntalaistasi.

Vankilassa on ihminen.

*Kirjoittaja on Turun tutkintavankilan pappi.
jarmo.rauhala@om.vn.fi*

MILLA MÄKITALO

Pieni pala ulkosuomalaisuutta

Kun syyskuun alussa kerroin olleeni kesän Ruotsissa, seurakunnassa töissä, oli monille opiskelijatovereilleni hämmästyksensä, kun sanoin olleeni kesäteologina suomenkielisessä työssä. Hämmästyksensä oli suuri myös itselleni, kun kesän alussa kuulin, miten paljon Ruotsissa ylipäättävänsä on suomea puhuvia, Suomesta joko väliaikaisesti, tai kokonaan muuttaneita, ja heidän lapsiaan. Puhuttiin ruotsinsuomalaisista.

Olin siis kesäteologina, mutta samalla tein myös erästä harjoittelua opiskeluihini liittyen. Olin mukana, myös seuraamassa, monissa hyvin erilaisissa työtehtävissä niin kasteesta hautajaisiin, kuin kotikäynneistä aina radiolähetyksiin.

Olin Eskilstunassa, jonka 90 000 asukkaasta jopa yli 12 000 on suomea puhuvia. Mukaan mahtuu niin ensimmäisen, toisen kuin jo kolmannenkin sukupolven ruotsinsuomalaisia. (Ensimmäiset ovat siis muuttaneet Suomesta, toisen polven ruotsinsuomalaiset ovat jo syntyneet Ruotsissa.) Kaupungissa oli hyvin monenlaista suomenkielistä ja suomalaista yhdistystä ja kerhoa. Myös seurakunnan suomenkielinen työ oli paljon selvempää ja organisoitumpaa kuin monilla muilla Ruotsin paikkakunnilla, joissa ei ehkä ollut niin paljon ruotsinsuomalaisia. Kuitenkaan suomenkielinen työ ei kuulamani ja kokemani mukaan edelleenkään ollut mikään itsestään selvyyttä, vaikka sen eteen on tehty ja tehdään edelleen.

OMAN KIELEN MERKITYS

Suurena kysymyksenä on, miksi tarvitaan suomenkielistä työtä? Ja tarvitaanko sitä enää, koska jo monet, varsinkin nuoremmat, puhuvat jo sujuvasti, ehkä äidinkielenäänkin ruotsia. Entä muissa maissa? Kyllähän monet osaavat sen maan kieltä, ainakin vähän, minne ovat menossa tai missä asuvat. Tai ainakin se olisi hyvä osata tullakseen toimeen jokapäiväisessä elämässä.

Itse olen hyvin iloinen siitä, että olen saanut mahdollisuuden lukea koulussa eri kieliä. Tosin näin jälkepäin vähän harmittaa, että ei aina ole ihan täysillä jaksanut panostaa esim. ruotsin ja englannin tunneilla. Vielä ei tosin ole liian myöhäistä. Aina ei kuitenkaan ole ollut samat mahdollisuudet kielten opiskeluun tai ylipäättävänsä koulun käyntiin. Tämä näkyy hyvin vahvasti suomalaisten

Milla Mäkitalo

keskuudessa ulkomailla. Ruotsissakin on hyvin paljon ikääntyviä, joilla ei ole ollut juuri koskaan ruotsin kielen taitoa. Ja vanhentumisen ja demen-toitumisen vuoksi vähäinkin taito unohtetaan. Herää ehkä kysymyksiä, että eikö heidän olisi sitten helpompi muuttaa takaisin Suomeen, jossa ymmärtäisivät kieltäkin? Jokainen meistä tietää, että jos perhe ja läheiset ovat lähellä, tai on kymmenien vuosien aikana asettunut johonkin paikkaan ja rakentanut elämänsä sinne, kuka sitä haluaisi vapaaehtoisesti vaihtaa?

Monet harhakuvat ja ennakkoluulot siitä, että ulkomaille lähdetään aina ja vain paremman toimeentulon ja elämän perään poistuivat aika hyvin viime kesän aikana. Ulkomaille voidaan joutua lähteä myös pakon edestä. Tosin toimeentuloja lähdetään myös etsimään ja toki itsekin lähtee mielellään ulkomaille hakemaan uusia kokemuksia

ja näkökulmia elämään, mutta aikapian tulee arki aina vastaan. Ja kun ollaan pois tutusta ympäristöstä, voi pudotus olla kovaakin.

Äidinkieli on kuitenkin sydämen kieli. Se on rukouksen kieli. Vain omalla äidinkielellään pystyy parhaiten kuvailemaan syvimmätkin tunteensa ja ajatuksensa. Ja tähän liittyy myös uskon kieli.

Eräissä hautajaisissa yksi omaisen kertoi, miten hämmästyttävää oli, kun muuten puhuu ja käyttää päivittäin ruotsin kieltä niin sureminen on tapahtunut suomeksi. Se, että ihminen saa kirkollisia palveluja ja hoitaa uskoaan omalla äidinkielellään, on hyvin tärkeää.

Viimeisinä työpäivinä sain olla mukana koulutuspäivillä, jotka koskivat koko Ruotsin kirkon ulkosuomalaistyössä olevia. Aiheena oli juuri: »Tarvitaanko suomalaistyötä, ja miten saada työntekijöitä?»

Erään ajatuksen, joka kokosi monet omat ajatukseni ja antoi mielestäni hyvin vahvan pohjan koko ulkosuomalaistyölle, esitti eräs biologi, joka vaikuttaa Ruotsinsuomalaisyön keskusliitossa ja ajaa vähemmistöryhmien asemaa Ruotsissa. Hän kertoi siitä, miten kieli, kulttuuri ja ekologia kulkevat käsikädessä. Tämä on todettu jo mm. Afrikassa, jossa niillä seuduilla luonnon tasapaino on pysynyt lähes ennallaan, minne länsimaalaiset eivät lähetystyön alussa, seurauksia ajattelemta, ole karusti istuttanut sellaisenaan omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Uskon tämän teorian ja ajatuksen paikkansa pitävyyteen. Olen ylpeä siitä, että saan olla suomalainen. On myös rikkaus omistaa oma kieli, jonka säilyttämiseksi pitää tehdä enemmän töitä kansainvälistymisen vuoksi. Kirkon ulkosuomalaisyöllä on hyvin suuri merkitys myös laajemmin ajateltuna. Toivon, että ulkosuomalaistyöhön suhtauduttaisiin edelleen lämpimästi ja myös osittain ehkä vielä avoimemmin kuin tällä hetkellä.

Kirjoittaja on teologian ylioppilas.

Jumalan kuvasta geenikartaksi?

Ihmiskuvien galleria
— teologis-biologinen symposium
14.-15.II.2001

Paikka: Yliopiston pieni juhlasali, Fabianinkatu 33, 4. krs, Helsinki

Keskiviikko 14.11.2001

9.00 Akatemiaprof. *Simo Knuutila*: Symposiumin avaus

Päivän teema: Elämän kaaret — välähdyksiä historiallisiin tapoihin ymmärtää ihminen

Aamupäivän puheenjohtaja: Akatemiaprof. *Simo Knuutila*

9.15 Emeritusprof. *Anto Leikola*: Ihminen mekanismina

9.45 Prof. *Ilkka Niiniluoto*: Ihminen informaationa

10.15 Tauko

10.30 Keskustelu

11.00 Tauko

Iltapäivän puheenjohtaja: Arkkiatri *Risto Pelkonen*

12.30 FT, yleislääketieteen erikoislääkäri *Raimo Puustinen*: Ihminen organismina

13.00 Dos. *Jaana Hallamaa*: Adam, missä olet?

13.30 Keskustelu

14.00 Tauko

14.30 LT *Pekka Louhiala*: Ihminen lääketieteen silmin

15.00 Dos. *Marja-Liisa Honkasalo*: Lääketiede ihmisen silmin

15.30 Keskustelu ja ensimmäisen päivän päätös

Torstai 15.11.2001

Päivän teema: Elämän kaari tänään

Aamupäivän puheenjohtaja: Prof. *Eila Helander*

10.15 Prof. *Hannu Sariola*: Mitä elämä on?

10.45 Prof. *Outi Hovatta*: Elämän alku

11.15 Tauko

11.30 Keskustelu

12.00 Tauko

Iltapäivän puheenjohtaja: Prof. *Markku Heikkilä*

13.30 Prof. *Eero Saksela*: Elämän loppu

14.00 Dos. *Martti Lindqvist*: Mitä elämän alun ja lopun muuttuminen tarkoittaa etiikan kannalta?

14.30 Keskustelu

15.00 Tauko

15.30 Prof. *Heikki Kirjavainen*: Elämän alun ja lopun muuttuminen ja uskonnollinen elämänmuoto

16.00 Keskustelu ja symposiumin päätös

Symposium on maksuton ja avoin kaikille asiasta kiinnostuneille. Samalla se on osa teologisen tiedekunnan antamaa täydennyskoulutusta.

Tervetuloa!

Järjestäjät: Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura,

Käytännöllisen teologian laitos ja Systemaattisen teologian laitos.

PAVALIN SUUNTAVIITTOJA KIRKONMENOON

Tämän kirjoituksen tarkoitus on poimia muutama Paavalin teologiasta nouseva näkökohta, jolla on erityistä merkitystä kirkkomme elämälle ja ajattelulle. Kristinuskon suunnannäyttäjän roolissa miltei jokainen Paavalin ajatus tietenkin olisi mainitsemisen arvoinen. Tässä poimin muutaman ojentavan näkökohdan, jotka ovat erityisen polttavia tai maininnan arvoisia juuri nykyisessä tilanteessamme. Nämä Paavalin reunahuomautukset nousevat kahden eri »maailman» kohtaamisesta omassa työssäni. Toisaalta olen työskennellyt kirkon pappina ja toisaalta olen tehnyt tutkimustyötä Paavalin kirjeiden äärellä laatiessani väitöskirjaa ja yleistajuista käsikirjaa Paavalista. Koska Paavali ei suinkaan ole mikään yksityisajattelija Ut:n teologien joukossa, hänen reunahuomautuksensa kirkon menoon löytyvät monelta osin myös muualta Ut:sta.

PAAVALI JA UT VASTAPÄÄTÄ KIRKKOA

On selvää, että Paavalin teologiassa ei vielä tule esiin kristinuskon koko ymmärrys teologian eri osaluista. Erityisesti ymmärrys kristologiasta, kolminaisuusopista ja sakramenteista on syventynyt Paavalin jälkeisille sukupolville. Lisäksi erityisesti reformaatiosta alkaen eri tunnustuskunnat ovat määritelleet itselleen oman kirkkokuntansa erityisnäemykset joistakin teologian kysymyksistä.

Monissa kysymyksissä Paavali edustaa teologisten näkemysten kehityskaaren alkupäätä. Kristillisessä teologiassa mielellään painotetaan sitä, että opinkehityksessä on pohjimmiltaan kyse raamatullisten ajatusten syventymisestä, ei niiden viemisestä eteenpäin niin että yhteys juurille katkeaa. Välttämättä näin ei aina tapahdu, vaan raamatullisilta linjoilta voidaan myös harhautua. Tästä syystä kirkko uudistuu silloin tällöin löytäessään uudestaan raamatulliset juurensa. Tämä merkitsee sitä, että tradition pituus ei välttämättä ole tae sen raamatullisuudesta.

Hyvä esimerkki tästä on ajatus naisten palvelemisesta pappisvirassa. Se, että naispappisuus tuli käytännöksi vasta 1900-luvun lopulla ei merkitse, että atomiajan kristityt ovat vastuuttomasti poikenneet kirkon traditiosta. Päin vastoin, naispappisuudessa palattiin varhaiskristillisen teologian ja käytännön legitimoimaan näkemykseen, jonka mukaan Pyhä Henki toimii miehen ja naisen kautta samalla ta-

valla ja siksi sukupuolten välillä voi toteutua toiminnallinen tasa-arvo. Tässä kysymyksessä Paavalin kirjeet ovat oikeutetusti kritisoineet pitkäksi traditioksi muotoutunutta sukupuoleen sidottua pappisnäkemystä.

Emme voi siis automaattisesti lähteä siitä, että kaikki Uuden testamentin ja Paavalin kirjeiden jälkeen tapahtunut opinkehitys on raamatullisten punaisten linjojen syventymistä. Meidän on oltava avoimia sille mahdollisuudelle, että myös uskonymäryksen taantumista ja suoranaista luopumista on voinut tapahtua. Tämä ilmaistaan sanomalla, että vaikka Raamattu on syntynyt ja kanonisoitu kirkossa ja siksi se on kirkon kirja, *on se samalla kirkkoa vastapäätä*. Pyhä kirja voi kritisoida pyhiä traditioitamme. Kanonisen asemansa tähden myös Paavallilla on valtuudet tähän.

VÄLJEMMÄT MÄÄRITELMÄT TEOLOGIASSA

Edellä sanotusta nähdäkseni seuraa se, että joissakin teologisissa kysymyksissä kristinuskon on hyvä suostua siihen, että vähempikin teologinen määrittely riittää kristilliseen tunnustukseen. Toisin sanoen, vaikka Paavalin teologia edustaa ymmärryksen varhaisvaihetta, sen on oltava riittävä kristilliseksi tunnustukseksi. Paavalia syvemmälle meneminen ei siis ole välttämätöntä, vaikka se voisikin olla loogista.

Hyvä esimerkki tästä on kristillinen käsitys Kristuksen kuoleman merkityksestä. Paavalin kirjeistä löytyy lukuisia tulkintoja Jeesuksen kuolemasta. Tämä johtuu siitä, että Paavali poimi traditiosta erilaisia ilmauksia ja tulkintoja Kristuksen kuolemasta sitoutumatta erityisesti mihinkään niistä. Hänelle riitti yleisellä tasolla se, että Kristus kuoli syntiemme tähden. Myöhemmät teologit ovat Paavalin kirjeisiin vedoten esittäneet, että Kristus kuoli uhrina syntien tähden, hän voitti ihmiskunnan vanginneet pimeyden vallat kuolemallaan, hän kärsi ihmisille kuuluvan rangaistuksen tai Kristuksen kuolema on ilmaus Jumalan rakkaudesta. Kristikunta ei kuitenkaan ole tunnustuksissaan ja ajattelussaan kanonisoinut mitään näkemystä ainoaksi tai edes tärkeimmäksi tulkinnaksi. Kristinuskolle riittää väljempi tunnustus, jossa yhdytään siihen, että Kristus kuoli syntiemme ja pelastuksemme tähden.

Samalla tavalla Paavalin ja muun Ut:n valossa olisi todettava, että kristilliseksi tunnustukseksi riit-

**»On selvää, että
Paavalin teologiassa
ei vielä tule esiin
kristinuskon koko
ymmärrys teologian
eri osa-alueista. Mo-
nissa kysymyksissä
Paavali edustaa teo-
logisten näkemys-
ten kehityskaaren
alkupäätä.»**

tää väljemmätkin ilmaukset joistakin kysymyksistä. Esimerkiksi Paavalin kirjeiden pohjalta on hyvin vaikea hyväksyä sitä, että ehtoollisesta ja kirkko-opista esitetään niin hiuksenhienoja määritelmiä, että eri kirkkokuntien jäsenet eivät voi käydä samaan kristittyjen yhteyttä ilmaisevaan pöytään »syventyneen teologisen ymmärryksensä» tähden. Tässä ei voi olla enää kyse paavalilaisen ajattelun syventymisestä vaan syvästä taantumisesta.

Ymmärrän hyvin, että monesta luterilaiseen perinteeseen ankkuroituvasta lukijasta »vähempään määritellyn» tyytyminen avaa oven vaarallisille harhaopeille. Mutta jos emme suostu tähän, myöhemmät kirkot tulevat Paavalin ja muun Ut:n näkökulmasta käsin katsottuna lähelle harhaoppeja. On syytä huomauttaa, että Paavalin ja Ut:n teologisia näkemyksiä on lupa syventää ja niistä on lupa tehdä lähtökohtiaan laajempaan ja syvempään synteisiin vieviä päätelmiä. Mutta kristillisen totuuden sitominen niihin on ongelmallista.

JOITAKIN KÄYTÄNNÖN SUUNTAVIIITTOJA

Paavalin kirjeistä voisi poimia seuraavia konkreettisia käytäntöön liittyviä suuntaviittoja.

Selkeyttä hengelliseen opetukseen. Paavali tiesi mitä julisti ja hän osasi ilmaista sanomansa selvästi. Hän otti kuulijoidensa lähtökohdan huomioon ja lähti siitä käsin kerimään auki julistustaan. Hän oli juutalaisille juutalainen ja kreikkalaisille kreikkalainen, mutta ei silti menettänyt identiteettiään Kristuksen apostolina.

Sanoma ei miellytä kaikkia. Paavali suostui siihen, että hänen sanomansa ei miellytä kaikkia eikä se ole loppuun asti älyllisesti perusteltavissa. Sanoma ristiinnaulitusta pelastajasta on toisille hullutusta ja toisille pahennus. Kristinuskon peruspahennus tuskin on muuttunut tästä. On mieleöntä, että yksi uskonyhteisö puhuu Jumalasta ja jumalallisista asioista ikään kuin sillä olisi valtuutus sanoa siitä jotakin. Mutta kristilliseen ymmärrykseen kuuluu ajatus erityisestä ilmoituksesta. Jumala on ja hän on puhunut itsestään tavalla, joka antaa uskonyhteisölle valtuudet puhua siitä edelleen.

Usko ei ole joka miehen. Paavalin pohjalta on hyvä muistaa, että usko ei ole joka miehen. Kaikki eivät ottaneet vastaan uskon sanomaa Paavalin aikana eikä niin ole käynyt koskaan myöhemminkään kaikkialla, missä sanomaa on saarnattu ja kaste oikein toimitettu. Kun sanoma ei saa vasta-kaikua, sitä ei ole hyvä taannuttaa pienimmän yhteisen nimittäjän alle. Silloin päädyimme lopulta ympäriryöreyksiin ja latteuksiin, jotka eivät enää ole sanomisen arvoisia. Kansankirkkotodellisuudes-

samme tämä näkökohta varottaa meitä kehittämästä keinotekoisia teologisia perusteita sille, että kaikki kastetut luetaan täysivaltaisiksi Kristuksen ruumiin jäseniksi riippumatta siitä, mitä he ilmaisevat käytännön elämällään.

Kaste otetaan vastaan uskolla. Edelliseen liittyen Paavalin pohjalta olisi meidän kirkossamme pidettävä mielessä, että kasteen lahja otetaan vastaan vastaan ihmisen ikää vastaavalla uskolla. Lapsi lapsen uskolla, aikuinen aikuisen uskolla. Imeväisen usko voi olla sanatonta ja non-kognitiivista kasteen vastaanottamista, mutta tä-

tä ei pitäisi tehdä sitä päätelmää, että aikuisen kohdalla kasteen vastaanottaminen ei välttämättä ilmene minkäänlaisena uskona. Paavalille usko ei ollut pelkkää sanatonta uskoa ja Kristuksen läsnäoloa, vaan se realisoitui aina siten, että uskova tiesi, mihin hän uskoi ja hän myös halusi sitoutua siihen.

Usko ja kokemukset. Paavalille ja paavalilaiselle kristillisyydelle yhteys Kristukseen johti hengellisiin kokemuksiin. Apostolin määritelmän mukaan se on kristitty, jota Henki johdattaa. Vaikka voimekin löytää esimerkkejä epäterveestä kokemukristillisyydestä, ei ole viisasta suoralta kädeltä päätellä, että kaikki kokemuksellisuus on raiteiltaan suistunutta hurmahenkisyyttä.

Armolahjat käyttöön. Paavalilaisen kristillisyyteen kuului ajatus siitä, että Jumala antaa kristityille armolahjoja seurakunnan rakennukseksi. Ehkä suurin osa armolahjoista perustui ihmisten luonnollisiin kykyihin, mutta apostoli tunsikin myös ihmeomaiset armolahjat. Meidän kirkossamme armolahjoja tunnetaan hyvin vähän ja siksi niistä puhuminen herättää tavallisessa yhteyksissä, myös minussa, tiettyä vaivaantumista ja epävarmuutta. Paavalin kirjeet muistuttavat kuitenkin siitä, että armolahjojen maailmaa olisi syytä tutkia. Saman viestin antaa se tosiasia, että ylilyönneistään huolimatta karismaattinen kristillisuus on hyvin elinvoimaista.

Jotkut tässä mainituista Paavalin suuntaviitoista tai reuna huomautuksista saattavat tuntua hämmentäviltä ja kansankirkkonäkemykseen sitoutuneelle luterilaisuudelle vierailta. Niitä on kuitenkin hyvä pohtia, sillä ne nousevat suoraan Paavalin kirjeistä. Voi olla, että emme osaa tai halua ojentautua niiden mukaan. Siinä tapauksessa on kuitenkin hyvä, että nämä näkökohdat varoittavat meitä suhtautumasta väheksyvästi tai ylimielisesti sellaiseen kristillisyyteen, joka on tarttunut niihin siitä syystä, että se on löytänyt ne Raamatustaan.

AJANKOHTAINEN PAAVALI

Paavalin teologian tekee erityisen ajankohtaiseksi kirkossamme se, että ensi keväänä MTV 3 esittää

seitsemänsännen sarjan Paavalista. Wille Riekkisen ja allekirjoittaneen käsikirjoitukseen perustuva sarja jatkaa tv-sarjojen Raamatun monet kasvot ja Ilmestyskirja.fi perinnettä.

Lisäksi viimeisen vuoden aikana on ilmestynyt kaksi tutkijoiden laatimaa yleistajuista esitystä Paavalista. Lars Aejmelaeuksen kirja *Kristinuskon synty* tarjoaa pääosin Paavalin elämänvaiheisiin sijoitettua esityksen apostolin ajattelusta (s. 126–237). Allekirjoittaneen laajempi teos *Paavali, kristinuskon ensimmäinen teologi* esittelee Paavalin merkityksen kristilliselle ajattelulle, Paavali-tutkimuksen periaatteet ja apostolin elämänvaiheet (s. 15–116).

Kirjan leijonanosana annetaan apostolin teologian systemaattiselle esitykselle (s. 117–412). Nämä perusteokset ja tulevaan tv-sarjaan liittyvä opintoryhmätoiminta tarjoavat seurakunnan työntekijälle oivallisen mahdollisuuden perehtyä kristinuskon ensimmäisen teologin opetukseen.

Kirjoittaja on Kuopion Puijon seurakuntapastori, TT.

Kirjoitus on kolmas, viimeinen osa, kirjoitussarjasta, joka perustuu hänen kirjaansa »Paavali – kristinuskon ensimmäinen teologi» (Edita 2001).

KASTE JA EVANKELI

Kristus käskee omiaan: »Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä.

Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.» (Mt. 28:18–20.)

EVANKELIOIMISEN ONGELMA JA EDELLYTYKSET

Evankelioimisen yksi suuri *ongelma* on siinä, että elämme Suomessa ja koko läntisessä maailmassa suuren kulttuurimurroksen keskellä.

Moderni kulttuuri on vaihtumassa postmoderniin. Väistymässä olevan modernin ajan viimeisellä sukupolvella on suuria vaikeuksia ymmärtää uutta postmodernia sukupolvea. Tämä näkyy sekä kirkon että kristillisten järjestöjen neuvottomuudessa suhteessaan aikamme nuorisoon.

Uusi, postmoderni sukupolvi ei usko enää yhteen totuuteen. Kustakin asiasta on olemassa tavaltaan monta totuutta. Postmodernissa kulttuurissa totuuden ja valheen, oikean ja väärän välinen ongelma jätetään ratkaisematta tai paremminkin se kielletään, koska kaikki on suhteellista.

Totuus ja valhe eivät ole kuitenkaan hävinneet, mutta niiden ymmärtämisessä on tapahtunut muutos. Esimodernissa ja modernissa kulttuurissa riitti, että jostakin kiistakysymyksestä julkaistiin artikkeli tai kirja tai asia käsiteltiin saarnatuolissa. Ongelma oli sillä ratkaistu. Nyt se ei enää riitä. Nyt taistelu pitää voittaa jokaisen yksittäisen ihmisen ja uskovan kohdalla aina erikseen. Eikä taistelua voida voittaa postmodernin ihmisen atomistisen kulttuurin ja rikkiinäisyyden tähden kerralla, vaan se jatkuu pitkän ajan.

Evankelioimisen edellytyksinä ovat elävä yhteys Jumalaan ja elävä yhteys ihmisiin. Jokainen kristitty tuntee näiden kahden välisen jännityksen.

Kristuksessa oleminen elämättä maailmassa, merkitsee maailman hylkäämistä niin, että se hukkuu; maailmassa eläminen olematta Kristuksessa, on itsemme tuhoamista. Ellemme pysy Kristuksessa, meillä ei ole mistä todistaa; ellemme elä maailmassa, meillä ei ole kenelle todistaa.

EVANKELIOIMISEN OLEMUS

Vaikka kirkossamme ei ole yhteistä evankelioimisen määritelmää, kaikki myöntävät, että lähetys ja

evankelioiminen on kasteeseen johdattamista. Eikristityissä maissa se on kasteelle valmistamista. Kristillisen kirkon piirissä kotimaassa se on ohjausta parannukseen, elämään kasteen lahjasta ja kasteen velvoituksen mukaan.

»Parannuksesta seurakuntamme opettavat, että ne, jotka ovat kasteen jälkeen langenneet, voivat saada syntien anteeksiantamuksen milloin tahansa, kun he kääntyvät, ja että kirkon tulee antaa synninpäästö niille, jotka näin palaavat tehdäkseen parannuksen» (CA XII, 1).

Raamatussa on vain yksi pelastuksen tie, joka on sama kaikille ja kaikkialla: kaste ja usko (Mk. 16:16). Kaste on ainutkertainen Jumalan teko kunkin ihmisen elämässä, usko sen sijaan on jatkuvaa. Emme tarvitse koskaan uudelleen kastamista, mutta suorastaan päivittäin uudelleen uskomista.

Kasteessa Jumala pelastaa ihmisen (1Pt. 3:21), koska hän siinä vanhurskauttaa (Gl. 3:26–27; 1Kr. 6:11), antaa Pyhän Hengen lahjan (Apt. 2:38; Tt. 3:6) ja uudestisyntyyttä (Jh. 3:5; Tt. 3:5; kasteen ja uudelleensyntymisen yhteyks näkyy ko. kohdissa ennen muuta predikaattien aoristitempuksesta) ihmisen uskon kautta (Mk. 16:16; 10:13:16; Mt. 18:6; Mk. 9:42).

Mainituista kasteen lahjoista uudestisyntyminen on luonnollisen syntymän tavoin ainutkertainen kunkin ihmisen elämässä. Luonnollisen syntymän ja hengellisen syntymisen analogian lisäksi uudestisyntymisen kertakaikkisuus näkyy siitäkin, ettei UT:ssa ole ainuttakaan kohtaa, jossa kasteen saaneesta sanottaisiin, että hänen tulisi uudestisyntyä tai että häntä kehoitettaisiin uudestisyntymään.

Sen sijaan lahjavanhurskauden, Pyhän Hengen ja uskon saaminen voivat tapahtua uudistuvasti. Luopioksi tulleen tuhlaajalapsen palaamista takaisin Kristuksen yhteyteen Raamattu ei kuitenkaan kutsu uudestisyntymiseksi, vaan »unesta heräämiseksi», »kuolleista nousemiseksi» ja »kadonneen löytymiseksi» (Ef. 5:14; Rm. 13:11; Lk. 15:24, 32). Tuhlaajalapsen parannuksen tekeminen / kääntymys on aina kasteen armoon palaamista, jossa hän ripin (synnin tunnustamisen ja anteeksiuskomisen) kautta saa takaisin Jumalan lahjavanhurskauden, Pyhän Hengen ja uskon Kristukseen.

EVANKELIOIMISEN TEOLOGIA

Luterilainen teologia (1) »yleisestä vanhurskauttamisesta» Kristuksen täytetyn työn tähden, (2) Kristuksen todellisesta läsnäolosta armonvälineissä ja (3) niiden kautta lahjoitettavasta uskosta antaa erinomaisen pohjan evankelioivalle julistukselle.

IOIMINEN

»Evankelioimisen yksi suuri ongelma on siinä, että elämme Suomessa ja koko läntisessä maailmassa suuren kulttuurimurroksen keskellä. Moderni kulttuuri on vaihtumassa postmoderniin.»

Timo Saarinen

YLEINEN VANHURSKAUTTAMINEN

Kristuksen sovitus- ja lunastustyö: Evankelioitaessa tulee kertoa siitä, kuka Jeesus Kristus on ja mitä hän on tehnyt ja mitä hänen työstään seuraa.

Syntiinlankeemuksen jälkeen ihminen ei voinut tehdä mitään onnettoman tilanteensa korjaamiseksi, mutta Jumala voi ja hän myös teki (1Jh. 3:8). Ihmisen joutumiseen eroon Jumalasta Jeesus vastasi sovituksella. Saatanan orjuuteen hän vastasi lunastuksella. Jumalan tuomioon Jeesus vastasi vanhurskauttamisella, kuolemaan uudestisyntymisellä, kuoleista herättämisellä ja iankaikkisella elämällä.

Sovitus koskee ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta. Jumala sovittaa meidät ja maailman itsensä kanssa (2Kr. 5:18–19). Lunastus koskee ihmisen ja Saatanan välistä suhdetta. Jumala on lunastanut meidät vapaiksi synnistä, kuolemasta ja Perkeleen vallasta (1 Pt. 1:18–19). Sovitus ja lunastus ovat Kristuksen Golgatan työn kaksi eri puolta. Ne kuuluvat yhteen.

Raamatussa käytetään sanoja »sovitus» ja »lunastus» sekä laajemmassa että suppeammassa merkityksessä. Laajemmassa merkityksessään ne ovat synonyymeja ja tarkoittavat koko Jeesuksen suorittamaa pelastustekoa. Suppeammassa käytössä sovituksella ja lunastuksella tarkoitetaan eri asioita.

Vanhurskauttaminen Kristuksen tähden: Raamatun opetuksessa vanhurskauttamisesta löytyy kolme tekijää, joista kullakin on oma tärkeä merkityksensä.

Ensinnäkin Raamattu tekee selväksi, että vanhurskauttaminen tapahtuu »yksin Jumalan armosta» (*sola gratia*). Toiseksi Raamattu ilmoittaa, että Jumalan syyttömyystuomio Jeesuksen Kristuksen lunastustyön ansiosta ulottuu *kaikkiin ihmisiin, se on yleinen, universaalinen*. »Kaikki» (παντες) ovat teh-

neet syntiä; »kaikki» ovat Jumalan kirkkautta vailla ja »kaikki» ovat myös vanhurskautetut (Rm. 3:23–24; 2Kr. 5:19; 1Tm. 2:5, 6; 1Jh. 2:2).

Kolmanneksi ja läheisesti edellisiin liittyen Raamattu opettaa vanhurskauttamisen *objektiivisuutta*. Jumalan vapauttava tuomio on kokonaan riippumaton ihmisen vastauksesta.

Jeesuksen ylösnousemus on objektiivisen vanhurskauttamisen merkki ja sinetti. »Jumala antoi Kristuksen kuolla meidän rikkomustemme tähden ja herätti hänet kuolleista meidän vanhurskauttamisemme tähden» (Rm. 4:25). Jakeen ensimmäinen puolisko sanoo Kristuksen kuoleman syyksi ihmiskunnan synnit.

Jakeen toinen puolisko kertoo ylösnousemuksen perustavan syyn. Paavali ei sano, että Kristus herätettiin kuolleista, jotta meidät voitaisiin vanhurskauttaa, vaan koska meidät on vanhurskautettu.

Oppi objektiivisesta vanhurskauttamisesta on itse *evankeliumi*. Sanomamme on yksinkertainen: »Kristus on sovittanut sinun syntisi, ja ne ovat anteeksiannetut Golgatalalla. Usko Herraan Jeesukseen ja sinä pelastut.»

KRISTUKSEN LÄSNÄOLO ARMONVÄLINEISSÄÄN

Yksi luterilaisen tunnustuksen aarteista on ns. »reaalipreesens», Kristuksen todellinen läsnäolo armonvälineissään. Se merkitsee sitä, että kohdataksemme Kristuksen meidän ei tarvitse tehdä ajatukssissamme mielikuvitusmatkaa jonnekin 2000 vuoden taakse tai yrittää kurottautua taivaaseen. Meidän ei tarvitse matkustaa Kristuksen luo, vaan Kristus matkustaa — jos tällaista ilmaisu saa käyttää — meidän luoksemme. Armonvälineet eivät ainoastaan kerro Kristuksesta, vaan ylösnoussut Kristus tulee itse todellisesti niissä, Jumalan sanassa ja sakramenteissa, meidän luoksemme ja tuo kaikki

Golgatan aarteet tullessaan (Rm. 10:6–7).

Sanan syvässä merkityksessä on vain yksi armonväline: Kristuksen evankeliumi. Laista Paavali sen sijaan sanoo, että sen kautta »tulee synnin tunto» (Rm. 3:20). Laki on taudinmäärityksen väline, se syyttää, paljastaa, tuomitsee. Evankeliumi on lääke, joka pelastaa ja parantaa.

Myös evankelioivassa julistuksessa raamatullisessa kielenkäytössä pysyminen on tärkeää. Silloin julistuksen tuloksena syntyy todellista hengellistä elämää, mielenmuutos eikä »kääntymyksiä», joissa laittomista tulee lainalaisia, jumalattomista muotojumalaisia, epävanhurskaista omavanhurskaita eli pelastusta ajatellen pahempia, mitä ennen olivat.

Jos evankelioivasta julistuksesta puuttuu laki, ihminen ei näe syntejään, ei koe eikä usko tarvitsevana Jeesusta eikä suostu Jeesuksen pelastettavaksi. Jos julistuksesta puuttuu evankeliumi, kuulijat eivät tule oksastetuiksi Jeesukseen eivätkä saa elämää hänessä. He kääntyvät vain jumalattomuudesta omiin yrityksiinsä, epävanhurskaudesta omavanhurskauteen. Heistä tulee käännynnäisiä, ei kääntyneitä.

Omavanhurskaalla ihmisellä on pitempi matka Jeesuksen luo kuin jumalattomalla. Hän joutuu tekemään kaksinkertaisen parannuksen, kääntymään pois ei vain jumalattomuudesta, vaan myös omavanhurskaudesta. Tällaisessa tapauksessa evankelioimiskokous oli tehnyt karhunalpveluksen.

VANHURSKAUTTAMINEN USKON KAUTTA

Vaikka Jumala on objektiivisessa mielessä julistanut jokaisen yksityisen ihmisen maailmassa syyttömäksi Kristuksen lunastustyön tähden, tämä päätös ei tule kenenkään henkilökohtaiseen omistukseen ilman uskoa (Rm. 3:28). Tätä dogmaatikoit kutsuvat *subjektiiviseksi vanhurskauttamiseksi*. Se merkitsee objektiivisen vanhurskauttamisen vastaanottamista ja johtaa uudestisyntymiseen ja uskoon (tuhlaajalapsen ollessa kyseessä uudelleen uskoon).

Sekä pelastus että usko ovat Jumalan lahjoja (1Kr. 12:3). Usko on Jeesuksen tuntemista omana Vapahtajana, suostumista siihen, mitä Raamattu sanoo hänen persoonastaan ja työstään ja sen merkityksestä. Me tunnustamme, että me pelastumme *sola fide*, yksin uskon kautta.

EVANKELIOIVA JULISTUS

Parannuksen ja evankeliumin julistaminen on ytimeltään sama sekä kastamattomille että sellaisille kastetuille, joista on tullut luopioita.

Evankeliumin julistaminen on julistusta Jeesuksesta, joka on Golgatalla tehnyt tyhjäksi Perkeleen teot: Se on sanoma lunastuksesta, siitä, että Jeesuksen Kristuksen tähden Saatanan ja synnin orjat pääsevät vapauteen. Sellin salvat on murrettu, ovi on auki. Ja se on sanomaa sovitukselta, siitä, että myös toinen ovi on avoin. Kristus on avannut

meille oven Jumalan valtakuntaan ja iankaikkiseen elämään.

Luterilaisessa evankelioinnissa sekä taivastiellä langenneita että taivastieltä langenneita tuhlaajalapsia ohjataan syntien tunnustamiseen ja synnin päästön saamiseen eli rippiin. Näin hän palaa kasteen armoon. Hän pääsee juurilleen. Hän ammentaa jälleen tarvitsemansa hengellisen voiman Kristuksesta ja hänen työstään. Hän oli hengellisesti kuollut, mutta nyt hän elää. Pyhä Henki todistaa jälleen hänen henkensä kanssa, että hän on Jumalan lapsi.

Myös luterilaisessa herätysjulistuksessa ja saarnassa tulisi esittää alttarikutsu. Se on: ihmisiä kutsutaan synnintunnustuksen ja -päästön jälkeen alttarille, ehtoollispöytään vastaanottamaan Jumalan ehdoton armo ja anteeksiantamus Kristuksen ruumiissa ja veressä.

Lopuksi, evankelioimista ajatellen kirkossamme esiintyy paljon hyvän rinnalla myös seuraavat kaksi vammaa, joista toinen liittyy kasteeseen, toinen uskoon.

Monen ns. herätyskristityn näkemyksessä kasteen jumalallinen sisältö on siirtynyt reformoitujen tavoin kasteesta ymmärtävässä iässä tapahtuvaan uskoon tulemiseen. Vain jälkimmäistä kutsutaan uudestisyntymiseksi. Kaste jää heidän pelastusopissaan tyhjäksi, sillä ei ole juuri konkreettista sisältöä. Heille kasteen jälkeen tapahtuvat kääntymiset ja uskon uudistumiset eivät ole kastelaivaan palaamista, vaan eräänlaisia irtolankuja ja vesisuksia, joilla he yrittävät purjehtia iankaikkisen elämän rantaan.

Ns. yleiskirkollisuudessa kristillinen usko näyttää usein korvautuvan ihmisen luontaisella uskonnollisuudella. Kasteen armoa toistellaan ja eettisiä ohjeita annetaan kaikille kastetuille ikään kuin kaikki olisivat tallella ja hengellisesti eläviä.

Elävän uskon korvaamisesta ihmisen luontaisella uskonnollisuudella seuraa myös se surullinen tosiasia, että kääntymys- ja parannussaarna käy kirkossamme entistä harvinaisemmaksi.

Kirjoittaja on Kansanlähetyksen eläkkeellä oleva pöäsihteeri.

Suomen Luther-säätiö on julkaissut rovasti **Matti Väisänen** kaksi teosta *Pyhä kaste Raamatussa* ja *Pyhä kaste kirkossa*. Niiden oheistuotteina ovat ilmestyneet pääteosten eräänlaiset tiivistelmät *Kaste ja usko* sekä *Eri kastenäkemyksen vertailutaulukot*. Kaksi viimeksi mainittua eivät ole kirjakauppamyynnissä. Niitä voi tilata vain julkaisijalta tai Väisäseltä itseltään. (Matti Väisänen, Välikuja 4, 12310 Ryttylä; puh. 019-757176; s-posti: matti.vaisanen@sekl.fi, kotisivu: <http://matti.vaisanen.sekl.fi/>.)

*Kirkkoherra
David Adam
kotimaisemis-
saan.*

LIISA VIITANIEMI

»RUKOUS ON PAPIIN TÄRKEIN TEHTÄVÄ»

Kolmesti päivässä kirkkoherra David Adam kilkuttaa rivakasti kirkonkelloa Holy Islandilla Pohjois-Englannissa. Aamu- ja iltarukoukset sekä messu kuuluvat vuoden jokaiseen päivään. Mitä ikinä saarella tapahtuukin, kirkonkello kertoo niin talven tuiskussa kuin kesäillan tyvenessä: Jumala on läsnä.

David Adam tunnetaan Suomessa kelttihenkisistä rukouskirjoistaan. Rukousten raikkaus, syvyys ja maanläheisyys ovat valloittaneet monia sydämiä.

»Kaikki alkoi tympääntyneistä rippikoululaisista, jotka valittivat, että kirkkorukoukset ovat käsittämättömiä. Myötätuntoni heräsi. Otin käyttöön vanhoja kelttiläisiä rukouksia ja aloin kirjoittaa itse lisää. 'Näissä on järkeä', kannustivat nuoret», kertoo David Adam.

Rakastettujen rukouskirjojen (joita kylän kaupassa on yli 20 erilaista) tekijä ja hengellinen ohjaaja tahtoo rohkaista pappeja suurempaan yksinkertaisuuteen.

**David Adam sa-
noo pitävänsä
vain yhden pu-
heen viikossa eli
saarnan sunnun-
tain messussa.
Rukoushetkiin
puheet eivät sovi.**

»Englannissa niin kuin Suomessa kirkossa käyminen vähenee. Pappina haluaisin muistaa kaksi asiaa: Rukoile enemmän. Ja saarnaa yksinkertaisemmin! Usko ei ole akateeminen ongelma eikä saarna ole esitelmä. Jeesus kertoi tarinoita ja luotti yksinkertaisuuteen. Emme tule kirkkoon oppimaan uutta — tulemme polvistumaan Pyhän eteen.»

OLLA JUMALAN SYDÄMESSÄ

Anglikaanikirkossa pappi sitoutuu ordinaatiossa päivittäiseen rukoukseen (daily worship). Hilpeä ja mutkaton kirkkoherra Adam pitääkin rukousta virkaan kuuluvana luontoisetuna. »Vaimoni kattaa minulle pöydän kolmesti päivässä. Me kun olemme naimisissa ja sopineet asian niin. Mahtaako hän aina nauttia siitä? Minä taas rukoilen kirkossa kolmesti päivässä. Sekin on suhdejuttu eli kuuluu suhteeseeni Jumalan kanssa.»

»Papin tärkein tehtävä on rukoilla: olla Jumalan sydämessä. Muuten pappi muuttuu sosiaalityöntekijäksi — tosin aika kehnoksi sellaiseksi, kun koulu- tus puuttuu.»

David Adam sanoo tulevansa kirkkoon yleensä ilomielin, mutta joskus Jumala tuntuu olevan kaukana. Uskollisuus rukoustehtävässä on silti ihmiselle mahdollinen eli käytännön teko. Jumala huolehtii lopusta.

Toisinaan rukoushetken tai aamumessuun tulee vain muutama saarelainen, joskus kirkko täyttyy pyhiinvaeltajista. Kirkkoherra muistuttaa, että hän itse tarvitsee viiptymistä Jumalan edessä, jotta muistaisi, mitä työtä tekee. Ordinaation lupaukset sitovat häntä, ei seurakuntalaisia.

KANTAA JUMALAA SYDÄMESSÄÄN

Holy Island, vuorovesisaari, vetää puoleensa sekä luonnonystäviä että pyhiinvaeltajia. Vieraita käy vuosittain 150 000, mikä on melkoinen haaste saaren 150 asukkaalle.

Kirkon seinää koristaa vaikuttava nimitaulu. Se alkaa vuodesta 635, jolloin piispa Aidan munkkeineen asettui saarelle. Lähes katkeamaton ketju munkkien ja pappien nimiä päättyy merkintään: David Adam 1990.

»Kun tulin tänne papiksi, törmäsin kylän raitilla muutamaan kalastajaan. Pienessä humalassa he uhosivat minulle, että heitä on turha odotella kirkonpenkkiin. Sanoin heille: 'Selvä juttu. Sopiiko, että te kalastatte minullekin ja minä rukoilen teidän puolestanne?' Sellainen sopimus tehtiin, ja kyllä kalaa on pappilassa riittänyt», nauraa kirkkoherra.

Myöhemmin venesatamassa kuulen saman tari-

nan Tommy'n, kalastajan, kertomana. Vakavoituen hän jatkaa: »Siinä on kunnan mies ja oikea pappi. Kysy keneltä tahansa.»

Päivän rukoushetkissä muistetaan tosiaan kalastajia, mutta myös nimeltä mainiten sairaita, matkalla olevia jne. Satunnainen vieras huomaa pian, että samoista yhteisön jäsenistä kannetaan huolta sekä esirukouksissa että kaupan kassajonossa...

David Adam sanoo pitävänsä vain yhden puheen viikossa eli saarnan sunnuntain messussa. Rukoushetkiin puheet eivät sovi. Puhumisen aika ja paikka on siellä, missä hän kohtaa seurakuntalaisiaan: postissa, pellolla, kadulla. Kaikissa kohteissa hän on piipahtanut useampaan kertaan.

Kirkkoherra innostuu, melkein kiihtyy, pohtiesaan papin kiusausta esiintyä ikään kuin Kristuksen omistajana. Päinvastoin, papin tulisi etsiä Kristusta vähimmissä veljissään — kaikissa veljissään ja sisarissaan.

»Ihmisiä ei saa yrittää muuttaa hurskaammiksi! Jumala on jo läsnä jokaisessa, vaikka emme näkisi siitä häivähdystäkään. Meidän tulisi välittää rohkeaa evankeliumia: Jumala on kansanne. Olette Kristuksen omia.»

»Kun pappi huolehtii rukouselämästä eli on Jumalan sydämessä, silloin hän myös kantaa Jumalaa sydämessään kaikkialla. Ja Jumala tulee häntä vastaan kaikessa.»

KUN JUMALA VAIKENEET

David Adam tietää, että kuivatkin ajat kuuluvat papin rukouselämään. Jumala on hiljaa, ei puhu, vaikka kuinka pyytäisi. »Silloin on hyvä siirtää painopistettä. Aloita ihmisten kuuntelemisesta. Puhuisiko Jumala heidän elämänsä ja kertomustensa kautta?»

»Toinen ehdotukseni on kalenterin tutkiminen. Miten priorisoiit aikasi? Minkä verran hiljaista aikaa mahtuu viikkoosi? Kas, Jumala ei mielellään häiritse kiireisiä, äänekkäitä pappejaan... Varaa riittävästi aikaa, jolloin suuntaat huomiosi täysin Jumalalle. Hiljene. Avaudu sanalle.»

Olemme puhumassa kirjalaisuuden ja rytmin tärkeydestä, kun vanha mies saapuu kertomaan vaimonsa kuolemasta. Kirkkoherra toimittaa heti rukoushetken, keskustelee kiireettä miehen kanssa ja lähtee sitten soittamaan sanomakelloja.

»Niinpä niin, aina kun olen löytämässä hienon rytmin elämääni, minut keskeytetään. Mutta niistä keskeytyksistä elämä koostuu. Se on papin työtä — eikö vain Suomessakin?»

*Kirjoittaja on Helsingin tuomiokapitulin
hiippakuntasihteeri.*

AARREARKUN ÄÄRELLÄ

Kohta Ruotsin kirkon virsikirjan käännöstyö on valmis. Kirkolliskokous hyväksyneen kirjan ensi vuonna lausunto-kierrosten jälkeen. Käyttöönotto lie-nee vuonna 2003. On ollut suuri ilo saada työskennellä Ruotsin kirkon virsikirjan käännöstyöryhmässä kanttorijäsenenä. Vuosien aikana olen saanut tutustua uuteen materiaaliin sitä mukaa kun se on valmistunut. Olen oppinut paljon virren tekemisestä ja runoista. Huomasin senkin, ettei kannata lähteä tekemään käännöksiä itse. Runoilija osaa sen paljon paremmin. Senkin näen nyt todella selvästi, että on aivan välttämätöntä uudistaa laulettavia virsiä aika ajoin. Olen oppinut tunnistamaan hyviä ja laulettavia tekstejä. Tässä yhteiset direktiivimme ovat vuosien varrella vain tiukentuneet. Muiden kirjojen vanhat laulujen ja virsien sanat ovat alkaneet tuntua huonolta ja uudistusta kaipaavalta kieleltä.

Paljon on paperia kulkenut Pohjanlahden yli sinä aikana kun kirjaa on käännetty. Materiaalia ovat nurkat täynnä. Vanhoja muistiinpanoja on hauska selaila, koska usein muistiin tulee merkityksi käännösprosessin kulkua, hupaisiakin käänteitä. Kanttorina ja kuorojen johtajana minua aina kiinnostaa, mitä voisi heti käyttää hyödyksi kuorojen ohjelmistoissa. Tästä kirjastahan on olemassa Ruotsissa valtavasti sovitettua materiaalia. Nyt kun virret on käännetty, se kaikki on käytettävissä. Ilman mitään sovituksiakin paljon saa irti yksiääniselle (lapsi)kuorolle. Yksiääniset laulut, uudet hyvät tekstit ja pianosäestys riittää alkuun.

Vasta-alkajakuorolleni olen saanut tästä kirjasta paljon laulettavaa. »Lattari»-messuun löytyi monta laulua, jotka olivat Latinalaisesta Amerikasta. Nyt kun mennään kohti joulua, etsiskelin joulun virsiä. Jouluyö, juhlayö -virrestä löytyy Anna-Maija Raittilan uusi käännös. Kuorolle on ollut vaikeaa laulaa vanha laulun loppu »olkoon suosio suu-uurr...». Anna-Maija on kääntänyt joka säkeistön lopun: »Meille hän syntynyt on». Ilahduttavaa on myös saada kokonaan uusi teksti tuttuun säveleen. Kiitos nyt Herran -virren sävel on saanut jouluisen tekstin: »Kaikukaa kellot, on keskiyön hetki jo mailla». Tämä laulu voisi jo korvata jouluyön messun alku-

laulun Jouluyö, juhlayö, jota olemme käyttäneet vuosia.

Aivan taivaita hipovaan virtuositeetin sfääreihin vie Niilo Rauhalan taidonnäyte virren 125, »Tuon teille ilosanoman», käännös. Sävelmä mokoma on siinä suomenkielelle hankalassa, »lyhyt koho joka säkeen alussa» -muodossa. Niilo on kääntänyt kaikki 15 säkeistöä niin, että jok'ikisellä lyhyellä koholla on myös suomen kielessä harvinainen yksitavuinen sana! Poikkeuksena on vain 3. säkeistön alku, jossa on pakko sanoa: »Jumalan Poika Kristus on». Tässä on mestari lavalla! Vielä löytyy maukas teksti numerolla 128 englantilaiseen joululauluun »Joulu ensimmäinen on...». Nyt laulu alkaa: »Ovat paimenet äärellä nuotion». Tavut jakautuvat hieman toisin erilaisen nuottien kaarituksen takia. Vielä on paljon herkkuja pelkästään joulun osastosta. Ihan omat juttunsa ovat vanhat keskiaikaiset laulut, joiden kääntämisen yhteydessä on aina Pekka Kivekkäällä riittänyt hauskoja kertomuksia laulujen vaiheista.

Kirkkovuoden päätös -osastosta löytyy virsi 634 »Koittaa päivä vihan ajan». Musiikki on vanha Dies irae -sekvenssi. Kun saimme Dies irae -käännöksen, kokeilin sitä heti lauluyhtyeen kanssa. Lopulta päädyimme esittämään sen gregoriaaniset osat solistisesti. Laulajat eivät ehtineet omaksua sekvenssin sävelkulkuja. Teksti on upea ja väkevä. Musiikissa riittää haastetta.

Musiikin lajeja riittää tässä opuksessa, niillä on tangojakin. Lattari-messumme ylistysvirtenä on Anna-Mari Kaskisen kääntämä »Taivaassa soi enkel'laulu, halleluja!». Tämä laulu mainitsee enkelit ja on rytmikkyytensä ja tarttuvuutensa takia hauskaa yhdessä laulettavaa musiikkia. Sopii muuten vaikka Mikkelin-päivään. Iloa ei ole liikaa messuissamme, ainakaan musiikillisessa ilmaisussa. Kun lauloimme tätä Lohjalla, saimme palautetta: On se hyvä kun on joskus iloistakin musiikkia. Musiikin tulee ilahduttaa sekä sävelin että sanoin.

Riemukkaita aarteenetsintäretkiä Ruotsin kirkon virsikirjan suomennoksen parissa!

Kirjoittaja on Lohjan seurakunnan kanttori.

»Valona väylällä»

Naisteologienvuorokokoukset 14.-15.3.2002 Kemi

www.nic.fi/~naisteol

Pappuus mielisairauden varjossa

Mitä pappedelle tapahtuu papin sairastuessa? Miten sairaus muuttaa papin tapaa toimia pappina? Miten työtoverit, esimiehet ja seurakuntalaiset suhtautuvat pappiin, joka on ollut hoidossa mielenterveydellisistä syistä? Millaisia paineita kohdistuu pappiin ennen sairautta, sairauden aikana tai sen jälkeen? Mistä kumpuavat voimavarat, jotka auttavat sairautensa kanssa painivaa pappia jaksamaan? Miten sairauden kokenut tai sairauden kanssa elävä pappi kokee pappautensa?

Väsymiseen ja jaksamiseen, mielenterveyteen ja mielisairauteen liittyvät teemat ovat kiinnostaneet minua jo vuosia. Opiskellessani nuorisotyötä 1980-luvulla toimin harjoittelijana Kellokosken psykiatrisessa sairaalassa ja A-klinikkasäätien katkaisuhoidosella, sekä Helsingin kaupungin ylläpitämässä nuorten vastaanottokodissa. Valmistuttuani työskentelin noin 12 vuotta nuorisotyönohjaajana eri seurakunnissa ja viimeiset 2,5 vuotta kurssisihteerinä Suomen Lähetysseuran palveluksessa. Työpäikoissani olen kohdannut erilaisten paineiden kuormittamia työntekijöitä, esimiehiä ja seurakuntalaisia, ja kuullut niin surullisia kuin toivoa herättäneitäkin elämäntarinoita. Olen oppinut, että hengellinen työ voi olla tekijälleen voimavara, mutta myös paineiden aiheuttaja. Olen havainnut, että työyhteisö voi olla niin jäsentään tukeva kuin ahdinkoa aiheuttavakin. Ymmärtääkseni paremmin ihmisten kertomuksista nousevaa problematiikkaa olen opiskellut perusopinnot kasvatustieteistä, psykologiasta ja psykiatriasta, sekä tutustunut erilaisiin terapian työtapoihin ja ihmisenä kasvun menetelmiin.

Nyt opintoni teologisessa tiedekunnassa ovat loppusuoralla ja valmistelen pro gradu -työtäni Käytännöllisen teologian laitokselle professori Esko Koskenvesan ja assistentti Johanna Lumijärven seminaarissa, jonka teemana on »Voimavarat pappisuralla». Oman lopputyöni työnimenä on »Pappuus mielisairauden varjossa» ja haluaisin tehdä työn muutaman papin haastattelun pohjalta. Haastateltavien tulisi olla työelämässä mukana olevia pappeja ja jossain pappautensa vaiheessa psyykkisen sairauden läpikäyneitä tai sen kanssa parasta aikaa

eläviä. Haluan syventyä haastateltavien elämänpolkuun, hengellisen elämän kaareen, sekä heidän ajatuksiinsa omasta pappudesta, elämästään ja sairaudesta. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja tutkimuksessa huolehditaan siitä, että kertojien henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa.

Mikäli olet halukas osallistumaan tutkimukseeni haastateltavana kirjoita muutamalla sanalla sairaudestasi ja nykyisestä elämäntilanteestasi. Liitä mukaan yhteystietosi, niin otan sinuun yhteyttä marraskuun 2001 aikana.

Kirjalliset yhteydenotot:

Käytännöllisen teologian laitos /

Ulla Luukkanen

PL 33 (Aleksanterinkatu 7, 7 krs.)

00014 Helsingin yliopisto

tai ulla.luukkanen@saunalahti.fi

*Ulla Luukkanen
nuorisotyönohjaaja, kurssisihteeri*

Diakoniatyöntekijöiden virikapukeutuminen

Muutamia vuosia sitten diakoniatyöntekijät puettiin vihreisiin pakkopaitoihin. Kun menneitä muistellaan, vihreä paita oli ensin miesdiakonin tunnusmerkki, myöhemmin rinnalle astelivat miesdiakonissat sinisessä paidassaan.

Miksi me diakoniatyöntekijät emme ole saaneet säilytettyä omaperäistä työasua, joista meidät tunnistettaisiin diakoniatyöntekijöiksi ihan omana itsemme? Miksi suostumme kaikkien tuulten vietäviksi?

Vihreä paita ei ole tuntunut omalta, ainakaan seuraavista syistä johtuen: »Sokerinpala»-paita muistuttaa pappudesta, eli seurakuntalaisten on vaikea erottaa diakoniatyöntekijöitä papeista. Se ei sinänsä haittaa, mutta meillä on ihan oma koulutuksemme työtehtäviimme ja olemme tulleet tuntemaan työmme haasteet. Diakoniatyöntekijöiden Liitto suosittaa diakoniatyöntekijöiden käyttävän virkapaitaa muun tilanteeseen sopivan asukokonaisuuden kanssa. Pelkkä paita ei ole asukokonaisuus, siksi sen käyttö ei tunnu asianmukaiselta, saati sitten luontevalta. »Sokerinpalaakaan» ei helpota

Valoa etiikasta

yhtään — päin vastoin.

Toivomme, että diakonia-työntekijöille suunniteltaisiin omaperäinen ja asiallinen työasu, jossa viihtyisi ja jolla voisi mennä ihmisten ilmoille, mihin tilanteeseen tahansa. Kentältä varmasti löytyisi varteenotettavia, käyttökelpoisia ideoita, kun toimeen tartutaan. Musta diakonissan juhlapuku on edelleen ihan paikallaan juhlavissa tilanteissa, mutta arkea on enemmän kuin juhlaa, tosin sekini kesäaikana tuntuu hyvin pitävän lämmön sisällään.

Meidät on kuitenkin pantu enemmän tuuleen ja tuiskuun, tavallisen ja tavattomankin maailman keskelle, jossa asianmukaisella virkapuvulla voisi löytyä enemmän käyttöä, jos sellainen olisi vain päälle pantavissa.

Hämeen nopeimmat diakoniatyöntekijät: Virpi-Hannele Kianen ja Terhi Hakala Tampereelta nääs.

Olen tapani mukaan myöhässä tunnilta. Koitan avata auditorion oven mahdollisimman hiljaa, tuntia häiritsemättä. Ajattelen, että kasvoni vallannut, korviin asti hehkuva häpeän puna loistaa varmasti luokan takimmaiseen penkkiriviin saakka paljastaen myöhästymisen aiheuttaman nolouteni.

Hiljaa astun auditorion ovesta sisään, vain havahtuakseni epävalliseen, silmiä hivelevään näkyyn; luokan on vallannut täydellinen pimeys, pientä kynttilän liekin luomaa valonhäivähdystä lukuun ottamatta. Koko luokka, 50 opiskelijaa, istuu mietiskelevän näköisenä piirtoheitinkangasta tuijottaen. Taustalla soi tunnetun italialaisen barokkisäveltäjän viulukonsertto. Siristän silmiäni nähdäkseni kankaalle. Valkoista kangasta vasten heijastuu kaunis runo, jonka opettaja on antanut meille pohdittavaksi. Kaiken tämän tarkoituksena on pistää meidät miettimään omaa työetiikkaamme tulevana diakonissa-sairaanhoitajina.

Alku tuntuu vaikealta. Epätoivoisena tuijotan tyhjää luentopaperin palasta edessäni. Vilkaisen kelloa, aika tuntuu matelevan. Opettaja on määrännyt täyden hiljaisuuden luokkaan puolen tunnin ajaksi. »Alku aina vaikeaa», sanotaan ja pian huomaankin yksittäisiä sanoja paperilla. »Lähimmäisenrakkkaus», »aitous», »yksilöllisyys», »empatia», ovat muutama esimerkki paperille ilmestyneistä sanoista. Mieleen alkaa tulla lisää sanoja, jotka ohjaavat toimintaani paitsi käytännön toiminnassa, myös muussa elämässäni. Jälkeenpäin keskustellessamme huomaan, että moni muu on ajatellut samoin.

Illalla, unta odotellessani mietin asiaa uudelleen. Huomaan; kuinka tärkeää on, että ihminen silloin tällöin pysähtyy miettimään oma toimintaansa ja sitä mikä sitä ohjaa. Tulevana diakonissana ja sairaanhoitajana koen jopa velvollisuudekseni muistuttaa itseäni siitä miksi olen ammattini valinnut; rakkaudesta Jumalaan ja lähimmäiseen. Halusta auttaa lähimmäistä niin ilon kuin surunkin hetkellä, silloin kun hätä on suurin. Halusta kohdata ihminen yksilönä kaikkine huolineen ja sairauksineen.

Eräs opettajani sanoi minulle ensimmäisenä opiskeluvuoteni seuraavasti: »Kun kohtaat ihmisen, joka on hädässä, älä kysy häneltä miten voit auttaa häntä. Kysy miten hän itse haluaa itseään autettavan.» Tämä lause on toiminut koko opiskeluni ajan oman eettisen ajatteluni pohjana ja sen ympärille olen pyrkinyt rakentamaan omaa toimintaani, niin käytännön kentällä kuin yksityiselämässäni.

Kirjoitukseni tarkoituksena on pysäyttää sinut, lukijani, miettimään omaa eettistä ajattelumalliasi, olit sitten opiskelija tai kohta jo eläkkeelle jäävä työntekijä. Pysähdy hetkeksi miettimään sitä sisäistä tekijää ja niitä arvoja, jotka ohjaavat sinua toiminnassasi, niin työtä tehdessäsi kuin vapaa-ajallakin. Pysähdy, mieti ja luulenpa, että saat taas uutta voimaa kohdata eteesi tulevat haasteet.

*Nicola Ollila
diakoniaopiskelija*

CRUX

2.12.

Kuninkaasi tulee nöyränä

1. adventtisunn.

Mk. 11:1–10

Auta ihmeessä Daavidin Poika

Kaiken ikäisten jumalanpalvelus
Ruokolahden kirkossa

TAUSTAA

Jumalanpalveluksen osallistujajoukon on ajateltu muodostuvan eri-ikäisistä seurakuntalaisista, myös lapsista. Jumalanpalvelus on siis säilytetty perhekirjon suuntaan. Kirkon pääoven luokse on rakennettu pöytänukeista ja kankaista tehty *alttari*. Alttarilla Jeesus ratsastaa aasilla Jerusalemiin. Tien viereen on kerääntynyt ihmisiä huikuttamaan palmunoksilla. Alttarin pätyyn on kiinnitetty kyltti, jossa lukee: He lauloivat Jeesukselle Kuninkaan laulua: »Hoosianna Daavidin Pojalle! Siunattu olkoon Hän, joka tulee Herran nimeen. Hoosianna korkeuksissa.» Tarkoitus on, että kirkkoon tulijat pysähtyvät ja hiljentyvät alttarin äärellä. Kirkon kuorissa on luonnollista kokoa oleva oikeannäköinen *aasi*, jonka seurakunta on hankkinut.

JUMALANPALVELUKSEN KULKU

Alkusoittona Jeremiah Clarke: The Prince of Denmark's March. Soiton aikana kulkue saapuu ristiä kantaen sisään.

Alkuvirsi: 2: 1–3

Kehotussanat: Olemme tulleet viettämään Jumalan perhevien juhlaa. Tänään ensimmäisenä adventtina aloitamme jouluun valmistautumisen ja uu-

den kirkkovuoden. Kirkkoon tullessamme hiljentymme adventtialttarin äärellä. Tuo alttari kuvaa meille adventin tapahtuman: Jeesus ratsastaa Jerusalemiin. Tänään Hän tulee myös meidän luoksemme, meidän keskellemme, meidän vierellemme. Olemme vastaanottamassa Häntä. Hänen kanssaan ilo, rohkeus ja toivo tulee luoksemme. Olemme turvassa Jeesuksen lähellä. Siksi voimme rohkeasti ja luottavaisesti myös tunnustaa Jumalalle sen, mikä tällä hetkellä painaa meidän mieliämme. Käymme synnintunnustukseen näin rukoillen:

Anteeksipyyntö: Pyhä Jumala, rakas taivaallinen Isä. Monet asiat painavat minua. Olen usein tehnyt sellaista, millä olen pahoittanut mielesi. Olen rikkonut muita ihmisiä vastaan ja aiheuttanut heille murhetta. Anna kaikki syntini anteeksi Jeesuksen tähden. Tätä pyydän luottaen siihen, että Sinä rakastat minua.

Anteeksianto: Jumala on antanut meille Jeesuksen pelastajaksi. Hän kuulee rukouksemme ja antaa meille kaikki syntimme anteeksi. Hän lahjoittaa ilon ja rauhan.

Kiitosvirsi: Laudamus-virsi virren 493 sävelmällä. Virsikirjan jumalanpalvelusliitteessä nro 729.

Päivän rukous: EK s. 20/3

VT:n tekstinä Sak. 9:1–10 ja **epistolana** Ilm. 3:20–22

Vastausmusiikkina lukukappaleiden välissä kirkko-kuoro laulaa J. S. Bach: Riennä Siion kuninkaalles.

Päivän virsi: 15

Saarnavirsi: 13: 1, jonka aikana sytytämme ensimmäisen adventtikynttilän.

Saarna, jonka jälkeen laulamme **Hoosiannan** (virsi 1) ja lausumme uskontunnustuksen.

Tyttökuoro laulaa uskontunnustuksen jälkeen.

Yhteinen esirukous: Esirukouksessa on liturgin lisäksi mukana yksi lapsi ja aikuinen. Seurakunta laulaa rukousjaksojen välissä virren 3: 6 säkeistön loppuosan.

Liturgi: Rakas Jumala, taivaallinen Isämme. Kiihtämme siitä, että tänään ensimmäisenä adventtisunnuntaina saavut kaikkien ihmisten luokse. Saavut isojen ja pienten ihmisten luokse, rikkai-

den ja köyhien luokse, surevien ja iloisten ihmisten luokse. Kiitos siitä, että tulet myös meidän luoksemme meidän omiin ansioihimme katso-matta. Siunaa alkava adventtiaika ja auta meitä oikein valmistautumaan joulun suureen juhlaan. Kiitämme siitä, että annat elämällemme toivon ja merkityksen.

Srk: »Hoosianna! Kaikki maa laulakoon: Halleluja!»

Lapsi: Taivaan Isä. Siunaa kotejamme. Anna niihin anteeksiantavaa mieltä ja Sinun rakastavaa läsnäoloasi. Maailmassa on paljon yksinäisiä ihmisiä. Siunaa heitä. Anna heille koti, jossa on turvallista olla. Auta niitä, joita kiusataan. Opeta meitä kaikkia elämään sovussa keskenämme.

Srk: »Hoosianna! Kaikki maa laulakoon: Halleluja!»

Aikuinen: Taivaan Isä. Auta meitä aikuisia kantamaan vastuuta lapsista. Ohjaa lasten ja nuorten kasvua. Anna rakkautesi voimaksi ja turvaksi perheiden elämään. Auta perheitä pysymään seurakuntayhteydessä ja uskollisesti seuraamaan Sinua. Jumala, opeta luottamaan Sinuun ja hyvään johdatukseesi myös vaikeina aikoina.

Srk: »Hoosianna! Kaikki maa laulakoon: Halleluja!»

Liturgi: Kiitos, että tässä jumalanpalveluksessa

saamme jättäytyä Sinun turvallisten käsivarsiesi suojaan. Sulje siunaukseesi ihmiset, jotka elävät sodan keskellä. Ihmiset, jotka kärsivät ruoan puutteesta, sairaudesta tai yksinäisyydestä. Varjele ja auta heitä. Lohduta heitä rakkaudellasi. Me jätämme itsemme, toinen toisemme ja koko maailman Sinun varaasi, kunnes toivomme täyttyy ja Jeesus tulee vapauttamaan meidät taivaan iloon.

Uhrivirsi: 8

Päätösvirsi: 499.

Loppusoittona G.F. Händel: March from the Overture to the 'Occasional Oratorio.' Soiton aikana ristikulke poistuu kirkosta.

SAARNAN JUURIA

Evankeliumin kertomus on hyvin *kuvallinen* ja soveltuu siksi hyvin perhekirjon saarnatekstiksi. Sanomaan kannattaa porautua tapahtuman kautta. Seurakuntamme hankki pari vuotta sitten luonnollista kokoa olevan verkosta ja paperimassasta rakennetun aasin, jota olemme hyödyntäneet monissa yhteyksissä, kuten adventtina, jouluna ja palmusunnuntaina. Saarnan aluksi voisikin *kuvata tapahtuman*. Jeesus ratsastaa Jerusalemiin nuorella aasilla, jonka selässä kukaan ei ollut aikaisemmin istunut. Tämä on ainoa kerta, jolloin Jeesuksen kerrotaan ratsastaneen. Me ehkä näemme aasin hiukan huvittavana jukuripäänä, mutta Jeesuksen aikana aasi oli melko komea ja arvostettu eläin, joka kelpasi kuninkaankin ratsuksi. Ratsun valinnalla Jeesus ehkä tietoisesti halusi toimia vastoin messiaanisia odotuksia ja esiintyi Sak. 9:9 kuvaamana *rauhankuninkaana* (Eduard Schweizer). Sotaratsun sijasta juhtana oli rauhanratsu. Adventtisunnuntai on siis todellinen *rauhan juhlapäivä* (Nikolainen). Tämän näkökulman varaan voisi rakentaa koko saarnankin. Kansa levitti vaateita tielle, mikä oli epätavallista (vrt. 2Kun. 9:13) kunnioituksen osoittamista. Lehdvät olivat kai enimmäkseen muita kuin palmunoksia, koska palmut ovat Jerusalemissa harvinaisia.

Saarnan voisi kuvallisen johdannon jälkeen rakentaa kahden näkökulman ympärille. Ensimmäinen on *odotus*, jonka toinen »siunattu» -huuto tuo esille. Hoosiannan huutajat odottivat messiaasta, vapauttajaa, kuningasta, joka toteuttaisi Jumalan tahdon, rauhan, kuninkuuden ihmisten keskuudessa. Adventti aloittaa *joulun odotuksen*. Joulun säteily, lumovoima, hohde alkaa jo ulottua meihin. Jeesus on *rauhanruhtinas* (Jes. 9:5), vastavoima terrorismille, sodalle, ja vihalle. Joulun odotus on eräänlaista kristityn messiasodotusta. Odotamme oikeaa joulua, lämmön ja rauhan kosketusta, rakkauden ja ilon tuleamista. Odotamme rauhaa, joka toteutuisi laajenevissa kehissä: mielenrauhana, rauhana ihmissuhteissamme ja lähipiirissämme, rauhana kansojen välillä. Mitä sinä odotat joululta, elämältä, tulevaisuudelta, Jumalalta? Mikä on syvimmän kaipuusi kohde? Odotuksista voi puhua eri-ikäisten näkökulmasta. Jumala tuntee kaipauksemme ja odotuksemme, mutta ei aina täytä moniakaan toiveitamme. Jerusa-

lemilaisetkin ymmärsivät väärin Jeesuksen kuninkuuden. Mutta tulemalla taas kerran luoksemme Rauhanruhtinaana Hän antaa sen, mitä eniten kaipaamme, itsensä. Jumala ei vastaa kaipuusemme antamalla uuden ohjeistuksen elämää varten, vaan tulemalla itse Kristuksessa vierellemme.

Toinen näkökulma on **hoosianna**. Sanan hepreankielinen rakenne sisältää pelastamista ja auttamista tarkoittavan käskymuodon, jota teräستetään vahvistavalla apusanalla. Hoosianna on suomeksi käännettynä vahvempi kuin vain vieno avunpyyntö. Se merkitsee: »Auta heti» tai »auta ihmeessä». Hoosianna on Jumalalle osoitettu kaipuun ja odotuksen ilmaus, rukoushuuto. Moni tulee adventtikirkkoon juuri hoosiannan vuoksi. Auta Jumala ihmeessä minua! Jokaisella on oma, henkilökohtainen, eri sisältöinen hoosiannansa. Saarnaaja auttaa lasta ja aikuista huutamaan omakohtaisen hoosiannansa Kristukselle. Saarna on silta täältä evankeliumin tapahtumaan Jerusalemissa. Jeesuksen tuleminen nykyisyty ja todellistuu. »Saarnaajaa on sanottu siksi aasiksi, jolla Jeesus ratsastaa» (Nikolainen).

*Työryhmä: kanttori Jouko Korttilalli,
kirkkoherra Timo Paukkala ja
seurakuntapastori Laura Pelli.*

6.12.

Kiitos isänmaasta

Itsenäisyyspäivä

Jh. 8:31–36

Virret:

Alkuvirsi 580

Kolminaisuusvirsi 589: 4

Päivän virsi 579

Uhrivirsi 577: 1–

Ehtoollisvirsi 583

Päätösvirsi 584

Te olette todella vapaita

»Vapaa on silloin, kun saa tehdä mitä haluaa.» Rippikouluopettajalle tämä lienee tuttu näkemys, monesta suusta kuuluu. Voinee tämän niinkin sanoa, että tekemällä mitä syntii vain haluaa — silloin sitä on vapaa! Vähän huonosti tähän sopii Jeesuksen

kommentti: »Joka tekee syntiä, on synnin orja.»

Eikä »todella vapaa haluaminen» ole rippikoulu- nuorten keksintö. Ajattelutapa hiivitettiin meidän 60- luvun nuorten elämään. Ja voittokulku jatkuu joistakin poikkeavan ajattelevista ja terävänäköisistä nuorista huolimatta. Ikuisuuden rantaan tosin nämäkin ajan aallot lyövät. Siinä on saarnaajan paikka.

Opetuksesta, kasvamisesta ja kasvattamisesta on kysymys. Ei kuitenkaan vain siitä, mitä sanotaan vaan siitä mitä käytännössä noudatetaan. Jumalan palvelijoiksi »vapautetut» ovat niitä, jotka tulleet koko sydämestään kuuliaisiksi opetukselle. (Rm. 6:18). Tästä saisi kätevästi sitaattia painavan taakan sekä papille että seurakuntalaiselle! Ehkäpä ydin on siten sanottava selvästi: »Säilytä se usko ja rakkaus, jonka Kristus Jeesus saa aikaan.» (2 Tm. 1:13). Koskee myös meitä, pappia! Saako hän meissä aikaan uskoa ja rakkautta? Häijy kysymys, mutta mittamaan kaikei pyrkii sekin joka toivoo kulkevasa matalimman profiilin mukaan. Jumalaan uskomisen suurin kompastuksiin tämä kai kuuluu. Ei häntä — Jumalaa — näe, ei saa tuntumaa. Ollaan osa ketjua ja liitytään isien ja äitien saattoon.

Perinteeseen on nojattu ennenkin ja harhaankin menty. Ei auta vedota vain siihen, että ollaan »Abrahamin lapsia». Napakka vastaus kuuluu: »Jumala pystyy herättämään Abrahamille lapsia vaikka näistä kivistä.» (Mt. 3:9). Siispä itsenäisyyspäivänkin jumalanpalvelukseen kuuluu tuore selvittely kansan tilasta.

Ja epäilemättä pappi tässä puhuu itsestään pahasta papista ja valmistautuessaan tutkii omaa tilaansa. Raamatun kuvat ovat rajuja. Opettajat ovat kuin tuulenpuuskan hajottamia sadepilviä, vedettäviä lähteitä. Puheet ovat suureellisia mutta tyhjänpäivisiä. »He lupaavat näille vapautta, vaikka itse ovat turmeluksen orjia.» (2 Pt. 2:19).

Itsenäisyyspäivä on vapauden päivä. Kirkossa on siniristilippu tai kirkon pihalla ainakin. »Jumalanpalveluksessa kiitetään maamme vapaudesta ja itsenäisyydestä sekä rukoillaan isänmaan ja kansan puolesta.» (Kirkkokäsikirja).

Viisaammat pysyttelevät varmaan enemmänkin taaksepäin katsovassa asemassa, kuulijoidenkin enemmistö lienee iäkästä ikäpolvea. Omalta osalta arvelen, että viisautta on veisata tuttuja isänmaan virsiä. Mutta kun rukoillaan isänmaan ja kansan puolesta on katsottava myös itseen, sivuilleen ja eteenpäin.

Miten usein opetamme viisaudesta uskon sisältönä? Falski saarnaaja puhuu teennäisellä sävyllä ulko-kohtaisen suuria sanoja. Itsekeskeinen pyörii oman elämänsä tarinan ympärillä. Kuka katsoo, mikä sydäntämme ohjaa? Tänäpäin on puhuttava omantunnon asiaa.

On kohtalaisen helppo aatteellisessa kädenvään- nössä kieltää näkemys, ettei Jumala ole vain ihmisen mielen heijastumaa (vaikka ihmiselle kyllä sitäkin ja jopa suuressa määrin). Kuitenkin kansallinen juhla- päivä oikeuttaa etsimään muuta kuin sitä jumaluut-

ta, joka olisi vain »ihmisen mielikuvituksen ja taidon luomus», (Apt. 17:29).

Miten ajankohtainen onkaan pyyntö viisaudesta! Voimaakin voi pyytää ja siihen luottaa. Mutta se ei ole viisasta. Usko Jumalaan on viisautta vaikka kupa sen uskoi. Ehkä joku kuitenkin. Kristukseen uskominen on vapautta uskomuksista. Vapaa on silloin kun voi tehdä sitä, millä on oikea tarkoitus.

Matti Perälä
lääninrovasti, Kuusankosken seurakunnan
kirkkoherra

9.12.

Kuninkaasi tulee kunniassa

2. adventtisunn.

Lk. 12: 35–40

Virret:

Alkuvirsi 11

Kiitosvirsi -

Päivän virsi 8

Uhrivirsi 544

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 150: 6

Valvoja odottaa juhla

Jeesus antaa Luukkaan evankeliumissa ohjeita, joissa yhtäältä eletään viimeistä päivää. Valtakunta on juuri avautumassa kristittyjen pienelle laumalle (Lk. 12:32). Elämä saa uuden järjestyksen. Ei kannata enää säästellä: »Myykää kaikki, mitä teillä on, ja antakaa köyhille. Hankkikaa kukkarot, jotka eivät tyhjene, kootkaa taivaisiin aarre, joka ei ehdy.» (12:33) Toisaalta Luukkaan seurakunta eli jo tilanteessa, jossa viimeinen päivä näytti kummallisesti viipyvän. Jeesus ei ollutkaan tullut takaisin niin pian, kuin aluksi luultiin. Tässä tilanteessa tarvittiin odotuksen vahvistamista ja seurakunnan rohkaisua. Jos on niin, että tavallisen kristityn odotus hiipuu hiipumistaan ajan kuluessa eteenpäin, niin vuonna 2001 lienee tarvetta entistä vahvemmalle rohkaisulle.

Jeesus puhuu siitä tulevasta tilanteesta, jossa hän ei enää ole opetuslasten luona. Isäntä on poissa ja

palvelijat odottavat kotona. Jos isäntä olisi kotona, palvelijat voisivat käydä rauhassa levollie. Heiltä ei enää yöllä odotettaisi palveluksia. Mutta nyt on pysyttävä hereillä ja odotettava isännän kotiinpaluuta. Jeesus antaa palvelijoille motivoivan synn valvoja. Jos he ovat hereillä, palveleminen vaihtuukin palveltavana olemiseksi. Isäntä ottaa orjan osan ja ryhtyy itse tarjoilemaan palvelijoille ruokaa. On autuusta kokea tällainen yllätys ja odottamaton huomion osoitus.

Jakeessa 12:39 näkökulma vaihtuu. Nyt ei odotakaan mieluisaa tulijaa vaan varasta, joka yrittää murtautua sisään. Hänenkin varaltaan on oltava valppaana. Oleellista tässä on valvominen eikä se, että tulija onkin paha varas. Molempien esimerkkien tarkoitus on kertoa kristityille, että Ihmisen Poika tulee yllättäen. H-hetkellä ei ole enää aikaa ruveta heräämään ja valmistautumaan. Silloin on oltava jo valmiiksi valveilla.

Nykyihmisen voi olla vaikea eläytyä alkukirkon tilanteeseen, jota leimasi lähiodotuksen murentuminen ja sopeutuminen Jeesuksen takaisinpaluun viipymiseen. Ensimmäiset kristityt olivat ajatelleet, että isäntä tulee takaisin heti illalla, mutta yö etenee eikä mitään kuulu. Hyvin monissa Uuden testamentin kirjoissa käsitellään tätä samaa ongelmaa ja hämmennystä (ks. esim. 2. adventtisunnuntain UT:n lukukappaleet). On suostuttava valvomaan pitempään kuin alunperin luultiin.

Vuosituhansien kuluessa kristityt ovat oppineet elämään viipyneen paruusian kanssa. Ehkä jotkut ovat peräti kadottaneet tunnon lopun läheisyydestä. Vaikka on tärkeää elää jalat maassa tätä Jumalan antamaa aikaa, olisi samalla muistettava ajan loppumisen mahdollisuus. Loppu tulee meille itsellemme ja maailmallekin jonakin päivänä. Jeesuksen paluu on vapautuksen päivä - ei pelottava maailman loppu. Tarkkoja hetkiä ei voi mennä ennusteilemaan, mutta valvomiseen voi aina kehottaa. Valvominen on loppuun valmistautumista, suhteiden pitämistä selvinä toisiin ihmisiin ja Jumalaan. Valvominen on uskon lampun palavana pitämistä ja oman itsensä tutkimista, niin kuin paastonaikaan kuuluukin.

Vain muutama viikko sitten, valvomisen sunnuntaina ja tuomiosunnuntaina, käsiteltiin messussa näitä samoja teemoja. Toisena adventtisunnuntaina olisi siis syytä löytää asiaan uusia lähestymistapoja. Adventtiaika antaa erityisen sävyn Kristus-kuninkaan paluulle. Jeesus saapuu (adventus) niin monella tavalla. Jouluna hän on helposti lähestyttävä lapsi. Silloin hänen kunniansa ja valtansa on verhottu. Aikojen lopulla hän tulee kunniansaan, kaiken vallan haltijana. Tuo kuva ei olekaan niin helppo eikä lämmin. Kukaan ei voi silloin lähestyä häntä pystypäin vahvana auttajana niin kuin lasta vielä voisi lähestyä. Nyt täytyykin nöyrytyä. Meillä on silloin anteeksipyydettävää, moni asia kaipaajaa korjaamista. Tähän arkuuteen päivän evankeliumi tuo rohkeutta. Isäntähän itse tarjosi palvelijolleen aterian, kun löysi heidät valvomassa. Kristityt odottaa juhla.

On hyvä, että kirkkovoosi ottaa joulun alla esille näin suuria ja erilaisia näkökulmia. Kun joulu muuten uhkaa peittää kaiken jo etukäteen, niin ainakin messussa katsotaan Betlehemistä reippaasti eteenpäin.

Riitta Särkiö
Lahden Launeen seurakuntapastori

16.12.

Tehkää tie Kuninkaalle

3. adventtisunn.

Mt. 11:11–19

Virret:

Alkuvirsi 7

(Vastaus 258)

Päivän virsi 12 tai 259

Uhrivirsi 9

Ehtoollisvirret 228, 229

Päätösvirsi 266 tai 185: 5–7

Syntiset, syömään!

Johannes Kastaja on profeetta — ja enemmänkin kuin muut profeetat, koska hän seisoo uuden ajan kynnyksellä. Evankelistoille hän on uudelleensaa-punut Elia, jonka oli määrä tulla (j. 4; vrt. päivän VT:n teksti Mal. 3:23–24). Hän on viimeinen huutaja autiomaassa ennen Herran päivää. Hän on adventin airut, joka huutaa: Herra tulee! Tämä tiennäyttäjätä kuvataan monessa alttaritaulussa sormi ojossa, osoittamassa kohti Jumalan Karitsaa (Jh. 1:36).

Johannes herättelee katumukseen ja parannukseen, mutta hänen herätyshuutoaan ei oteta vakavasti: ne, joilla on korvat, eivät silti kuule. Päinvastoin, Johannes saa maksaa teräväkielisyydestään hengellään — aivan kuin Jeesus vain hetkeä myöhemmin.

Jeesus näyttää arvostavan suuresti Johannesta (j. 11). Toisaalta taivasten valtakunnassa kaikkein vähäisinkin on suurempi kuin profeetoista suurin. Arvojärjestys kääntyy pääläelleen. Syntiset ajavat hurskaiden ohi. Eikä tällainen marssijärjestys ole koskaan hurskaita erityisesti miellyttänyt.

Mutta jos pieni onkin suurta, onko sitten kääntäen tässä maailmassa suurelta näyttävä todellisuudessa pieni?

Suuret ovat kautta aikojen alistaneet pienempiä. Suurella on kiusaus tempaista jotakin väkivalloin itselleen. Vaikeatulkintaisessa jakeessa 12 tämä kuvataan Jumalan valtakunnan kohtaloksi. Siitä taistellaan, ja aina löytyy joku, joka yrittää omia sen itselleen. Joku, joka on mielestään oikeassa, tietää, kuinka asiat ovat, ja on yli-innokas levittämään tätä tietoa muillekin. Onko tämä se sama joku, joka loukkaantuu, kun muut eivät tanssikaan hänen pillinsä mukaan (j. 17) ja jolle ei kelpaa sen paremmin Johanneksen kuin Jeesuksenkaan esimerkki (j. 18–19)?

Todennäköisesti Jeesus oli kasteensa jälkeen jonkin aikaa Johanneksen opetuslapsi (tämä on evankelistoille teologinen ongelma, jota he pyrkivät peittämään, vrt. esim. Mt. 3:14–15). Mutta tiet erkanivat: Jeesus ei jatkanut Johanneksen paastokäytäntöä — siitä syytökset syömisestä ja juomisesta.

Johannes on askeetti. Hän kääntää selkensä maailmalle, ja maailma kääntää selkensä hänelle. Maailmasta kieltäytyvä kohtaa maailman tuomion. Jumalan hullu vai muuten vain hullu? Eroa ei ole aina helppo havaita. (Vrt. »On se outoa, kun sen uskonto kieltää sitä syömästä sitä — ja — sitä ...».)

Jeesus ei ole askeetti. Hän syö ja juo. Taaskaan se ei ole sopivaa. Mikäs se tämä tämmöinen profeetta on? Mokomakin hedonisti. (Vrt. »Mikäs se semmoinen pappi on, joka Alkossa käy...».)

Jeesusta vastaan esitetyn syytöksen taustaa valaisee Risto Uro kirjassa Nasaretilaisen historia (Kirjapaja 1997, s. 140): »Maininta Jeesuksesta 'syömärinä ja juomarina' viittaa todennäköisesti yhteisten aterioiden keskeisyyteen Jeesus-liikkeen sosiaalisessa muotoutumisessa. Jeesuksen vertauksissa Jumalan valtakunta rinnastetaan usein juhla-ateriaan. On todennäköistä, että Jeesuksen kannattajat kokoontuivat yhteisille aterioille, joille ennakoitiin valtakunnan tuloa. Kristillisen ehtoollisen historialliset juuret ovat ilmeisesti juuri tässä käytännössä.

»Antiikin aikana yhteisiin aterioihin liitettiin paljon enemmän sosiaalista merkitystä kuin tänä päivänä. Jeesuksen ajan yhteiskunnassa ihmisillä oli hyvin vahvasti kehittynyt kunnian ja häpeän tunto — etumaiset sijat synagogissa merkitsivät paljon! Jeesusta vastaan esitetty syytös syntisten ja publikaanien suosimisesta on nähtävä tällaista kulttuurista taustaa vasten. Voimme kuvitella, että Jeesus-liikkeen aterioille pääsemiseen ja niiden istumajärjestykseen liittyi seikkoja, jotka loukkasivat esimerkiksi fariseusten kunniaikäsittejä. Heidän yhteiselämässään aterioilla lienee ollut keskeinen sija. Ero paastavan Johanneksen ja 'juhliavan' Jeesuksen välillä ilmentää siis todellista eroa Johanneksen ja hänen entisen oppilaansa välillä, vaikkakin ulkopuolisin silmin nähtynä.»

Tällaista Jeesusta me odotamme: häntä, joka syö ja juo. Häntä, joka ei katoa askeesin taakse, elämän ulko- ja yläpuolelle, vaan tulee keskelle elämää.

Syö ja juo... Pieni Johannes sisälläni saa päänsärkyä pikkujouluista, joissa paastonaika muuttuu vatsan ilojen palvonnaksi, ja ennen jouluaterialle pääsemistä kinkku tursuaa jo korvista ulos. Siinä olisi taas oiva moralisoinnin paikka, joka joulusta toiseen: miksi me emme malta odottaa juhlaan asti, miksi me pilaamme juhlan näykkimällä etukäteen, miksi joulupaasto muuttuu vastakohdakseen...

Mutta sitten katson Häneen, johon Johannes viittaa. Hän syö ja juo. Hän on keskellä elämää. Hän on tullut, jotta meillä olisi elämä ja yltäkylläisyys.

Krysostomoksen pääsiäissaarnassa toivotetaan pääsiäisyönä tervetulleeksi kaikki, sekä kauan paastonneet, vähän aikaa paastonneet että paastoamattomatkin. Voisiko vastaavaa soveltaa joulupaastoonkin: Jos olen paastonnut, elän Johanneksen aikaa, askeesia, odottaen ajan täyttymystä jouluyönä (vrt. Nalle Puh: Hunajan syöminen on kivaa, mutta hetki juuri ennen hunajan syömistä on melkein vielä kivempää). Jos taas en ole paastonnut, ennakoin jo Jumalan valtakunnan täyttymyksen aikaa, olen näykkinyt jo etukäteen valtakunnan juhla-ateriaa, ammentanut suuresta pelastuksen ja yltäkylläisyyden salaisuudesta. Mutta eipä tuo salaisuus siihen näykkimiseen tyhjentyne.

Katukaamme ja paastotkaamme — niin kuin Johannes kehottaa. Mutta myös syökäämme ja juokaamme — viimeistään jouluyönä. Miten olisi malja Kristukselle, Joulun Lapselle, syntisten ystävälle ja kuoleman voittajalle?

*Mika Aspinen
Helsingin yliopiston raamatuntutkija,
Lausen, Sveitsi*

23.12.

Herran syntymä on lähellä

4. adventtisunn.

Mt. 1:18–24

Virret:

Alkuvirsi 10

Päivän virsi 13

Uhrivirsi 256: 1–

Ehtoollisvirsi 11

Päätösvirsi 15: 4

Lakia kunnioittava mies

Matteuksen mukaan Joosef oli lakia kunnioittava mies. Joosef taisi olla myös hyvin hienovarainen, ystävällinen mies. Hän ei halunnut rettelöä. Olisihan juuri lain mukaan (5 Ms. 22:23–27) saatu vireille prosessi, jossa hänen kihlattunsa makaaja olisi saanut kuolemantuomion tai velvoitettu eliniäksi avioon. Asia olisi varmaan johtanut nykytermein ainakin esitutkintaan — olihan mahdollinen tuomiokin kovaa luokkaa. Mutta Joosef uskoi, että asiassa oli muuta kuin vieras mies. Marialle ilmoitettu uutinen välittyi varmaan Joosefillekin. Lapsi, joka syntyy, on pyhä ja häntä kutsutaan Jumalan Pojaksi. (Lk. 1:35). Niinpä sitten, siihen aikaan Joosef lähti Galileasta. Herran syntymä alkoi olla lähellä.

Olisiko tässä, lähinnä joulua, aika ja paikka katsoa sisäiseen mielialaan. Joosef eli jonkun toisenlaisen läheisyydessä. Ei vain lain, teon ja rangaistuksen, vaan odotuksen, suuren ja tunteettoman. Jumalan Poika ja hänen odottamisensa on lakia kunnioittavan miehen puuhaa. Voineeko saarnassa asian mitenkään muotoilla, mutta ajattelen tässä tosissani seuraavasti. Julkiset miehenkuvat ovat usein joko teennäisen pehmeitä, ns. pehmoisän ideaan muotoiltuja tai sitten liioitellun kovia (1950-luvulla syntyneitä maailmansodan sankareita!). Jossain on yhä olemassa miehen pohjavire — hiljainen odotus.

En minä tässä naisia halveksi. Evankeliumissakin Maria on pääosassa ja Joosef tekee mitä enkeli käskää. Hiljaisestikaan Joosef ei pyri Mariasta eroon eikä »koske» puolisoonsa ennen kuin poika on syntynyt.

Missä olisi suomalaisen miehen hengellisen elämän pohjavire? Hengellinen elämä ei voi perustua

puhumiseen. Joosefin elämänote on enemmän tuumailua ja vaarinottoa siitä, minkä tuntee aidoksi vaikkakin hämmentäväksi. Lakia kunnioittava on suomalainenkin mies. (Tiedän kyllä, että »lakia kunnioittava» on tässä hiukan toisessa kuin perinteisessä uskonnollisesta käytöstä tutussa merkityksessä.)

Jos käytämme sanoja Jumalan Poika, on silloin katseltava siihen suuntaan missä sydän ja Jumala ovat kosketuksissa. Jumalan Poika ja Jumalan Karitsa tuntuvat ehkä hiukan epäajankohtaiselta päivää ennen jouluaattoa. Siihen kuitenkin viittaa Jeesukselle annettu nimitys. Johanneksen mukaan Jeesusta tervehdittiin Jumalan Karitsana, joka ottaa pois maailman synnin. Messussa laulamme hänestä, joka kantaa maailman synnin.

En osaa selittää sanavalintaa: ottaa pois vai kantaa. Seurakuntalaiset kyllä kuuntelevat messua ja puheita aika tarkoin ja tätäkin sanavalintaa messun ja raamatun vaiheilta on kysely. On toki minullakin selitys, mutta tarkoitan sitä, että saarnaajallakin voi olla omansa enkä sitä tässä lyö mitenkään framille.

Hengellisen elämän tuntomerkki? Ehkäpä juuri Herran syntymän läheisyys, valmistautuminen sanoman vastaanottamiseen. Ei varmaan ole pahitteeksi, jos tämä jumalanpalvelus kaikin tavoin osoittaisi arvostusta valmistautumiselle, odottamiselle. On helppo halveksia vaatimatonta uskonnollisen elämän harjoitusta. Joosef on tässä vastaväittäjäksi vaatimatonta mutta mies paikallaan. Monenlaisen erikoisen tavoittelun keskellä on tullut aika arvostaa niitä, jotka kunnioittavat lakia, tekevät mitä enkeli käskää ja käyttävät vähän henkineäkkäitä kommenttipuheenvuoroja.

Mitä Jeesus Sinulle merkitsee? Hyvä kysymys joulun alla. Ja hyvä vastaus: Jumala on meidän kanssamme. Hän ottaa meidät vastaan!

*Matti Perälä
lääninrovasti, Kuusankosken seurakunnan
kirkkoherra*

24.12.

Lupaukset täyttyvät

Jouluaatto, jouluyö

Lk. 2:1–14

Virret (jouluyön):

Alkuvirsi 29

Kiitosvirsi 727

Päivän virsi 21

Uhrivirsi 34

Ehtoollisvirsi 228

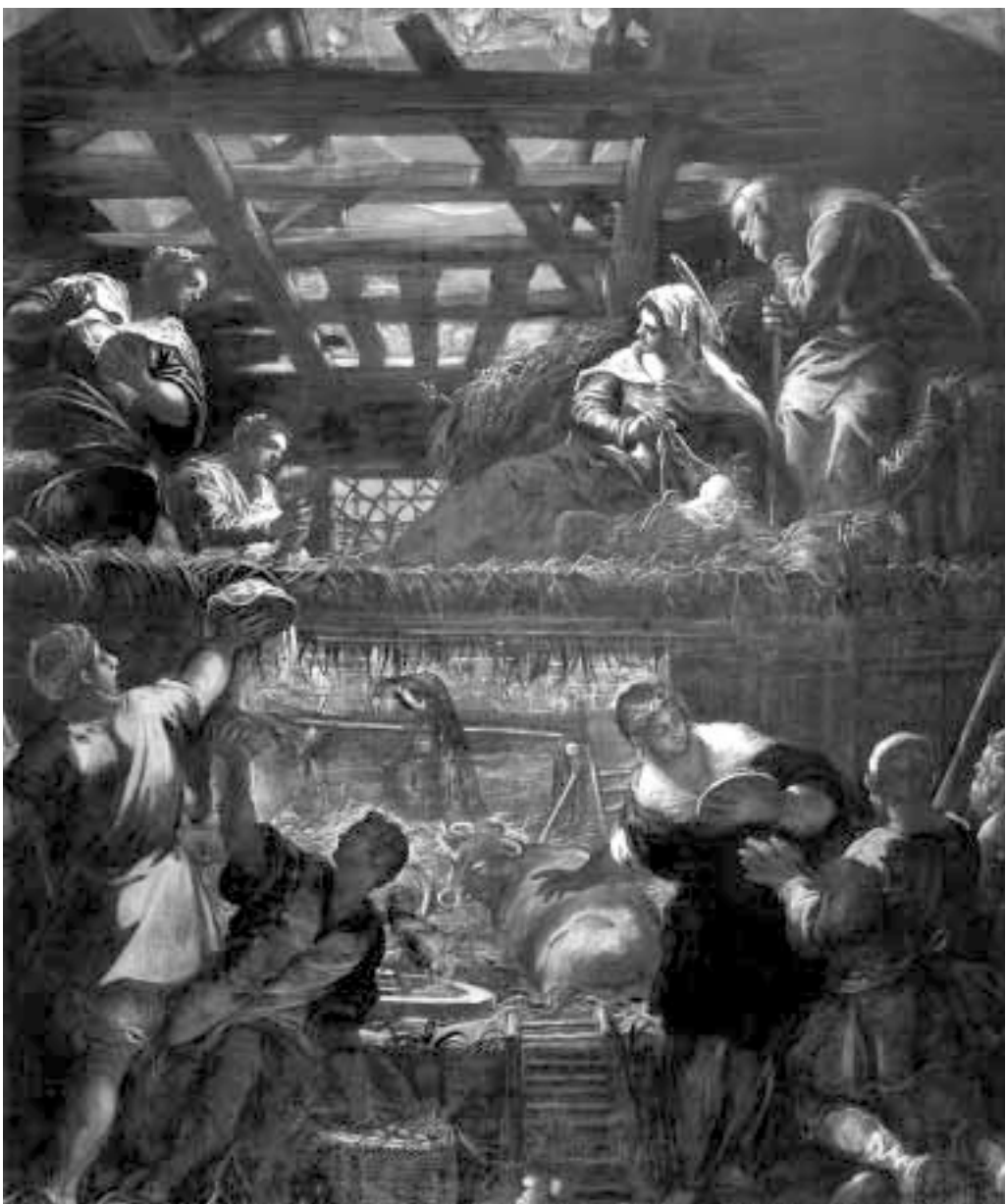
Päätösvirsi 30

Seimellä uskon silmin

Jumalanpalvelusten kirja antaa valmista materiaalia niin jouluaaton sanajumalanpalvelukseen kuin jouluyönmessuun. Jouluevankeliumi on jouluaaton, jouluyön ja vielä jouluaamunkin evankeliumi. Toisto ei kuitenkaan uhkaa kuulijaa, sillä ehkä sama ihminen valitsee näistä tilanteista vain yhden omaksi joulukirkokseen. Saarnaaja voi kaivata uutta ja ihmeellistä, mutta yleensä kirkkovieras odottaa vanhaa ja tuttua. Jumalanpalvelusten toimittajien tulisi olla tässä tarkkoina ja viisaina: miten luodaan joulukirkon turvallinen, muistorikas tunnelma, mutta puhtaan kuitenkin tämän ajan kuulijoille raikkaasti.

Lapsen syntymä on yleensä aina pysäyttävä asia. Synnytyksen todistajat joutuvat kuulemma niin kutsutun synnytyshurmioitumisen valtaan. Tämä hurmio on luonnon keino taata se, että synnytyksen todistajat pitävät vastasyntyneestä huolta siinäkin tapauksessa, että lapsen synnyttänyt äiti kuolee. Joulukirkossa voisi pyrkiä samaan haltioitumiseen. Silloin Jeesuksen syntymä ottaa kuulijat valtaansa, niin että he haluavat pysyä kiinni Kristuksessa joulun jälkeenkin. Kuulijoiden joukossa on paljon harvoin kirkossa käyviä ihmisiä. Mutta ei joulukirkkoa ole järjestetty heidän syyllistämistään varten. He ovat joka tapauksessa nyt tulleet paikalle. Nyt he ovat seurakunnan yhteydessä, sanan ja sakramentin vaikutuspiirissä. Hieno juttu!

Synnytyshaltioituminen johtaa varmaan siihen, että ihminen haluaa ottaa vastasyntyneen syliinsä. Tällaista läheistä yhteyttä etsitään myös joulukirkossa. Jeesus ei toivon mukaan jää kauas, tavallisen suomalaisen elämän ulkopuolelle, vaan tulee arkemme ja joulujuhlamme sisään. Tämän kokemuksen syntymiseen tarvitaan paitsi Jumalan Henkeä ja pu-

huttuja sanoja, myös rauhassa, hartaudella laulettuja virsiä, rukouksen hiljaisuutta ja sellaisia kirkkotilan ulkoisia viestejä, jotka rauhoittavat kuulijaa.

Ihmiset tulevat joulukirkkoon arkensa, ehkä häsäkkänsä keskeltä. Heidän on hyvä huomata, kuinka voimakkaasti arki oli jouluevankeliumin mukaan läsnä myös Jeesuksen syntymässä. Verollepano oli ylhäältä annettu, varmaan harmillinen asia, jota Joosefin ja viimeisillään olevan Marian tuli totella. He eivät saaneet mahdollisuutta valmistautua synnytykseen kaikessa rauhassa kotona. Synnytys tapahtui kesken kaiken, oudoissa oloissa. Tämä yllätyksellisyys ja valmistautumattomuus eivät pilanneet suurta tapahtumaa. Siinä on jo yksi ilosanoma kirkkovieraille.

Kun Jeesus syntyi ihmiseksi, hän aloitti elämänsä pykälää alemmalta kuin aikansa muut vastasyntyneet. Kyllä useimmat senaikaiset vauvat varmaan pääsivät ihmisen sänkyyn nukkumaan ensiuniaan.

Eläinten seimi alleviivaa Jeesuksen tosi ihmisyyttä. Jos Jeesuksen elämän alussa olisi ollut vähänkin jotain ylhäistä, hänen ihmisyytensä olisi heti ollut epäilyksen alasta. Tavalliset ihmiset eivät olisi voineet samastua häneen. Sama »standardin» alittaminen pätee Jeesuksen kuolemaan. Hän päätti elämänsä toisin kuin useimmat muut. Monien suurmiesten kuolema on saanut ylevää, juhlallista sävyä, mutta Jeesuksen ristinkuolema on täydellisen tyhjenemisen ja nöyryyden tiivistymä. Jeesuksen ihmisyyttä toteutui alhaisuudessa.

Paimenet puhuvat niin ikään Jeesuksen ihmisyydestä ja veljeydestä. Saduissa ensimmäisiksi kuninkaan syntymäilmoituksen saajiksi olisi luultavasti valittu joitakin loisteliaampia ihmisiä. Nyt tuon ajan maailman alimmaisat saavat kuulla enkelin ilmoituksen. Ihmisoletukset eivät toteudu. Kun evankeliumi ilmoitettiin halveksituille paimenille, tulee painokkaasti julki, että tämä uutinen kuuluu kaikille.

Kukaan ei voi sanoa: »Niin, kyllähän se kuuluu paimenille, mutta ei nyt sentään minulle.»

Jouluevankeliumi antaa aihetta moniin kriittisiin kysymyksiin. Kertomuksen suhde todellisiin tapahtumiin on epäselvä. Jeesuksen syntymä ei alunperin ollut kiinnostavin asia Jeesus nasarettilaisessa tai ylösnousseessa kirkon Herrassa. Vasta myöhemmin alettiin hahmotella Jeesuksen syntymän tapahtumakulkua. Vain Matteuksen ja Luukkaan evankeliumissa ylipäänsä on Jeesus-lapsen syntymää koskevia jaksoja. Itse en kuitenkaan juuttuisi näihin moniin, sinänsä aiheellisiin kysymyksiin joulusaarnassa. Jouluna emme lähesty Jeesusta tiedolla vaan erityisesti uskolla. Silloin katsellaan seimeä ja paimenten ketoa toisin silmin. Joulusaarnassa ei kysytä niinkään, miten kaikki oikeastaan kävi. Silloin otetaan vastasyntynyt kuningas syliin - ja ehkä haltiodutaan.

Riitta Särkiö
Lahden Launeen seurakuntapastori

25.12.

Nyt Betlehemiin!
Jouluaamu ja -päivä
Lk. 2:1–20

Perhe- jumalanpalvelus Seinäjoen seurakunnassa

MUSIIKKI

Alkumusiikkina kuoron laulaa; Jouluaamuna aikaisin, säv. Petteri Ohls

Kiitosvirsi: 35

Päivän virsi: 744 (joulun teemavirsi)

Saarnan yhteydessä kuoro laulaa; Hän syntyi talliin matalaan, säv. Jaakko Löytty ja san. Kaija Löytty;

Tulkoon joulu, san. ja säv. Pekka Simojoki

Kolehtivirsi: 27

Ylistysvirsi: 30

Päätösvirsi: 21:1–3, 10

TOTEUTUS

Jumalanpalvelus toteutetaan perhemessun kaavalla siten, että ehtoollinen jää pois. Seurakunnassamme

toteutetaan jouluaamuna ja -päivänä myös kahdessa kirkossa klo 8 sanajumalanpalvelus. Tämä perhe-kirkko (klo 12) on suunnattu erityisesti lapsiperheil- le ja toteutuksessa otetaan huomioon lapset. Juma- lanpalvelus kestää enintään 45 min. Rukoukset, saar- na ja musiikki ovat lapset huomioivia.

Kuorona seurakunnan lapsikuoro. Kuoro saapuu kirkkoon kynttiläkulkueena laulaen Joulu aamuna aikaisin. Kynttiläkulkue tuo kirkkoon valon ja ker- too meille, että Jeesus syntyi maailman valoksi. Kuo- ro laulaa myös saarnan yhteydessä laulun, Hän syn- tyi talliin matalaan. Saarnan alussa saarnaaja johdat- taat kuulijat joulun tapahtumiin ja seimen äärelle. Kertomus ei ole seikkaperäinen eikä toista turhaan jo evankeliumitekstissä kuultuja asioita.

Kirkossa on seimi, jonne kuoron laulun aikana saapuvat Joosef ja Maria. Laulun jälkeen saarnaaja haastattelee Mariaa ja Joosefia. Mahdollisia kysymy- siä: 1) Millainen matka teillä oli?, 2) Miksi, Joosef, teidän täytyi lähteä?, 3) Maria, pelottiko sinua lähteä kotoa, kun lapsen syntymä oli niin lähellä?, 4) Joosef, mitä odotat tältä lapsesta?, 5) Maria, miltä tuntui, kun paimenet ja muut tulivat katsomaan teitä ja tätä lasta?, 6) Mikä tämän lapsen merkitys on meille? Saarna loppuu kuoron lauluun Tulkoon joulu.

Saarnan tähtäyspiste on herättää kuulijoissa poh- dintaa, mitä Jeesuksen syntymä merkitsee minulle. Laulu johdattaa pohdintaan ja kenties löytämään vastauksia. Joulun sanomassa on paljon sellaista, joka jää tiedostamatta. Joulu ja Jeesuksen syntymä ovat monta kertaa itsestään selvyyksiä, joista on vaikea löytää uusia ja yllätyksellisiä puolia. Tässä perhekirkon saarnassa ei pyritäkään löytämään uusia syvällisiä näkökulmia, vaan yksinkertaisesti riittää se, että joulu on juhla, joka julistaa meille on syntynyt Vapahtaja, Jeesus Kristus, vielä emme tiedä mitä kaikkea tämä merkitsee. Mutta Hän on syntynyt tänne minua varten. Saarnan tarkoitus on tarjota yksinkertaisesti lyhyt »sukellus» tekstin henkilöiden ajatuksiin ja tuntemuksiin. Tällä tavalla teksti jää elämään ehkä vielä joulun ylikin ja tuo arkeen konkreettisella tavalla evankeliumin näkökulmaa.

Päivän rukouksena käytetään jouluaaton päivän rukousta:

Jeesus, meidän Herramme.

Tänään muistelemme

ensimmäisen joulun ihmeellisiä tapahtumia.

Muistamme lampaat, kedon paimenet ja enkelit, jotka äkkiä ilmestyivät pimeälle yötaivaalle.

Muistamme tähden,

joka loisti pienen tallin yllä.

Muistamme nuoren Marian,

joka piti sinua sylissään,

ja Joosefin ja itämaan tietäjät.

Tämä kaikki on kaunista ja ihmeellistä.

Kuitenkin tiedämme,

ettei elämä aina ole helppoa,

ei sinunkaan elämäsi ollut.

Kiitos, että sinä olet todellinen tänäkin päivänä.

Kiitos, että tahdot tulla kaikkiin koteihin.

Kiitos, että tahdot auttaa ja hoitaa meitä.

Tuo sydämiimme oikea joulu.
Tule itse luoksemme.
kiitos, että kuulet meitä.

Työryhmä: Kanttori Maria Väinölä, pastorit
Jukka Salo ja Merja Lampila, Seinäjoen
seurakunta

26.12.

Kristuksen todistajat

Tapaninpäivä, 2. joulupäivä

Apt 6:8, 11–15; 7:51–60;

Lk 12:8–12

Virret:

Alkuvirsi 35

Kiitosvirsi 726 tai 447; 4

(Vastaus 140: 8)

Päivän virsi 141

Uhrivirsi 26 tai 447

Ehtoollisvirret 222, 228

Päätösvirsi 600

Todistamisen taakka

Silta joulusta tapaniin on kivikkoinen. Siinä missä joulu on kirkon sesonkiaikaa, tapanina kirkkovieraiden valtaosan voisi kuvitella koostuvan niistä kaikista uskollisimmista. Toisaalta mukana voi tietenkin olla myös jokunen joulun myöhäisherännyt, joka arvelee nyt joutavansa paremmin joulukirkkoon.

Joulukirkkoa odottava saattaa yllättyä, Tapaninpäivällähän ei tunnetusti ole suoraa yhteyttä jouluun. Pelastushistoriallinen kirkkovuosi ja sankto-raalikirkkovuosi nyt vain sattuvat tangeeraamaan juuri tässä kohdassa. Veren, tulen ja Pyhän Hengen väri muuttuu tosin helposti mielikuvissa »joulunpunaiseksi» (ja monelle on yllätys, ettei joulun liturginen väri ole punainen!). Mutta miten muuten voisi tehdä tapaninpäivästä joulupäivän tuntuisen? Vai tulisi jouluisuuteen edes pyrkiä?

Tässä mielessä käsikirjan alkuvirsiehdotus 35 on varsin onnistunut: lähdetään liikkeelle joulurjemusta (1. säk.), mutta kuljetaan ristin ja ylönousemuk- sen pääsiäisen (2. säk.) kautta helluntaihin (3. säk.)

ja Kristus-Voittajan ylistykseen (4. säk., vrt. esim. pyhäinpäivä ja tuomiosunnuntai). Näin kuljetaan siis oikeastaan halki koko kirkkovuosiympyrän! Kristuksen syntymä tähtää kirkkovuodessa jo hänen kärsimiseensä, kuolemaansa ja ylönousemukseensa. Ehkä jotakin samanlaista syntymän ja kuoleman rinnakkaisuutta on myös 1. ja 2. joulupäivässä. Jos Joulun Lapsi kärsii, tuskin hänen seuraajansakaan voi toivoa kepeää elämää — vaikkei suoranainen marttyyrius uhkana olisikaan.

Tapaninpäivän 2. vuosikerran evankeliumiteksti jakautuu kolmeen osaan. Kullakin osalla on yhteytensä myös päivän epistolaan.

Lk. 12:8–9 puhuu vastavuoroisesta tunnustamisesta ja kieltämisestä. Stefanos on esimerkki todistajasta (kr. *martys*), joka tunnustautuu Kristukseen, vaikka se maksaa hänen henkensä. Hän näkee Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikealla puolella (Apt. 7:56, ei siis istuvan, kuten esim. viimeisen tuomion kuvauksissa tai vaikkapa Ps. 110:1). »Seisominen» tuo mieleen dynaamisemman ja aktiivisemman kuvan kuin »istuminen». Tuomari istuu, todistaja seisoo. Haluaako Luukas korostaa, että Stefanoksen visiossa Ihmisen Poika seisoo juuri todistamassa todistajansa puolesta, »Jumalan enkelien edessä» (vrt. Lk. 12:8)?

Lk. 12:10 on aiheuttanut monille tunnontuskia, joillekin ahdistustakin, Mitä on se »Pyhän Hengen herjaaminen» (*blasfemeo*), jota ei saa anteeksi? Äärimmilleen kiristettynä tämä johti kristinuskon varhaisina vuosisatoina joskus tulkintoihin, joiden mukaan kasteen jälkeisiä syntyjä ei voisi saada anteeksi, koska kasteessa on lahjoitettu Pyhä Henki. Tähän tuskin tarvitsee todeta muuta kuin että helvetissä mahtaisi siinä tapauksessa olla tungosta ääriään myöten, kun taas taivas jäisi täysin tyhjäksi! Tuomas Akvinolainen selitti, että Kristuksen hylkääminen on »aloittelijoiden synti, kun taas Pyhän Hengen pilkka on »täydellisten synti». Sielunhoidollinen malli taas tynnyttelee ahdistuneita: pelkkä hätä siitä, että olisi saattanut syyllistyä anteeksiantamattomaan Pyhän Hengen pilkkaan, kertoo siitä, ettei näin ole käynyt — sillä Pyhä Hengen pilkan ajatellaan usein viittaavan vahvaan ja periaatteelliseen paatumukseen. Mutta miksei voisi ajatella vielä yksinkertaisemmin ja kuulaammin: jos Pyhä Henki on itse elämän henkäys, ilman häntä ei voi elää. Joka hylkää hengitysilman, tukehtuu. Joka hylkää ravinnon, kuihtuu.

Myös tämä teema tulee esille Stefanos-kertomuksessa, ei tosin epistolatekstiin valituissa jakeissa, Stefanosta syytetään korkeimman auktoriteetin pilkkaamisesta: väärät todistajat väittävät hänen puhuneen pilkkaavia (*blasfema* Apt 6:11) sanoja Moosesta ja Jumalaa vastaan. Stefanoksen puheessa puolestaan syytös kääntyy toisinpäin: hänen vastustajansa vastustavat itse Pyhää Henkeä (Apt. 7:51).

Lk. 12:11–12 rohkaisee kestäämään vainoissa. Jos edellä (j. 8–9) on ollut puhe tunnustamisesta ylipäänsä (vrt. Rm. 10:9–10), nyt puhe kääntyy todistamiseen kuulustelutilanteessa. Tämän jakson yhteys Stefanos-kertomukseen on ehkä kaikkein ilmeisin. Lk. maalaa voimakkaan vastakohdan: Neuvoston

jäseniltä tulee melkein höyryä suusta ja sieraimista — kun taas Stefanos on vainon keskellä korostuneen tyyni ja rauhallinen, täynnä Pyhää Henkeä, kun hän nostaa kasvonsa taivasta kohti.

Rohkeus tunnustautua Kristukseen oli kristinuskon alkuaikoina ajoittain kirjaimellisesti elämän ja kuoleman kysymys. Suhteellisen harva ehkä kärsi suoranaisten marttyyrikuoleman, mutta sitäkin useammat joutuivat sosiaalisen syrjinnän kohteeksi harjoittaessaan »valtiollisesti epäilyttävää uskontoa».

Nykypäivänä marttyyriuden uhka tuntuu leijuvan muualla kuin länsimaiden yllä. Uutisten uhkakuvat maalaavat eteemme tappavat talibanit ja kireän Kiinan. Uskonnonvapaus ei todellakaan ole maailman laajuisesti itsestäänselvyys. Tänäänkin monta hauta- kiveä reunustaa marttyyriuden seppele (kr. *stefanos*).

Entäpä omassa lintukodossamme? Eikö vaarana ole hurskastelu, jos länsimainen ihminen rinnastaa omia pieniä vaikeuksiaan marttyyrien kohtaloihin? Toisaalta, eikö jatkuvan kasvun, kehityksen ja kilpailun alttarilla uhrata yhä uudelleen ja uudelleen niitä, jotka eivät jaksa tai halua pysyä oravanpyörässä mukana? Niitä, jotka eivät kuulu niihin kaikkein tehokaimpiin pyrkyreihin, joita herrahissi odottaa? Niitä, jotka eivät mukaudu itsekkyyden ja kyynärpäätaktiikan ilmapiiriin (»lick upwards, kick downwards»)? Eikö sillä, joka tässä maailmassa on liian rehellinen ja liian hanakka kääntämään toista poskeaan, ole riski tulla lopulta jos ei kivitetyksi niin ainakin pariloiduksi tuskallisen hitaasti säästöliekillä?

Kristillinen armon sanoma on yhä uudelleen ja uudelleen dynamiittia, jatkuva protesti yhä kovenevaa arvomaailmaa vastaan. Jokaisen ihmisen luovuttamaton ihmisarvo ja Jumalan ansaitsematon rakkaus syntisen osaksi kaipaavat edes pieniä todistajia, jotta joulun lämpö voisi levittäytyä keskelle kylmää maailmaa.

Mika Aspinen
Helsingin yliopiston raamatuntutkija,
Lausen, Sveitsi

30.12.

Pyhä perhe

1. sunn. joulusta
(1. söndag efter jul)

Jes. 49:13–16,

Gal. 4:3–7,

Lk. 2:33–40

Högmässa i Houtskärs kyrka

MUSIK

Prelodium: Michelsen: Toccata i G-dur
ingångspsalm: 25 Dagen är kommen
Svarsmusik: Buxtehude: Nun bitten wir den Heiligen Geist
Dagens psalm: 21 Det är en ros utsprungen
Efter credo: 54 Kristus är världens ljus
Offertorie: 226 Vi till ditt altarbord bär fram
Utgångspsalm: 382 Jag lyfter mina händer
Postludium: Bach: Herr Christ der ein'ge Gottes Sohn

BAKGRUND

Söndagen efter jul är oftast en stilla helg i vår lilla skärgårdsförsamling. Såväl anställda som församling brukar pusta ut efter helgen. Präst och kantor känner sig tomma på idéer efter den anspänning en hel julhelg med bara en präst och en kantor innebär med julfester, andakter och gudstjänster. Ändå kunde söndagen efter jul, som också är familjens guds-

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet

Auer, Merja, Raision srk

Helenius, Timo, Vantaan srky/Hakunila

Holi, Pentti, Kotkan srky/Langinkoski

Koivunen, Marita, Kanta-Loimaan srky/Loimaan kaupunkisrk

Laitinen, Petri, Ylihärjän srk

Klaavu, Juha, Lapinlahden srk

Kortelainen, Olli, Juankosken srky

Heikkinen, Sanna, Espoon srsky/Kanta-Espoo

Maisterijäsenet

Harjunpää, Leena, Kotkan srky

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Heikkinen, Synnöve, Espoon srky

Markkula, Maria, Sipoon srky

Pietilä, Antero, Humppillan srk

Kanttori-urkuriliitto

Haapalainen, Aija, Vehmaan srk

Krank, Outi, Pyhäjoen srk

Rauhamaa, Leena-Kaisa, Hgin srky/Malmin srk

Rintamäki, Sirkku, Hgin srky/Kannelmäen srk

Ritala, Aili, Pieksämäen maasrk

Tuhkulainen, Pippa-Riina, Kuopion srky/Puijon srk

Yli-Annala, Jarkko, Porvoon suom. srk

tjänst, inspirera till en mångfald händelser. Familjen är ju inte begränsad till mamma-pappa-barn. Kanske det är värt att stanna en stund inför vad begreppet familj innebär i dag? Dels lämpar sig dagens texter utmärkt för en gudstjänst med De Vackraste Julsångerna. Dels kunde berättelsen om de båda åldringarna i templet som får ta emot det lilla barnet inspirera till en gudstjänst för många generationer, där barnen inbjuds att komma med mor- eller farföräldrar. Efter gudstjänsten smakar säkert kyrkkaffe eller -saft, och de olika generationerna ges tid att samtala. Många barnfamiljer reser till den äldre generationen under jullovet — kanske kunde man vända på steken och be församlingens pensionärer inbjuda sina barnbarn? Och hur tas den emot i gudstjänsten, som saknar familj?

PREDIKAN

Det finns en linje i att det inte var prästerna som tog emot de unga föräldrarna. Världens ljus välsignades inte av översteprästen — han var alltför upptagen av allt annat. Politik och religion. Hur viktig var all makt, när den inte gav honom tid att se Guds son?

De som tar emot världens Frälsare är i stället två orkeslösa åldringar. Jesus säger senare själv, att sanningen om Gud skall ges till de små och svaga, de som står utanför. Två åldringar fick vara de verkliga översteprästerna, när hela prästerskapet är upptaget med offer och ceremonier och inte har ögon för Gud. Redan nu drar den första sprickan genom templets grund. Det är det Symeon menar, när han säger: *Detta barn skall bli till fall eller upprättelse för många i Israel.* Jesus blev till upprättelse för herdar och hedningar, för pensionärer och små barn, för förrädare och syndare. Och Jesus blev till fall för trons experter, till vilka vi präster är sentida ättlingar.

Bakom Symeon står en kvinna och liksom tittar fram bakom hans breda rygg. Hanna, den gamla kvinnan vars hela liv förflutit i templet, fyller faktiskt största delen av dagens text med sina torra uppgifter om ett långt och ensamt liv. Den noggranna uppdelningen av hennes liv i sjuårsperioder — vad tjänar den till?

Fjorton år var hon väl när hon enligt judisk sed giftes bort. Vid tjuogoett blev hon änka. Sedan bodde hon i templet, eller, som man några århundraden senare skulle ha sagt, gick i kloster. Där blev hon trettiofem år, och fyrtionio, och sextiotre och sjuttiosju år, och livet uppvisade inga större förändringar runtomkring henne. Om hon hade barn vet vi inte, och inte om hon någonsin råkade dem eller sina barnbarn heller. Den enda mätaren för tiden fanns i hennes åldrande kropp.

Slutligen hade hon fyllt åttiofyra — tolv gånger livets sjuårsperioder. Lukas noggranna årtalsangivelser håller inom sig vidden av ett helt liv. Slutligen uppfylls Hannas längtan, och hon får hålla i det lilla barnet som i sig är Jerusalems befrielse.

Hanna får sin längtan uppfylld. Men vi då? Vi väntar ju också.

Under många år kämpar vi med livets fullhet; arbete ställer sina krav och familjen fyller livet till bristningsgränsen. Målet blir ofta att orka till nästa lönedag, eller tills lillen lär sig gå eller ens till en hel natts sömn. Andra kanske bara hoppas på att orka bära ensamheten en dag till.

Alla vi som kämpar genom medelålderns kriser — vad väntar vi på? Vad fyller vi tillvaron med, när blöjornas och barnbidragens tid är förbi?

Hanna vänder upp och ned på måttstocken. Långa, ensamma år i templet utan egna eller ens synliga resultat av all strävan. Värdet ligger inte i vad hon har gjort, eller hur hon har fyllt sin tid. Det viktiga är att hon finns där, just nu, närvarande i sitt eget liv.

Det får vi också vara denna söndag. Närvarande i vårt eget liv. Vi får ta emot Jesus tillsammans med Hanna och Simon i dagens gudstjänst. Vi får vara glada över Jesusbarnet. Och vi får liksom Josef och Maria förundra oss över vad som sägs om honom eller liksom Symeon känna att det är något märkligt med honom, som avslöjar alla våra dåliga undanflykter.

Symeon talar om ett svärd som skall gå också genom Marias själ — Guds sanning som avslöjar tomheten och lögnen också i våra liv. Men sanningen är inget hot utan en befrielse — Jesus visar oss att Gud ser oss i all vår ynkedom, och **ändå** älskar oss.

Den linjen går genom hela Jesu liv, från födelsen till döden: frälsningen är till för oss vanliga människor. Därför kan vi lovsjunga Gud tillsammans med Symeon och Hanna, eftersom vi lever i tidens fullhet. I episteln (Gal. 4:3–7) skriver Paulus: *När tiden var inne sände Gud sin son...* När är tiden inne? Just nu är tidens fullhet, vare sig vi som Hanna har väntat i sju gånger tolv år eller i bara ett ögonblick. Alla år och dagar som ligger bakom oss är som vatten som har droppat sakta, dag för dag, ned i ett stort kar för att just i dag flöda över med liv och frälsning. Gud har sänt oss sin son, så att vi kan bli Guds barn.

ANVÄNDBARA NÄTADRESSER

Många användbara ideér och liturgiskt material finns på <http://www.svenskakyrkan.se/gudstjanstbanken/index.htm>. Mallar för predikningar, förrättningstal, skolandakter finns på danska kyrkans prästsida, som också innehåller mycket användbara länkar vidare: <http://home3.inet.tele.dk/agerbo>. Också svenska bibelsällskapets adress bibelsajten.nu har en del att ge. <http://www.verbum.se/narkontakt/> innehåller material för ungdomsgudstjänster och konfirmandarbete för varje söndag i kyrkoåret.

*Arbetsgrupp: Monica Heikel-Nyberg,
kyrkoherde och Kaj Varho, kantor.*

31.12.

Aikamme on Jumalan kädessä

Uudenvuodenaatto

Lk. 13:6–9

Virret:

Alkuvirsi 38

Kiitoslaulu 49

Ylistysvirsi 329: 4–5

Minä muokkaan ja lannoitan

Kirkon visio: Jospa se ensi vuonna tekee hedelmää. Papin visio: Pitää talikko liikkeessä. Tärkeä näkökohta: talikolla touhutaan maassa. Joskus tuntuu kuin olisi aivan toisin. Moni — siltä joskus näyttää — taivasta lannoittelee, muokkaa, järjestelee.

Vuoden päätyminen on vahva viesti sellaisenaan. Mikäpä juuri enemmän puhuttelee kuin aika. Tämän saarnan voi mainiosti korvata mietiskelevällä lukemisella Saarnaajan kirjasta (3:1–8). Historian vaiheet, vuodet ja vuosikymmenet ovat kuin itsensä mielessä. Ja mielen maisemat. Joskus ne vilistävät ohi kuin maisemat junan tai auton ikkunassa. Harvoin niitä katsellaan kuin lentokoneesta, kaukaa, vuosikymmenien kehityskulkuja tutkaillen. Aika harvoin myös kävellen. Rauhassa, ilman kiirettä tuumailen. Mitä olisi omassa mielen maisemassani? Tai: mikä on mieluisin maisemani, oikeasti. Ja miksi. Näkykö siinä maisemassa ihmisiä? Keitä? Olisiko uudenvuodenaatto tälläkin tavoin mietiskelyn, kiitoksen ja katumuksen aikaa? Tarvitaanko yöpalvelus juuri asioiden suhteellistamisen takia — sen takia, että pahastikin mieltä kolhineeseen vuoteen mahtuu toki maisemassa jäljellä olevia ihmisiä.

Mielen maisema on vähän eri asia kuin arvio hedelmistä. Jos minä muokkaan ja lannoitan, niin kuka ja millainen on puutarhuri, Herra. Joskus Jeesus on kärsimätön niin kuin hedelmättömän ajan viikunapuun äärellä (Mk. 11:13). Puu on kyllä hyvässä lehdessä mutta vielä ei ole hedelmien aika. Maata muokatessa ja satoa odotellessa päivät ovat joskus pitkiä. Niinpä ihmisen tilannetaju taivaan asioihin hämärtyy: tuhat vuotta on kuin yksi päivä ja yksi päivä kuin tuhat vuotta. Herralle. Miksi siis hoputtaa Jumalan tahtoa?

»Ei Herra vitkastele täyttäessään lupaustaan, vaikka hän joidenkin mielestä on myöhässä. Päinvastoin: hän on kärsivällinen teitä kohtaan, koska ei halua kenenkään tuhoutuvan vaan tahtoo, että kaikki kääntyisivät.» (2. Pt. 3:9)

Uudenvuodenaatto olisi tällaista Jumalan eteen rauhoittumisen aikaa. Nimenomaan aikaa Jumalan edessä. Omien ajatusten ja syytösten edessä kyllä ollaan. Ja se on väistämätöntä. Mutta aikaa Jumalan edessä olisi hyvä harjoitella. Puheiden paljouden keskeltä voisi kirkastua vanha kokemus: Jumalan läsnäolon välitön tunto on hartautta.

Tuntematonta ei liene tuskastuminen siihen, että taasko Jumala on myöhässä. Raamattu tuntee tämänkin tuskastumisen. Ihminen tuntee ajan mahdottomuuden. Joskus Jumala tuntuu tahtoineen liikuvan etuajassa: etsikon ajan soisi tulevan vähän myöhemmin, sitten kun on sopivan väljää iankaikisuusasioiden esille ottamiseksi.

Mutta vuosi vaihtuu. Jää siis jäljelle omien syövereiden tutkailu. Itseensä pettyneiden evankeliumin ilta? Tai häpeän sylissä pikkutarkkoja havaintoja tekevien evankelioimisen ilta? Tai Minua on loukattu -tyyppinen itseä säälivien yhdistyksen vuotuinen tilinpäätöskokous.

Aika on hankala hallittava. Edes kalenteri ei tahdo pysyä vain omassa hypypysissä. Pitäisikö tähän yöpalveluun kaikkien tulla kalenterit käsissä? Katsootaanpa! Mitäpä minä sanoisin. Miltä minun kalenterini näyttää iäisyyden näkökulmasta?

Kaikella on määrähetkensä, aikansa joka asialla taivaan alla. Jos Jumala suo, muokkaan ja lannoitan. Pää pystyssä. Nöyränä.

*Matti Perälä
lääninrovasti, Kuusankosken seurakunnan
kirkkoherra*

**Papiston päivät
2002**

**KESKELLÄ
KYLÄÄ?**

**Pappi palvelijana ja vaikuttajana
Finlandia-talo, Helsinki 15.–
16.10.2002**

**Osallistumismaksu on 450 mk.
Hinta sisältää materiaalin ja ruokailun.**

1.1.

Jeesuksen nimessä Uudenvuodenpäivä

Jh. 14:12–14

Virret:

Alkuvirsi 41

Kiitosvirsi 129: 2–5

Päivän virsi 317

Uhrivirsi 600

Ehtoollisvirsi 226

Päätösvirsi 42

Jeesus-nimi kaiken yllä

Uudenvuodenpäivä ei ole vain uuden alku. Kirkko-
vuodessa päivä on selvästi sidoksissa joulun. On
kahdeksas päivä Jeesuksen syntymästä. Juutalaiseksi
syntynyt poikalapsi on sinä päivänä ympärileikatta-
va. Samalla Marian esikoinen sai enkelin jo kauan
ennen ilmoittaman nimen Jeesus. Nimi merkitsee
»Jumala on pelastus, Jumala pelastaa». Kun Marian
poika sai nimen Jeesus, nimi muuttui todellisuudek-
si. Jeesus ei nimellään puhu itsestään vaan viittaa
Häneen, joka alussa ja lopussa on kaikki kaikessa.
Jeesuksen kautta Jumala pelastaa.

Vaikka toisen vuosikerran evankeliumi lähestyy-
kin Jeesuksen nimeä hieman toisesta suunnasta, on
nimen merkitys uudenvuodenpäivässä ja messussa
kaiken aikaa mukana. Johanneksen evankeliumin
kohdassa Jeesuksen nimestä tulee Jeesuksen maan-
päällisen elämän jälkeen kristittyjen rukoukseen kuu-
lupa asia. Kun uskova pyytää jotakin Jeesuksen ni-
meen vedoten, Jeesus täyttää pyynnön. Sama teema
on esillä myös jakeissa Jh. 15:7 ja 16:23, 24. Lupaus
on sen verran houkutteleva ja huikea, että sen
oikeellisuutta pitää tutkia. Saako uskova todellakin
aivan kaiken, mitä pyytää? Näyttää siltä, että juuri
ilmaisu »Jeesuksen nimessä» on lupauksen merkityk-
sen kannalta ratkaiseva. Se muuttaa lauseen sisällön
niin, ettei ole kysymys rukoustentäyttyä automaattista.
Jos rukoilee Jeesuksen nimessä, ei ilmeisesti pyydä
mitä tahansa ja miten tahansa.

Jeesuksen nimessä rukoileminen merkitsee laajas-
ti sitä, että rukoilija ja rukous ovat Jeesuksen vaiku-
tustiirissä. Silloin rukoilija itse uskoo Jeesukseen ja
on paavalilaisittain sanottuna »Jeesuksessa». Hänen
rukouksensa nousee tästä uskosta. Rukoillessaan hän
vetoaa Jeesuksen nimeen, kaikkeen, mitä Jeesus on

tehnyt ja luvannut. Pyytjä jättäytyy Jeesus-nimen
varaan ja luottaa siihen, että Jumala pelastaa hänet
ja auttaa myös elämän yksityiskohdissa juuri niin
kuin paras on.

Jeesus lupaa omilleen suuren tulevaisuuden. He
tulevat tekemään jopa suurempia tekoja kuin Jeesus.
Suuruutta ei kuitenkaan pidä itse tietoisesti etsiä.
Suuret teot ovat mahdottomia, ellei niissä vaikuta
Jeesus. Saavutukset syntyvät siitä, että uskova pyytää
jotakin Jeesukselta, hänen nimessään, ei siitä, mitä
hän yksin saa aikaan. Sanojen konteksti on Jeesuk-
sen jäähyväispuhe. Sellaisessa tilanteessa kuulijat kai-
paavat erityistä rohkaisua. Lukiessaan tätä evankeli-
umia alkukristityt ovat juuri tekemässä ja toimimassa.
He levittävät uutta sanomaa. He tarvitsevat va-
kuuttelua siitä, että työ kannattaa ja onnistuu.

Annettaanko Jeesuksen olla nimensä mittainen?
Monet kerrat vuosisatojen saatossa Jeesukselta on
riisuttu pois Jumalan antama nimi ja tehtävä. Hänet
on kutistettu pelkäksi eettiseksi opettajaksi, suureksi
profeetaksi tai sielumme eheyttäväksi terapeutiksi.
Onhan hänen arvonsa sanojen ja tekojen tasolla
helppo nähdä ja hyväksyä. Kuka tahansa arvostaa
Jeesuksen häikäisevää etiikkaa vuorisaarnassa. Hän-
nen suhtautumisensa syrjittyihin ja hänen nöyryy-
tensä ovat esikuvallisia. Tämä puoli Jeesuksesta on
helposti nähtävissä. Mutta pelastus onkin jo aivan
toinen asia. Pelastus on Jumalan teko, sitä ei voi
todentaa, sitä ei voi vielä tässä ajassa lopullisesti
tunnistaa. Se, että Jeesuksessa Jumala pelastaa, on
uskon varassa oleva asia. Tässä on Jeesuksen nimen
ja Jeesuksen persoonan, oikeastaan koko uskomme
vaikeus ja salaisuus. Emme elä näkemisessä vaan
uskossa ja toivossa.

Uuden vuoden alku on tarpeellinen itsearviointi-
nin hetki. Myös tämä juhlapäivän ominaisuus
kuuluu uudenvuodenpäivän messuun; saarnaan ja
rukouksiin. Aikojen taitekohdassa on otollista arvi-
oida omaa suhtautumistaan Jeesus-nimeen. Suos-
tumme ottamaan pelastuksen lahjana vastaan ja
antamaan siitä kunnian yksin Jumalalle, niin kuin
Jeesuskin nimellään antoi? Mitä muita pyyntöjä meil-
lä on?

Jeesus oli nimensä arvoinen. Meillä kullakin on
oma nimmemme. Nimellämme voi olla jokin merkitys.
Päivän Vanhan testamentin lukukappale osoittaa,
että Jumala on kutsunut meidät nimeltämme omik-
seen. Emme ole kasvotonta massaa vaan erikseen
nimettyjä yksilöitä. Mutta samalla seurakuntalaisilla
on myös yhteinen nimi: he ovat kaikki kristittyjä.
Jeesus-nimi yhdistää heitä kaikkia.

Riitta Särkiö

Lahden Launeen seurakuntapastori

Akava-tarjous 5/2001

Etumatkat

Havanna & Varadero, lähdöt 05.01. ja 12.01. – 300 mk
Rio de Janeiro, lähdöt 11.01. ja 25.01. – 300 mk
Dublin, lähdöt 03.01. ja 10.01. to–su ja to–ti – 300 mk
Praha, joululähtö 23.12.–27.12. su–to – 200 mk

Aurinkomatkat alennus 5 %

Puerto Vallarta, Meksiko (PUE01), lähdöt 19.11., 03.12., 17.12., 31.12., 14.1.
Playa del Ingles (PDI05), lähdöt 11.12., 18.12., 25.12., 1.1., 15.1., 22.1.

Finmatkat alennus 5 %

Teneriffa / Puerto de la Cruz & Playa de las Americas
lähdöt: 5.11.01–11.2.02, jäljellä olevat hotellit
Fuerteventura, lähdöt 13.12.01–7.2.02, jäljellä olevat hotellit

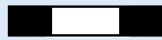
Hertz-Autovuokraamo myöntää akavalaisille 5–20% alennuksen normaalinoinnoista kohteesta riippuen. Varauksen yhteydessä ilmoitettava Hertz/Akava CDP-numero 832070.

SMT:n akavalaisille myöntämät alennukset laskeaan aina matkanjärjestäjän esitteessä mainitusta aikuisen perushinnasta ellei muuta mainita ja niin kauan kuin paikkoja riittää. Akava-jäsen-etu hintaan ei voi kytkeä muita alennuksia (esim. lapsialennus tai ennakkovaraajan etu). Alennus ei koske pelkkiä lentopaikkoja. Luotokorttiasiakkailta veloitamme toimistokulut. Alennuksen saamisen edellytyksenä on, että matka varataan Suomen Matkatoimisto Oy:stä, Kuopion Matkatoimisto Oy:stä tai Varkauden Matkatoimisto Oy:stä ja, että jäsenedusta mainitaan jo matkan tilausvaiheessa. Tämä tiedote kumoo aikaisemmat ja on voimassa 15.10. – 31.12.2001.

SUOMEN MATKATOIMISTO

Puhelinmyynti 010 826 8000 (auki ma-pe 8-19, la 10-15), World Trade Center Aleksanterinkatu 17 (09) 18262065, Seurakuntamatkat (09) 18262310, SLU-matkapalvelu (09) 34812480, Pitäjänmäen Liikematkakeskus (09) 613355, Tapiola (09) 5259650, Tikkurila (09) 8578710, Joensuu (013) 254110, Jyväskylä (014) 3340911, Kerava (09) 2748510, Kakkola (06) 8312766, Kouvolaa (05) 7449411, Lahti (03) 882380, Lappeenranta (05) 5448100, Oulu (08) 5338810, Pietarsaari (06) 7235277, Pori (02) 6221311, Rauma (02) 83874510, Rovaniemi (016) 3210700, Salo (02) 7758600, Tampere (03) 3660100, Turku (02) 2730950, Vaasa (06) 3178300, Kuopion Matkatoimisto Oy: Kuopio (017) 5505500, Iisalmi (017) 8216011, Varkauden Matkatoimisto (017) 5510511.

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti:
esko.jossas@pappisliitto.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
(09) 855 2166 (koti)
s-posti:
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

TOIMISTOSIHTEERIT

Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti:
heli.meinola@pappisliitto.fi
Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti:
anne.taanila@pappisliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu: www.evl.fi/jst/
pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@
pappisliitto.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Leena Vanne
Vanhan-Mankkaant. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
(09) 502 3465 (koti)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedan-
paa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
09-588 1357 (koti)
s-posti:
raija.pyykko@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERI

Minna Lignell
(09) 150 2487 (työ)
s-posti:
minna.lignell@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi

SUOMEN KANTTORI- URKULIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)
s-posti:
marjukka.andersson@
kolumbus.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Valt. maist.
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti:
annamari.jokinen@
suomenkanttori-
urkuliitto.fi

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Hietikko
(09) 1502 446 (työ)
s-posti:
hely.hietikko@
suomenkanttori-
urkuliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu
www.kolumbus.fi/skul/
s-posti:
kanttori.urkuliitto@
kolumbus.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTTÖMYSSASSA

PL 44 / P. Makasiinikatu
6A5, 00131 Helsinki
puh. (09) 2511 1611
ma–pe 9–11,
lisäksi ma, ke, to 13–15
käsittelijät:
Marita Arjamo, Tarja
Kontkanen, Minna Reina
Kassanjohtaja
Eero T. Anttila
fax (09) 2511 1612
s-posti:
etunimi.sukunimi@patkassa.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYSSASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Mihin menet Suomen kirkko?

Tilastojen valossa kirkolla menee nyt lujaa. Kansan keskuudessa työtämme arvostetaan. Kirkon ja sen työntekijöiden huuilta toivotaan tupahtelevan kannanottoja siihen, kuinka nykypäivän yhä monimutkaistuvammassa maailmassa voi kristittynä elää ja pitäisikö kristillisyyden siinä näkyä. Jopa firmoissa odotetaan kirkkoa kumppaniksi pohtimaan kilpailussa kestäviä arvoja ja seurakunnan työntekijää ulkopuoliseksi kuuntelijaksi elämän epävarmuuden mukanaan tuomiin kysymyksiin.

Kuinka me tuon kutsun kuulemme? Ahdistavana vaatimuksena, joka raastaa meidät vakiintuneiden toimintatapojemme keskeltä parahtamaan: Mitä ne meistä taas haluavat? Eivätkö ne ymmärrä, että on meillä muutakin tekemistä kuin ravata ympäriinsä ja ottaa kantaa kysymyksiin, joihin löytyy selvät vastaukset Ista Kirjasta? Osaavathan ne itekin lukea.

Voimme toki mennä mukaankin rintaamme röyhistäen siitä, että jo on ääni kellossa muuttunut. Eipä joku vuosikymmen sitten tuostakaan lehdestä mitään hyvää voinut kirkosta lukea eikä tuon pomon putiikkiin maksanut vaivaa jalallaan astua. Unohtakamme siis kaikki vanha ja rientäkäämme innolla kohti uutta. Pantapaita naulaan ja solmio suoraan!

Tuohon panta- tai sokeripalapaitaan taitaakin sisältyä jotain olennaista kirkollisesta identiteetistämme, vaikka se sinänsä saattaa tuntua melko pieneltä yksityiskohdalta kirkon universaalien kysymysten joukossa. Mutta eikö se juuri kerro, kenen palveluksessa olemme — tai haluamme olla? Kyllä seurakuntalaisella on oikeus tietää, kuka on heidän pappinsa tai diakoninsa. Hehän meidän palkkamme maksavat. Pantapaita antaa myös seurakuntalaiselle osviittaa siitä, milloin uskaltaa häiritä. Sillä helppo ei ole kysyvän osa — apua pyytävän osasta puhumattakaan!

Voisimmeko myös me kirkon erityistehtävissä toimivat rohkeammin tunnustaa olevamme kirkon työntekijöitä ja osoittaa se ulospäin? Tuskinpa meidän omilla palaveriessamme kannattaa istua kaulat jäykkänä. Mutta silloin kun edustamme kirkkoamme ulospäin, ei se meidän arvovaltaamme tai objektiivisuuttamme vähennä, että pukeutumisellamme osoitamme, mihin kuulumme ja mistä suunnasta palkkamme tulee. Ehkäpä työnantajakin voisi meitä tähän rohkaista, jos jostain syystä emme itse itseämme kirkon työntekijöiksi oikein tunne.

Toinen kirkostamme paljon puhuva pikkuseikka on seurakuntalaisten näkeminen asiakkaina. Tilastoinnissa tämän ehkä voi ymmärtää, onhan se käsitteenä yksiselitteinen ja vakiintunut. Mutta kun työntekijöinä sanomme menevämmesi asiakaskäynnille tai odottelevamme virastoon asiakkaita, viestimme on, ettemme kuulu samaan joukkoon. Toiset meistä ovat palvelunsaajia, toiset yrittävät sitä palkkaa vastaan antaa, mutta mikään muu ei meitä yhdistä.

Valitettavasti saman huomaa jumalanpalveluksessa. Messun pitäisi olla seurakunnan ja sen eri työmuotojen yhteisen juhlan, joka muistuttaa meitä omaa sarkaamme puurtavia siitä, että me sittenkin lopulta kuulumme yhteen ja olemme samalla asialla. Vapaaehtoisesti ja omalla ajalla kirkkoon tuleminen on valitettavan monelle kirkon työntekijälle kauhistus. Jouluna, pääsiäisenä ja juhannuksena, iltaisin ja viikonloppuisin monikaan ei haluaisi tehdä töitä.

Jakaantuminen ei siis ole tapahtunut vain työntekijöiden ja seurakuntalaisten, vaan myös meidän työntekijöiden kesken. Joukoissamme on vielä paljon heitä, jotka ovat kirkon työntekijöitä sielultaan ja sydämeltyään ja aidosti sitoutuneita kirkon sanomaan. Mutta usein he työyhteisöissä ovat kaikkein halveksituimpia niiden silmissä, jotka koko ajan pelkäävät tekevänsä enemmän kuin kirkon muka alhainen palkkataso edellyttää ja joiden sitoutuminen saattaa liittyä enemmän palkkapäivään kuin itse sanomaan.

Nämä esimerkit ovat toki vain pisara meressä. Ne voi aina selittää parhain päin ja pahempiakin varmasti löytyy. Mutta jos näidenkin perusteella voi kysyä, olemmeko me luottamamme arvoisia. Onko suuntamme kirkkona ja sen työntekijöinä oikea? Mihin oikeastaan olemme menossa? Ja jos tällainen kehitys jatkuu, mihin lopulta päädyimme?

Olemassaolomme ja identiteettimme kannalta olennaista meillä ei olisi vara menettää. Siihen lopahtaa kansan luottamuskin. Vahva identiteetti auttaa keskittymään varsinaiseen tehtävään ja siksi Suomen kirkon tulevaisuus voi todellakin olla sen henkilöstön varassa.

Voisimmeko siis kirkkona ja yksittäisinä työntekijöinä ottaa rohkeammin kantaa kansan ja kirkon puolesta saamamme kutsun mukaisesti? Hyvän asian puolesta kannattaa nousta vaikka kapinaan! Miksi vain hiljaa painamme päämme ja vaikenemme, kun maamme päättäjät pähkäilevät kirkon tulevaisuutta? Keskustelua voimme käydä myös omassa sydämessämme siitä, menevätkö kirkon tulot ja omat ponnistelut sen asian ja niiden ihmisten hyväksi, jolle pitäisi.

2

Hannu Ronimus: Luottamus mies on työyhteisön kehittäjä

3

Esko Jossas: Ammattietiikka auttaa keskustelemaan työn sisällöstä

4

Uutiset

6

Juba Kauppinen: »Kirkkoneuvosto päättää Patalan pehtoorin rankaisemisesta»

9

Ritva Rasila: Ishmael Nokon haastattelu

12

Luottamusmiehenä seurakunnassa

19

Jubana Unkuri: Ajaton työ.

22

Kati Niemelä: Työntekijän sitoutuneisuudesta

24

Heikki Mäntylä: Ykspappisten etiikka

27

Leena Vanne: Asiakkaan itsemääräämisoikeus

28

Raija Pyykkö: Eettiset ohjeet

29

Jarmo Raubala: Pappina vankilassa

31

Milla Mäkitalo: Pala ulkosuomalaisuutta

33

Kari Kuula: Paavalin suuntaviittoa kirkolle

36

Matti Väisänen: Kaste ja evankelioiminen

39

Liisa Viitaniemi: David Adamin haastattelu

41

Sirpa Lampinen: Aarrearkun äärellä

42

Kommentti

43

Opiskelijavinkki *Nicola Ollila*

44

Tekstin ääressä

59

Maarit Hytönen: Mihin menet Suomen kirkko?

LML:n pääsihteeri Ishmael Nokon haastattelu

ENSI VUODEN HELMIKUUSSA JÄRJESTETTÄVÄN KIRKON TYÖELÄMÄFOORUM 2002 YKSI PÄÄPUHUJISTA ON LUTERILAISEN MAAILMANLIITON PÄÄSIHTEERI ISHMAEL NOKO. HÄNEN MIELESTÄÄN SUOMEN LUTERILAISSA KIRKOSSA KÄYTÖSSÄ OLEVA VIRKA- JA TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ SOPISI ERINOMAISEKSI VIENTITUOTTEEKSI MOINIIN KIRKKOIHIN. SAMOIN HYVÄ HENKILÖSTÖPOLIITIIKKA ON ERÄS OIKEUDENMUKAISESTI TOIMIVAN KIRKON TUNNUSMERKKI.

NOKON HAASTATTELU S. 9–11

Luottamusmiesten kertomaa

LUOTTAMUSMIES ON SINUA VARTEN. HÄNEN TEHTÄVÄNÄ ON VALVOA VIRKA- JA TYÖEHTOSOPIMUSTEN NOUDATTAMISTA SEKÄ TYÖRAUHA. ERITYISESTI PAIKALLISEN NEUVOTTELUTOIMINNAN LAAJENTUMINEN ON KULUVANA VUONNA TUONUT MONILLE LUOTTAMUSMIEHILLE UUSIA HAASTEITA. LUE KOLMEN LUOTTAMUSMIEHEN KOMMENTTEJA KOKEMASTAAN. SIVUILTA 12–18 LÖYDÄT MYÖS KIRKON SEKTORIN AKAVALAISTEN LUOTTAMUSMIESTEN NIMET JA SEURAKUNNAT.

Ajaton työ

MILLAISIA AJATUKSIA KIRKON HENGELLISEN TYÖN TYÖNTEKIJÖILLÄ ON TYÖAJASTAAN JA TYÖN KUORMITTAVUUDESTA? MITÄ ITSE AJATTELET OMASTA TYÖSTÄSI, SEN MÄÄRÄSTÄ JA SIIHEN KÄYTETYSTÄ AJASTA? OLETKO SELVIITYJÄ, KUORMITUTKO VAI LUKEUDUTKO RISKIRYHMÄÄN? TUTUSTU TUTKIMUKSEEN 'AJATON TYÖ' S. 19–21. ARVIOI SAMALLA OMAA JA TYÖTOVERIITTESI TILANNETTA!

Missä olet töissä 10 vuoden kuluttua?

MONET KIRKON TYÖNTEKIJÖISTÄ OVAT VAKAVASTI HARKINNEET SIIRTYMISTÄ POIS SEURAKUNNAN PALVELUKSESTA. SYITÄ TÄHÄN OVAT MM. HUONO PALKKA, LIIKA TYÖMÄÄRÄ, TYÖAJATTOMUUS JA TYÖYHTEISÖONGELMAT. ERITYISESTI NUORISSA TYÖNTEKIJÖISSÄ ON PALJON HALUKKUUTTA SIIRTYÄ KIRKOSTA MUUALLE TÖIHIN. ALKANUT VUOSIKYMMEN ON KIRKOLLE ISO HENKILÖSTÖPOLIITTINEN HAASTE. S. 22–24.

Vankilasielunhoidon monet kasvot

VANKILASSA ON IHMINEN. SIKSI SIELLÄ ON MYÖS VANKILASIELUNHOITAJIA, PAPPEJA JA DIAKONEJA. MITÄ HE TYÖSSÄÄN TEKEVÄT? MITKÄ OVAT TYÖN KESKEISET KULMAKIVET? TURUN TUTKINTAVANKILAN PAPPI JARMO RAUHALA KERTOO VANKILASIELUNHOIDON NYKYPÄIVÄSTÄ S. 29–30.